VACATIONVM EPIDIMIALIVM
PARS SECVNDA.
Siue
CONCLVSIONES PRO MONIALIBVS
cum Illustrationibus.

AVCTORE GEORGIO POLACCO VENETO,
Monialium Vicario.

Eminentissimo, ac Reuerendissimo D.
D. FEDERICO CARDINALI CORNELIO
Venetiarum Patriarchæ, &c. D.

VENETIIS, M DC XXXIII.

Ex Typographia Pinelliana.
Superiorum Permissu.

EMINENTISSIME,
AC REVERENDISSIME
DOMINE,
D. Summa obſeruantia Colende.

Vdet hic libellus tuum ſibi auguſtum nomen inſcribere, non ſui, non Auctoris, ſed argumenti fiducia, pro Sacris Virginibus quippe ſcriptus; quarum ſemper magna fuit in Chriſtianâ Republicâ maieſtas; quin & inter Ethnicos locus honoratus. Nam & Romæ Veſtalium erat pęnè ſenatoria dignitas, & apud Græcos quoque in precio Virginitas fuit, rara tamen, ideoque cara Virginitas. Sed flores illi, quos vix ſingulos integra regna Gentilium conſpexere, totos Eccleſiæ campos, præſertim de ſanguine Dominico recens irrigua noualia occuparunt. Hinc Sancti Patres pronuntiare non verentur, Chriſtum fuiſſe primum ducem, & doctorem Caſtitatis, primum ſcholam aperuiſſe continentię, primum tanti ornamenti ſplendorem ante omnium oculos poſuiſſe. Dum vacarem domi ob ingruentem peſtiferæ luis illuuiem, hæc pro ſacrarum Virginum regimine exaraui, quaſi præſagirem

animus, & te Venetæ Vrbis Patriarchatum adepturum, & me sub te ipsarum Virginum curam, & gubernationem. Exitus præsagium probauit. Suscipe igitur, Cardinalis Eminentissime, opusculum tibi iustis de causis debitum, & me tibi tam multis, ac magnis nominibus deuinctum, tua auctoritate adiuuare, ac tuis prudentissimis monitis instituere, & erudire ne cesses. Melior est portio gregis Christi hæc cælestis in terra Ciuitas, & hoc perpetuum inter homines miraculum, vnde maior est adhibenda in hac custodienda cura, ac vigilantia. Admiror equidem, & obstupesco, dum te cum hisce Virginibus loquentem audio, nam quod loquendo præcipis, tua eloquentia, & benignitate adiuuas, vt fiat; Et si quas forte ex ipsis aut ignorantia suæ professionis, aut temporum improbitate ab officij limine transuersum actas reperis, nihil illis præter peccandi licentiam adimis. Non enim te latet, Prælatum, si ouinam induat mansuetudinem, facile lupos etiam in oues conuertere posse. Macte ergo isto zelo, Præsul Amplissime, sic enim hasce castitatis Margaritas à plagiarijs hominibus custodies, & ipsas cælesti sponso præsentabis, quibus nil carius ei præberi potest. Sicubi namque ille viderit Castimoniam, velut amoris sui illicium, & Iyngem, lubentius aduolat, quam Poeticus Iuppiter ad Veneris cestum, ad Iunonium fucum, &

rega-

regalem paraturam. Vbi Deus, ibi pudicitia, vt grauissime dictum à Tertulliano. Et Isidorus Aegyptius doctus à Deo non dubitauit asserere, Numen diuinum aptiorem sibi nullam, ac familiariorem sedem constituisse, quam puram, & castam animam. Quis igitur contemnat (vt quod de Hebræis dictum ad nostras transferam) Sanctimonialium Cænobia, quæ mulieres Deo tam ptoximas habent, vt non pro eis merito, & pugnare, & mori etiam debeamus? Sed ne te morer teneamq; diutius, ad ipsas Sacras Virgines mea se conuertat oratio, cum Bernardo dicendo, solere Virgines, quæ Virgines sunt, semper esse pauidas, & numquam securas, & vt timendo caueant, etiam tuta pertimescere. Legisse me memini, B Martinum sanctitatis cuiusdam Virginis fama pertractum, inuisere eam aliquando statuisse, illam vero renuisse, precatam tantum, vt ille pro se Dominum oraret; ac ne miraretur de hoc, quoniam à viro numquam fuerat antea visitata. Commendauit vir Dei Martinus prudentiam Virginis, & quod tantopere virorum conspectum formidaret, vehementer probauit. Hinc est, quod etiam Gentiles Bonam Deam ferant fuisse castissimam, quippe quæ numquam fuerit egressa domo, neque virum viderit, dum vixit, vllum. Et idcirco ab eius Sacris Romæ vsq; adeo mares arceri solitos, vt & picturę masculorum

lorum

lorum tegerentur, ne forte muliebris animus inter sacrificandum ex huiusmodi inspectione impudicis desiderijs fœdaretur. Virginis hæc nota est, ac consignatio, viri consortia fugere, aspectum, quantum illi fas, declinare. Quare S. Ioan. Damascenus de B. Virgine loquens, sic ait, Virgo Angeli ore conterrita est, vt quæ cum viris colloqui minime consueuisset, siquidem Virginitatem sedulo seruare constituerat. Non ergo constituit, quæ passim cum viris sermones serit, & colloquia nulla necessitate, nulloque compendio producit. Sed non producam ego longius hanc prefaciunculam. Vale igitur, & viue, Antistes præclarissime, Ecclesiæ tuæ, & præcipue Sacræ huic familiæ, quam, vt inquit Hieronymus, statim ac filius Dei ingressus est super terram, sibi nouam instituit, vt qui ab Angelis adorabatur in cælo, haberet Angelos in terris.

Venetijs Ipso Die Festo Panis Electorum, & vini Virgines germinantis.

Reuerendissimæ Eminentiæ Tuæ.

Addictissimus, & Obsequentiss.

Georgius Polaccus.

Approbatio.

IVssu Reuerendissimi Patris Magistri Hieronymi Quintiani, in toto Serenifs. Reip. Venetæ Dominio Generalis Inquisitoris, librum, cui titulus est, Vacationum Epidemialium secunda Pars, Auctore Georgio Polacco Veneto, non absque ingenti animi mei voluptate, perlegi. Nihil in eo offendi, quod aures piorũ offendat. Multum, quod Christianam pietatem redoleat, quod Regularem disciplinam ædificet, vtpote Sacrorum Canonum, Sanctissimorum Pontificũ decretis, Eminentissimorum Sacros. Concil. Trid. Interpretum, Oraculis, ac Sacræ Theologię, Sacrique Iuris professorum sana doctrina perfusum. Ne ergo tanta lux diutius sub modio lateat, sed supra candelabrum affulgeat, in Virginum Deo Sacrarum, eorumve curam gerentium, immo & totius Christianæ Reip. commodum, atque decus, vt typis mandetur, alacriter censeo.

Ex nostris Aedibus Sancti Nicolai Tolentinatis almæ Vrbis Venetiarum. Non. Februarij. Anno Curisti M. D C. XXXIII.

Benedictus Bassus Congr. Cleric. Regul. S. T. D.

EAdem mihi de hoc eodem libro mens, censio eadem, iudicium idem; Ab eodem Reuerendifs. P. Inquisitore iussus illum euoluere, lubens euolui; nihil contra fidem in eo deprehendi, nihil contra bonos mores; quin cuncta hic bona, cuncta hic bene, ac dignissimus mihi visus, qui editus videatur ab omnibus, omnium manibus tereretur; Multum referre in lucem librum prodire, qui eruditione tam multa, tam varia, tam proficua refertus est. Ita censeo, & hac mea subscriptione firmo.

Ex Aedibus nostris Sancti Nicolai Tolentinatis V. Id. Februarij 1633.

Ego Aloysius Nouarinus Clericus Regularis. S. T. P.

Ad

IESVS, MARIA, HIERONYMVS.

CONCLVSIONES PRO MONIALIBVS, Cum Illustrationibus.

De Nouitijs. *Cap. I.*

1 *Monialium Institutum antiquissimum, ac perpetuum in Ecclesia fuit.*

ILLVSRTATIONES.

HASSANAEVS In suo Catalogo Gloriæ Mundi 4.*p.consid.*72. Qui ait, harum institutum esse vetustius, quam quæuis alia Monachorum religio: Matthæus namque Iphigeniam, Paulus Teclam, & Petrus Petronillam Virgines consecrarunt. De Marta etiam legimus Massiliæ Collegium Virginum congregasse, cum quibus vsque ad mortem sanctissime vixit. Theophila propè annum trecentesimum Nicomediæ multa Virginum regebat monasteria; eodemq; ferè tempore in Hispania floruisse sanctimonialium Virginum statum ex *Elibertino Conc. cap.*13. *&* 27. colligimus. Exstant & antiquorum Patrum testimonia de his Virginibus Sacris, ac velatis, qui omnes

de harum statu loquuntur, vt de re antiqua, etiam si ipsi antiquissimi sint, & propè Apostolorum tempora.

2 *Possunt puellæ recipi à superioribus Monialium intra clausurã, vt suo tempore profiteantur, etiam si sint minores duodecim annis.*

ILLVSTRATIONES.

S*Anchez in Decalog.lib.4.c.18.num.*34. Vbi probat, id *Concil. Trid. sess.*25. *de Regolar.c.*17. non contradicere, quippe ibi nil de puellæ ad religionem admittendæ ætate decernitur, sed de examine voluntatis præmittendo, quando ingrediens fuerit maior duodecim annis, & ita sub conditione loquitur, ibi, *si maior duodecim annis fuerit,* quæ nihil ponit in esse. Immo id decretum clare supponit, minorem ea ætate suscipi posse. Alias non loqueretur sub conditione, si maior duodecim annis fuerit.

*Michael Metina de Sacrorum hominum continentia lib.4.controu.9.c.*4. Latissime idem probat, & dicit nil alienius à Sacræ Synodi mente excogitari posse, quam cõtrarium velle tueri. Et ait, se interfuisse illi Decreto, atque attentissimis auribus suffragia omnium Episcoporum accepisse, & nil tractatum fuisse de sola puellarum maiorum duodecim annis ad religionem admissione.

Quare optime concludit, duo in eo Decreto statui. Alterum est, vt si puella ingrediens sit maior duodecim annis, quantæcunque ætatis sit, duplex Episcopi examen subeat; alterum ante habitus susceptionem, & alterum postea ante professionem. Et vtrumque petijt, quia sæpè puellæ inuitæ habitum suscipiunt, & quamuis voluntarie illum assumant, non rarò inuite profitentur timore parentum, vel cognatorum, vel verecundia habitus dimittẽdi. Alterum verò, quod in eo Decreto statuitur, est, vt puella minor duodecim annis ingrediens, vnicum examen subeat, nempe professionis tempore quoniam ante ętatem duodenariam varium existimauit Tridentinum id examen præmitti, ob tenerum rationis vsum puellæ.

Miranda quoque *Tract. de Monialibus quaest.* 8. *art.* 2. ſic intelligit hoc decretum, & corroborat, dicens, ſi expectandum eſſet, vt huiuſmodi puellæ eſſent duodecim annis maiores, vt religionis habitum ſuſcipere poſſent, multæ eorum, & forſitan maior pars religioſæ, & moniales numquam fierent, breuique temporis ſpacio Monialium omnium ſtatus periret. Experimento præterea etiam compertum eſt, illas puellas, quæ in ætate tenera, atque infantili Religionem ingrediuntur vberiores poſtea fructos in Dei ſeruitio facere, minuſque affici ad ea, quæ ſunt mundi.

Sed hodie, ſequitur ipſi Miranda, circa ſupradictam concluſionem, iam nulla eſt dubitatio, cum, vt dicitur, habeatur Declaratio Cardinalium, aſſerentiũ Concil. Trid. non prohibere, quin parentes mittant in Monaſteria filias maiores ſeptẽnio, iuxta antiqua iura, vt habetur *in cap. cum ſimus; cap. cum virum, de regul. cap. Monachum* 20. *quaest.* & tradit *D. Thom.* 2. 2. *quaest.* 187. *artic.* 5. *&* 6.

Gauantus tamen *in ſuo Manuali Epiſcop.* vult, quod puellæ, quæ habitũ regularem ſuſcipere volunt, debere eſſe duodecim annis maiorem; alias recurrendum eſſe ad Sacram Congregationem; & ita declaraſſe Congr. Epiſc. 1592.

Abbatiſſæ etiam de conſenſu ſuarum Monialium, ſine ſuorum Prælatorum licentia, nullo modo poſſunt Nouitias recepere. *Miranda loc. cit. artic.* 1. putat id eſſe certiſſimum de iure communi, & in omnium Monialium Monaſterijs quorumcumque Religionum, Nouitiarum receptionẽ ad ſuos proprios Prælatos, atque Superiores pertinere, cum ſuper eiſdem iuriſdictionem habeant; atque ita Nouitiæ ipſis conſentientibus, non vero renuentibus eorum obedientiæ, & iuriſdictioni debent ſubijci. Pro Monialibus Minoribus ſubiectis extat hac de re *Statutum Nicolai V.* quod Abbatiſſæ; nec ſimul omnes Moniales poſſint aliquam ad religionem, vel profeſſionem recipere, niſi de Prouincialis, aut Viſitatoris licentia.

Notandum eſt, viduas non conuenire admitti ad habitum Monachalem Virginum. *Congr. Ep.* 29. *Ian.* 1585. nec poſſe Ter-

tiam ſororem Monialem admitti ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. *Ead.25.Maij 1595.*

3 *Parentes habent ius patriam offerendi Monaſterijs, pro vita futura Monaſtica, iſtas puellas.*

ILLVSRATIONES.

Sic è *Sanchez Portuel in Dub. Regular. V. Clauſura, In Addit. nu.* 8. Nec puellæ ab illis ſic oblatæ Monaſterijs, poſſunt exire à dictis Monaſterijs, niſi poſt annum completum pubertatis. Vnde puella poſita à parentibus in Monaſterio ante annum duodecimum, non poterit inde exire libertatis gratia, niſi poſt completum annum duodecimum, quando puellæ aduenit pubertas. Ratio eſt, quia filia ante pubertatem eſt ſub omnimoda poteſtate parentum; at poſt annum duodecimum poterit ipſa exire à conuentu inuitis parentibus.

An verò pater, vel mater, qui cogit filiam inuitam, vt intret Monaſterium pro vita futura eligēda; ſi iſta puella habeat vſum rationis, ſed tamen non habeat annos pubertatis, videlicet annū duodecimum, incurrat excommunicationem Concilij Trid. poſitam contra cogentes feminam ingredi Monaſterium. Idem *Portuel loc. cit.* negat. Ratio, quia parentes etiam ex iure canonico, quod non fuit reuocatum à *Concilio Trid. ſeſſ.25.c.18. de regular.* habent poteſtatem, & ius naturale offerendi filios religioni; & talis filius ſic oblatis tenetur obedire Patri ordinanti ſuam educationem. Incurreret vero, ſi cogeret ingredi poſt annum pubertatis.

Portuel fatetur, ſe apud nullum Doctorem hanc quæſtionem reperire. Eam tamen *Suarez*, quem nulla difficultas fugit, *Tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 9. num. 4.* Tractat, & negat abſolute etiam ipſe, vllam cenſuram parentes, vel tutores incurrere, immo nec peccare, cogentes feminam Monaſterium ingredi. Qui etiam addit, nec incurrere parentes aliquam cenſuram, licet mortaliter peccent, qui filiam poſt annos pubertatis ad ingrediendū Monaſterium

sterium ad educationem, vel custodiam tantum. Existimat namque Concilium non fuisse loquutum de hoc ingressu, sed de illo, qui per se ordinatur ad susceptionem habitos, & sub hac conditione, seu pactione fit.

Diana insuper *in suis Resolut. mor. Tract. 1. Miscell. Resolut.* 56. affert multos Doct. contrariam tuentes sententiam. Et licet etiam aliam probabilem satis, & in praxi tutam existimet, nihilominus libenter amplectitur eam, quæ affirmat, incurri excommunicationem à cogentibus, etiam si ipsi non dicant, vt intret ad habitum suscipiendum, vel ad professionem emittendam, sed solum, vt ibi maneat cum habitu sæculari, vsque ad occasionem nubendi. Quod intelligẽdum est, quando huiusmodi feminæ cogatur intrare Monasteriũ puberes, id est post annos duodecim.

Desideratur non solum patris, sed etiam matris consensus, in offerenda puella impubere religioni; Quod iure communi potior sit prohibentis conditio. *Regula in re communi, de reg. iuris, in 6. l. Sabinus ff de cõi diuidundo.* Sic *Sanchez loc. cit. num.* 16. Qui etiam *num. seq* ait, idem dicendum esse, si puella habeat plures tutores, contradicentis enim pars præfertur.

4 *Puella admissa ad religionem ante pubertatis annos, licet non sit proprie Nouitia, attamen large talis censetur.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Sanchez lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 24. Gaudet enim priuilegio canonis concesso Nouitijs *C. religioso, de stat. excommun. in* 6. vt ipsas percutiens sit excommunicatus, vt docet *Paludanus*, & *Angelus* ab ipso *Sanchez* citati. limitat *Sanchez*, quãdo ante vsum rationis admissa esset, etiam à parentibus oblata, quia nec impropriè tunc est Nouitia, donec adepto rationis vsu consentiat; nec oblatio parentum antea facta aliquid operatur.

Excom-

5 *Excommunicatur, qui per vim, seu metum cogit feminam ingredi Monasterium, vel suscipere habitum, vel profiteri, dummodo sequatur aliquis eorum effectus.*

ILLVSTRATIONES.

C*oncil. Trid. sess.* 25. *c.* 18. *de Regular.* Dubitari hic posset, an qui cogit feminam, vt Monasterium ingrediatur, & in coactione perseuerat, donec habitum suscipiat, ac tandem vt profiteatur, tres excommunicationes incurrat. *Suarez Tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 9. *num.* 3. tenet probabiliter, vnam tantum excommunicationem incurrere, quando sc. cogit ingredi, & in eo animo perseuerat, quousque suscipiat habitum, & profiteatur. Fatentur tamen securius esse in petenda absolutione à censura integrã causam illos aperire; quia, vt minimum, est notabiliter aggrauans, & multum varians moralem causam, atque adeo morale iudicium eius.

Excommunicatio hæc ligat quascumq; personas, & contrahitur per solum coactionem indirectam, qualis est illa, quam parens infert feminæ in victu, vestitu, verbis, & alijs actibus, contumeliose illam tractando, & affligendo, ac tali intentione, vt illa tædio affecta tandem ingrediatur. Non incurrit tamen hanc censuram Pater, qui relinquit heredem filiam ea conditione, vt ingrediatur Monasterium, sic *Cardinalium Congregationem* censuisse testatur *Suarez loc. cit. num.* 5.

Concilium extendit hanc censuram ad dantes auxilium, consilium, fauorem ad supradicta. Et notandum est, quòd talis extensio valde singularis est, & potest comprehendere multos; vt consanguineos puellę, Superiorem Vicarium, & Episcopum, qui scientes eam non sponte ingredi, tamen suam auctoritatem interponunt, vel præsentia cohonestant. Declararunt Cardinales, feminam sic inclusam per vim in Monasterio, educendam esse, & si aliquod nocumentum ob eam causam passa est, eorum expensis compensandum esse, qui talem vim intulerunt.

Notan-

Notandum eſt, quòd ſi femina conſtituatur per metum in Monaſterio, vt ibi educetur, donec ſit apta nuptui, non incurri in hoc caſu excommunicationem, quemadmodum etiam non incurritur, cogendo ad faciendum votum ingrediendi Religionem; quia hæc non eſt proprie coactio ad Religionem.

Denique animaduertendũ eſt, conantes ingredi Religionem, vel habitum ſuſcipere, vel profiteri, non eſſe excommunicatos, femina non ingrediente Religionem; nam prædicta excommunicato ſupponit effectum ſecutum, videlicet, vt femina ingreſſa ſit Religionem propter illam coactionem; hæc enim eſt differentia inter cogere, & conari, quod cogere importat effectũ, conari vero dicit actionem per ordinem ad coactionem. Vide *Bonacinam de Cenſuris diſput. 2 quæſt. 6. puncto 3.*

6 *Nouitiatur non eſt legitimus 1. quando non eſt habitus in legitima ætate.*

ILLVSTRATIONES.

Legitima ætas ad Nouitiatum eſt pubertas completa; videlicet in viris quattuordecim anni completi, in feminis vero duodecim. Et quamuis ante ætatem hanc admitti femina ad religionem poſſit, vt dictum eſt; at vere, & proprie nouitius non incipit eſſe, donec illam expleat. Et ratio huius eſt, quia annus illi datur ad auſteritates religionis experiendas; inter quas ſupremum locum obtinet caſtitatis obſeruãtia, cuius difficultates impuberes experiri plene nequeunt. Sic *Sanchez lib. 5. cap. 4. nu. 22. Citans text. & DD.*

Nec malitia ſupplet ætatem, ſicut nec ſupplet in ætate ad profeſſionem petita. Sicut etiam complenda hęc eſt ætas de momẽto ad momentum; & in anno biſſextili duplex dies tamquam vna reputari debet. Huic ſententiæ etiam ſubſcribit *Barboſa in Appendice ad Allegat.* 101. Vbi affert Declarationem. *Sacræ Congreg. Conc. Trid. in vna Patauina de menſe Iunij* 1627. quæ cenſuit, non valere profeſſionem reſpectu anni biſſextilis cuiuſdam, qui ingreſſus

gressus est Religionem 27. Martij & die 26. eiusdem mensis sequentis anni currenti anno bissextili emisit professionem.

Non interdicit Concilium Nouitiarum incipi, aut compleri ante sexdecim annorum ætatem, vt ex multis concludit *Sanchez loc. cit. & num.* 25. probat, minus bene Sorbo dixisse, hoc correctum esse per *Motum proprium Sixti V. contra illegitimos*, vbi statuit, nullum sexdecim annis minorem ad religionem admittendum esse; nam deceptus est, quia id non statuit, sed tantum maiorem sexdecim annis admittendum non esse, nisi præmissa morum ipsius informatione.

Suarez loc. cit. cap. 15. *num.* 9. existimat, eadem iura, quæ statuunt, vt annus probationis præcedat, consequenter velle, vt finito anno statim de persona iudicium feratur, & ad professionem admittatur, si admittenda sit; vel saltem in eodem statu probationis vsque ad professionem perseueret; nam si illum mutet, moraliter mutat fundamentum iudicij, quoniam multum potest mutare mores, propter quod moraliter etiam loquendo, noua probatione indiget.

Idem Sanchez loc. cit. cap. 13. *nu.* 8. & ipse fatetur, posse annum probationis inchoari ante decimum quintum expletum, dummodo incipiat post annos pubertatis; quia iure antiquo id poterat fieri; Concilium autem nihil circa hoc innouauit; nec item est opus, vt statim expleto anno decimo sexto Nouitius ad professionem admittatur.

7 *Nouitiatus non est legitimus* 2. *quando extra Monasterium habitus est.*

ILLVSTRATIONES.

Sylueſter V. Religio q. 5. *Angelus V. Nouitius num.* 16. *Nauarra consi.* 9. *de Regular. num.* 2. Et sæpè *in alijs consilijs*; immo inter *Declarat. Card. ad d. cap.* 15. *Conc. Trid.* Expresse additur, quod probatio debet esse intra claustrum per annum continuum. Verumtamen hæc conditio, vt ait *Suarez loc. cit. cap.* 4. *num.* 13. materia-

terialiter sumpta necessaria non est, formaliter autem intellecta est vera,& admittenda,quod ij dem auctores sentiunt. Et explicatur in hunc modum à *Panorm.in cap.cum illorum,de sent.excom.* dicente, vbicumque fuerit monachus, si sit sub obedientia Abbatis, semper fingi eum esse in claustro. Sic ergo si esse in claustro intelligatur vere, & sine fictione, quod *Suarez* appellat esse materialiter,non est de substantia nouitiatus,nullo enim iure hoc postulatur.

Hinc etiam *Nauar.consil.32.de Regular.* recte respondit,si Nouitius de mãdato Prelati per magnam partem anni extra monasterium versatur, & etiam in curia Principis tractans negotium religionis, semper esse in probatione sine interruptione, & posse suo tempore professionem emittere, quia non est de ratione anni probationis manere semper intra septa monasterij; sed ad probationem sufficit manere sub obedientia sui superioris,vbicumque nouitius fuerit.

Id locum habere in solis masculis nouitijs, non autem in feminis docet *Rodericus quaest. Regular. Tom.3. quaest.15. artic.16.* Quia cum praecipua monialium asperitas sit clausura, ea vtique ad professionis valorem est necessario experienda. Extat tamen *Declaratio Card.* Qua responsum est, si nouitia curandae valetudinis causa de licentia superiorum monasterio exeat, & in domo parentum curetur, nõ propterea interrumpi nouitiatum, sed eodem tempore posse professionem emittere, ac si è claustro non exijsset. *SuareZ loc.cit.*

8 *Nouitiatus nõ est legitimus 3. quando nouitia non detulit peculiarem habitum suae religionis; sed in saeculari nouitiatum peregit.*

ILLVSTRATIONES.

ITa *Sanchez loc.cit.nu.29.* Qui tenet,de nouitiatus essentia esse, illum peragi habitu religionis suscepto. Nam in vestitu illius religionis deferendo est quaedam vitae austeritas, difficultas, ac labor,quae inter probationis experimenta numerantur. Ergo est

necessarium id nouitiam experiri. Item quia religionum vsus id testatur. Et *Trid. dict. sess. 25. & cap.* videtur hoc expresse decidere, dum decernit, annum nouitiatus ad professionis valorem, numerandum à die susceptionis habitus. *Suarez tamen loc. cit. nu. 11.* contrarium sententiam tuetur. Vide, si placet, eius rationes, quæ multum vrgent.

9 *Nouitiatus non est legitimus 4. quando, & si toto anno peractus fuerit, is non fuit continuus; sed interpelatus.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Sanchez* contra nonnullos, qui censent, nullo iure Nouitiatus anni continuitatem peti. At dicendum est, exigi eum annum continuum esse, vt legitimus sit nouitiatus, & valeat professio. Nam quoties in decreto aliquo tempus aliquod petitur, id necessario debet esse continuum, vt tradunt *glos. in fin. rub. ff. de diuers. & temp. præscript. & c. 2. V. per annum, de temp. ordin. in 6.* vbi *Francus num. 5. Imola Clem. 1. num. 18. de integr. restit. & alias alleg. & ex var. tex. probantes. Anton. Gomez Tom. 3. var. c. 1. num. 3. Gut. q. can. lib. 1. c. 12. num. 24.* Ergo cum *Trid. loc. cit.* absolute petat integrum nouitiatus annum ad professionis valorem, is debet necessario esse continuus.

Adde, quia is annus præscribitur, vt nouitius integre, & perfecte religionis asperitates experiatur. At inter alia non infimum locum tenet, eas sine intermissione perferre. Sicut multo difficilius est, continua quadraginta ieiunia perferre, quam interpolata. Sic *Sanchez*, qui etiam tenet, quantumuis modi cum continuationis defectum professionem irritam reddere.

Si tamen nouitia, expleto nouitiatus anno deseruisset religionem, non egeret postea, ad illam rediens, nouo nouitiatu ad profitendum, nisi conditio personæ, aut religionis sit ita mutata, vt non censeantur eius difficultates moraliter exploratæ. *Sanchez num. 34.* Qui etiam *num. seq.* ait, *priuilegium Iulij 2. Minoribus concessum*, vt integrum sit continuare annum nouitiatus semel interrupti

rupti per nouitij egressum, si iterum ad religionem veniat, esse reuocatum. Ratio, quia id olim concessum est, dum annus nouitiatus non ita exactè petebatur, sed ex communi cõsensu integrum erat illud cedere. Ac hodie rigidissime petit *Trid.* peragi eum nouitiatus annum, & decernit ex professione aliter facta nulla prorsus obligationem induci.

Barbosa in Append. ad Allegat. 101. vult, quod supradicta continuatio non solum esse debeat per annum expletum, sed etiam vsque ad professionem, ita vt completo anno, si nouitius egrederetur Monasterium, & postea iterũ rediret, professionem emittere non posset virtute præfatæ vnius anni probationis, sed iterum inchoare deberet nouitiatum, & citat Doct.

10 *Nouitiatus non est legitimus 5. quando nouitia in furorem, seu amentiam incidit, & per maiorem, seu magnam partem anni nouitiatus durauit amentia, seu furor.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Hieronymus Rodericus loc. cit. num.* 41. qui contra *Sanchez* tenet, furorem per mensem etiam durantem, non impedire cursum nouitiatus. Nam post eum mensem ad mentem rediens, iudicatur tamquam si in phrenesim incidisset, ad effectum admittendi eum ad professionem, statim à die peracti anni probationis, absque eo quod suppleat tempus, quo fuit in amentia, vt ipse *Sanchez* concedit in phrenetico.

Si vero per maiorem, seu magnam partẽ anni durauit furor, seu amentia, supplenda est ea dumtaxat pars temporis, quo durauit furor, seu amentia; idque sufficere *arg. c. sicut tenor, de Regular.* vbi ideo professio furiosi non tenuit, quia tempore, quo fuit indutus habitu monachali extra mentẽ positus erat; ergo à contrario sensu valeret, si suæ mentis compos tunc reperiretur; & constat ex illis verbis, ibi, *Nisi postquam mentis suæ factus est compos, spontanea voluntate professionem fecerit monachalem.* Quæ ratio etiam militare videtur in anno nouitiatus quoad eius

validitatem; nam si tempore, quo induta est habitu monachali mentis suæ compos erat nouitia, spontanea voluntate creditur id fecisse, ac ideo nouitiatus non interrumpitur per super venientem amentiam, & consequenter sufficit supplere id tempus, vt valide profiteatur.

11 *Nouitiatus est legitimus, licet nouitia statim ac monasterium ingreditur, in lectum incidat ægrota, & ita duret per totum annum integrum probationis.*

ILLVSTRATIONES.

SVarez *loc. cit. cap.* 14. *num.* 15. Et potest profiteri, quia ille fuit verus annus probationis, quod ex mente omnium Doctorum asseruit *Nauar. loc. cit. cons.* 32. *num.* 5. Et ratio est, quia quantum ex se est, verè manet in statu probationis in tali religione, & sub obedientia illius. Quod autem actu probari non possit, est per accidens, nec refert, quod annus probationis datus est ad sumendam experientiam, tum quia finis legis non est de substantia legis: tum etiam, quia in eo casu nouitia satis probatur per infirmitatem, in qua sufficienter poterit religio cognoscere naturam eius, & aptitudinem ad religionem; ipsa vero, & charitatem, & mores religionis poterit cognoscere, & quamuis non valeat vitæ austeritatem in se formaliter, vt sic dicam, experiri, aliunde tamen poterit sufficienter notitiam comparare.

12 *Non potest aliqua religionem ingredi, nisi ab ea recipiatur.*

ILLVSTRATIONES.

SVarez *loco citato*, *capitul.* 10. *numer.* 1. Ratio, quia hæc correlatiua sunt, veluti partes humani contractus, qui non potest nisi mutuo consensu perfici. Requiritur in recipiente potestas, quæ iure communi pertinet ad Abbatissam, seu Priorissam cum Capitulo simul. Sed recurrendum est hac in re ad regulas ipsa-

ipsarum Monialium, & constitutiones, ac ad priuilegia per Sedem Apostolicam concessa. Quod si nec in regula, nec in priuilegijs specialis, ac propria declaratio huius rei contineatur, præcipue attendenda est consuetudo; & apud illum erit hæc potestas, qui consuetudine præscripta illius vsum habuerit.

13 *Abbatissæ, etiam de cõsensu suarum Monialium, sine suorum Prælatorum licentia nullas possunt recipere nouitias.*

ILLVSTRATIONES.

M*Iranda de Monialibus, quæst.8.artic.1.* Qui hanc conclusionem putat esse certissimam de iure communi, & in omniũ Monialium Monasterijs quarumcumque Religionum, Nouitiarum receptionem ad suos proprios Prælatos, atque Superiores pertinere, cum super eisdem iurisdictionem habeant; atque ita Nouitiæ ipsis consentiẽtibus, non vero renuentibus, eorum obedientiæ, & iurisdictioni debent subijci. Recenset ipse Miranda speciale de hoc præceptum, *& Statutum Nicolai V. pro Monialibus Fratribus Minoribus subiectis.*

Legantur Acta Ecclesiæ Mediolanensis, ibi enim reperietur formula facultatis habẽdi capitulum pro puella ad Religionem admittenda. Vbi etiam iubetur Præfectæ Monialium, vt statim de suffragiorum exitu superiorem admoneat. Debet ferre duas partes ex tribus suffragiorum puella ad Religionem admittenda. *Gauantus loc. cit.*

Formula qua vtitur Eminentissimus, & Reuerendissimus Cardinalis Patriarca, in admittenda puella ad habitu Monachalem.

FEDERICO CARDINALE ETC.

Concediamo licenza alla Madre
che alla presenza del suo Padre Confessore, stando egli nella Chiesa esteriore al fenestrino, doue si fà la Santissima Communione, e seruandosi tutti gli ordini sopra ciò dati, possa vestire dell'habito di Monaca accettata di nostra Commissione alla Religione nel detto Monasterio. Auuertendo essa Madre Superiora, ch'e tenuta ad auuisarci vn mese prima che finisca l'anno del Nouitiato, facendoci fede della modestia della Nouitia sì nell'habito, come nel resto, à fine che la possiamo ammettere alla Professione regolare; sopra di che incarichiamo la coscienza sua.

Notandum hic est, quod puella, licet ingredi velit Monasterium Regularibus subiectum, ab Episcopo tamen examinare debet. *Congr. Episc.* apud *Barbos. Allegat.* 100.*num.*4.

Hic apponere libet nonnulla circa Monialium Nouitiarum alimenta sumpta ex *Gauanto loc. cit.*

Excepto victu, & vestitu Nouitiæ illius temporis, quod est in probatione, nihil tribuatur Monasterio de bonis eiusdem, sub pœna anathematis dantibus, & accipientibus. *Trident. sess.* 25. *cap.* 16.

Tempore Nouitiatus præbeantur alimenta à consanguineis, præter dotem depositum. *Congreg. Episc.* 13. *Septemb.* 1583.

Anno probationis durante deponatur pecunia, quæ datur nomine dotis, seu alimentorum pro tota vita, & post professionem in bonis stabilibus, seu censibus implicetur. *Ead.* 1581. soluatur in ære, non in bonis stabilibus. *Ead.* 28. *Martij* 1588. Deponatur penes idoneam personam, non affines, neque consanguineos Monialium. *Ead* 6. *Iunij* 1625.

Pro tertia sorore duplicata portio debet solui, intra numerũ præfixum; pro quarta autem sorore triplicata portio danda erit. *Ead.* 26. *Aug.* 1616.

Expendi potest dos in vsus cõmunes Monasterij necessarios; si vero sit super numerariarum, omnino in emptionem bonorum stabi-

ſtabilium conuertatur. *Ead.6.Iunij* 1615.

Nulla renunciatio, aut obligatio valeat, niſi fiat cum licentia Epiſcopi,ſeu Vicarij intra duos menſes proximos ante profeſſionem. Nec intelligatur ſortiri effectum,niſi ſecuta profeſſione,ſi diſcedat Nouitia, reſtituantur omnia, quæ ſecum attulit, & cogatur etiam per cenſuram. *Trid.ſeſs.*25.*cap.*16.

Idem fiat,ſi moriatur ante profeſſionem; quod decretum refert. *Barboſ. Allegat.*101.*nu.*40. Deductis alimentis Nouitiatus *Azor. par.*1. *leg.*13. *cap.*9. *quæſt.*2. Habitus religioſus non eſt reſtituendus, ſed pretium decretum. *Barboſ.ſup.num.*39.

De puellis recipiendis in Monaſteria Monialium, educationis gratia. Cap. II.

1 *Puellæ,educationis gratia, in Monaſterijs Monialium retineri poſſunt.*

ILLVSTRATIONES.

RAtio eſt, quia educatio puellarum in magnam cedit Monaſterij vtilitatem,cum multæ ex ipſis religioſum habitum in eodem Monaſterio,in quo educationis gratia perſtiterunt, ſuſcipere ſoleant. Tum quia ſic à *Sacra Cardinalium Congregatione* declaratum eſt.

Declaratio autem Sacræ Congregationis in hæc verba refertur. Epiſcopo Hieracenſi Reuerendiſs.Domino. Ex Sacra Congregatione Cardinalium Tridentini Concilij interpretum Amplitudinis tuæ nomine quæſitum eſt. An puellæ in Monaſterijs Monialium educationis cauſa manere poſſint; ij vero ſic cenſuerunt ad te ſcribendum. Iam dudum ab eadem Congregatione ſtatutum eſſe, nullo Concilij decreto prohiberi, quominus puellæ in Monaſterijs Monialium educentur; ſi tamen eadem Monaſteria ante Concilium conſueuerunt huiuſmodi puellas recipere, ſicque à ſuperioribus Monaſteriorum ſcriptam licentiam impetrauit, atque Abbatiſsæ, & reliquarum Monialium conſen-

ſus

sus accesserit: Tum vero hæ ipsæ puellæ, eo vestitu in Monasterium intromittantur, qui virginali pudori, & modestiæ conueniat, nullamq; secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad ætatis suæ annum vigesimum quintum, atque in eis dum erunt, eamdem seruent clausuræ legem, quam moniales ipsæ: & si semel exierint, nullam habeant, ad ea reuertendi facultatem.

Ex qua Declaratione, & ex alijs, quas Doctores citati à *Bonacina de Clausura quæst. 4. puncto 3. nu. 16.* addunt, colliguntur conditiones necessariæ ad puellas in Monasterio Monialium educationis gratia collocandas, quæ sunt.

2 *Prima conditio est, quod Monasterium, vbi recipiuntur, consueuerit huiusmodi puellas recipere.*

ILLVSVRATIONES.

NAm seruanda sunt in hoc cuiuslibet Monasterijs instituta. Si enim in illo Monasterio non sit consuetudo, non poterunt recipi. Vnde in Cõuentibus Capuccinarum primæ Regulæ Sanctæ claræ non poterunt recipi, quia apud illas non est consuetudo tales recipere. Addit *Mirandaloc. cit. quæst. 2. art. 6. 2. conclus.* Id fieri non posse etiam in alijs Monasterijs, quæ à principio, & à sua fundatione clausuram promiserunt, seu ad eamdẽ seruandam voto, aut aliquo regulæ suæ præcepto se obligarunt, sine speciali licentia Sedis Apostolicæ, aut potentis illam dare, quod multoties explicauerunt, atque dixerunt prædicti Eminentissimi Cardinales.

3 *Secunda conditio est, vt ad sit consensus Abbatissæ, & aliarum Monialium, & licentia in scriptis superioris eorumdem.*

ILLVSTRATIONES.

BOnacina loc. cit. numer. 19. ait, hoc tempore non sufficere Episcopi facultatem, sed requiri cum licentiam Sacræ Congregationis.

Tertia,

4 *Tertia, vt ancillas secum non adducant, & si semel egrediantur, iterum non admittantur.*

ILLVSTRATIONES.

ADmittendæ tamen sunt, & recipiendæ, quæ valetudinis gratia, & alicuius infirmitatis grauis curandæ, de licentia superioris in scriptis obtenta exierunt, & Abbatissæ, ac reliquarum Monialium accesserit consensus. Possunt tamen semper admitti, si Moniales fieri velint.

5 *Quarta, vt teneantur ad clausuram, & ad cetera, sicut Moniales.*

ILLVSTRATIONES.

QVare in excommunicationem incidunt, si clausuram violant, ac si id faciant non amplius reuersuræ. Peccant etiã mortaliter, si cum Regularibus sine licentia colloquũtur.

6 *Quinta, vt vtantur eo vestimento, quod virginali modestiæ, & pudori conueniat.*

ILLVSTRATIONES.

AD Episcopum, seu Superiorem Monasterij spectat modificare vestimenta puellarum, in Monasterio educationis gratia commorantium.

Ideo ab Eminentissimo, & Reuerendissimo Cardinali nostro conceditur hoc pacto licentia pro ingressu in Monasteria educationis gratia.

FEDERICO CARDINALE ETC.

Concediamo licenza à che possa entrare nel Monastero per causa di stare in educatione in esso; pur che vi sia il consenso della Madre Superiora, e dell'altre Monache, & s'osseruino tutti gli altri ordini fatti in tal proposito. Auuertendo la sodetta, che mentre starà in Monastero, vogliamo, che vesti positiuamente, senza seda, ornamenti d'oro, ò di gioie, & altre vanità da mondane; il che non facendo, dichiareremo nulla la presente licenza, & procederemo ancora contra le Superiore, e contra quelle Monache, che sono assegnate al gouerno delle figliuole à spese, se non procureranno che questo Nostro Ordine sia esequito, & non ci daranno parte di quelle, che trasgredissero.

7 *Sexta, vt in prædictis Monasterijs Monialium educationis gratia receptæ, restituantur patribus, seu parentibus, quandocumque eas petierint.*

ILLVSTRATIONES.

SI vellent hæ in religione permanere, & habitum suscipere, non tenentur Moniales eas parentibus restituere, dummodo pubertatem ipsæ excesserint Parentesque. ex *Concil. Trid. Decreto d. sess. 25. cap. 18. de Regular.* anathematizantur, si ipsas sine iusta causa impediant. Expedit tamen in hoc casu eas parentibus restituere, vt cognoscant ipsi, ipsas non esse seductas.

8 *Septima, quod non sit super numerum præfixum.*

ILLVSTRATIONES.

PRæfigere huiusmodi numerum superiorum Monasteriorum est; qui eum augere, aut minuere possiunt, quando aliqua causa necessaria adest.

Octaua,

9 *Octaua, quod quolibet semestri eis anticipata soluatur portio pro alimentis.*

ILLVSTRATIONES.

QVanta debeat esse talis portio, nihil certi circa id assignari potest. Nam pro qualitate temporum, vel minuenda, vel augenda est. Non potest Præfecta Monialium sola portiones non solutas puellarum parentibus dimittere, absque totius Capituli consensu, & superioris beneplacito.

10 *Nona, quod sit locus separatus à loco, vbi degunt aliæ Moniales professæ, & Nouitiæ pro dormitione, & lauorerio.*

ILLVSTRATIONES.

DAmnanda igitur est omnino, & nullo pacto toleranda pessima consuetudo, quæ in quibusdam Monasterijs iam inualuit, vt Moniali priuatim, & in particulari aliqua ex his puellis assignetur, cum maiori parte portionis, vt ipsam apud se in proprio cubiculo retineat, & ei alimenta præbeat.

11 *Decima, quod puellæ huiusmodi in Monasterijs recepi non possunt minores septennio, & maiores vigesimo quincto.*

ILLVSTRATIONES.

SIc decretum esse à *Sacra Congreg.* è *Galeto*, *Zerola*, & *Riccio testatur Barbosa, de offic. & potest. Episc. Allegat.* 102. *num.* 64. Septennium debet esse expletum.

An vero femina, quę completo vigesimo quincto anno statim non egreditur, afficiatur excommunicatione, respondet *Bonacina*, & communiter alij negatiue; sicut etiam nec eadem affici videtur Prælata Monialium illam retinendo, quia non est illicite

ingressu; nec *Sacra Congregatio Cardinalium*, excommunicationem imposuit. Episcopus tamen in tali euentu poterit huiusmodi feminæ terminum constituere ad eligendum egressum, vel susceptionem status religiosi.

12 *Mulieres nuptæ in Monasterijs Monialium recepi non debent.*

ILLVSTRATIONES.

BArbosa *loc. cit. num 66.* qui etiam testatur à *Sacra Congregatione* reiectam fuisse petitionem cuiusdam comitissæ, quæ propter quamdam infirmitatem à suo marito volebat separari, & cum tribus filiabus ingredi quoddam Monialiũ Monasterium.

Illæ tamen, quæ sunt in discordia cum maritis, & eorum sæuitiam timent, si extra culpam sunt, quamdiu iustam causam timendi habuerint, debent, si sunt in Monasterijs tolerari, in posterum vero huiusmodi mulieres non possunt recipi, ita decisum è *Zerola, & Campanil. refert Barbosa. Campanil Rubr. 12. cap. 16. nu. 30.* aduertit antiquitus sic à *Sacra Congregatione* fuisse declaratũ, addens, ipsam deinde permisisse illas introduci sub his verbis, *Mulier, quæ venit in suspitionem marito, & timet ob id ne ab eo vis aliqua inferatur, debet permitti, vt possit ingredi Monasterium Monialium, si modo constitutiones Monasterij non repugnant, & accedat consensus superiorum, Abbatissæ, & Monialium; & causa cessante ingressus debent inde exire, & si semel exierit, numquam postea in idem Monasterium ingredi poterit; & tenetur ad clausuram, sicut aliæ Moniales, & stare sine ancillis, & seruare conditiones alias suprapositas.*

Quoad viduas vero spectat, idem *Campanil* ibidem scribit, quod respectu harũ *Sacra Congregatio* sic speciatim declarauit, Viduæ, inquiens, quæ viris mortuis, honestatis causa se contulerunt in Monasterium, morbo sint bonæ existimationis, & famæ, legibusque Monialium pareant, tolerari debent; de cetero tamen nullæ huiusmodi viduæ recipi debent, nisi Moniales fieri velint.

Aduertit hic *Barbosa loc. cit. num. 67.* Episcopum non posse

dare

dare licentiam viduæ ingredi volenti, atq; in habitu laicali permanere; etiamsi toto tempore vitæ suæ illic degere, nec amplius inde exire vellet, quia in istis nulla adest caussa necessaria.

De Monialibus Conuersis. Cap. III.

1 *Vt in Monasterijs Monialium quædam Moniales recipiuntur, vt choro deputentur, sic & alia, conuersæ nempe, vt in ministerijs inferioribus inseruiant.*

ILLVSRATIONES.

PIus V. *in suo Motu proprio, qui incipit, Circa pastoralis,* interdixit receptionem in posterum Monialium, vt conuersæ, etiam professionem emissuræ. Quem Motum proprium explicauit Greg. XIII. in alio suo, qui incipit, *Deo Sacris Virginibus. Nauar.* vt ait *Sanchez lib 6. cap.* 15. *num.* 58. testatur, se eumdem *Greg. XIII.* consuluisse circa id, & eum respondisse, mētem *Pij V.* fuisse eam, quam verba indicant, nempe, ne vllæ conuersæ posthac reciperentur; suamque fuisse non discedere à mente eius, sed solas excepisse conuersas necessarias, quæ in domibus Monasterio contiguis ad petendas eleemosynas manere deberent.

Quare ex mente *Nauar.* solæ feminæ possunt recepi deinceps ad habitum, & professionem, quæ necessariæ essent ad petendas Monasterio eleemosynas, & in domibus ei contiguis habitaturæ. Sed hoc nimis rigidum eidem *Sanchez* videtur; dicens, cum cōsuetudine receptum sit, vt admittantur hæ, dummodo professionem emittant, tuto posse consuetudinem hanc seruari.

1 *Miranda loc. cit. quæst.* 1. *art.* 6. *conclus.* 1. & 2. ait, non esse contra mentem, & intentionem prædictam summorum Pontificū, quod in Monasterijs Monialium recipiantur laicæ, seu conuersæ, quæ sint veræ religiosæ, clausuram seruantes cum alijs, & tria essentialia, & substantialia Religionis vota profitentes. Quod autem Pontifices ipsi in dictis suis constitutionibus statuerunt, & condiderunt, ac omnino seruari voluerunt, fuit, vt illæ sorores, atque

mulieres, quæ sermone hispano dicuntur donadas, siue beatus, ad habitū, nec ad professionem admitterentur, nisi illæ tantum, quę necessariæ forent ad colligendas eleemosynas, quas non voluerunt ad clausuram obligare, cum non sint veræ religiosæ, cum non emittant nisi duo tantum obedientiæ, & castitatis vota; nec intra aliarum Monialium clausuram introire, sed extra degere, in domibus prędictis Monasterijs contiguis. Et sic dicta summorum Pontificum conciliantur.

Seruandæ sunt ab his beatis conditiones præscriptæ in *d. Motu Pij V. & Motu Greg XIII.* ac denique in quadam *Sacra Congreg. Declaratione* apud *Zechium citatum à Bonacina de clausura quæst. 1. puncto 9. num.* 15. vbi decernitur, & declaratur, ad colligendas eleemosynas non plures conuersas mittendas esse, quam octo, quæ binæ incedant, nec disiungantur, & sint probatæ vitæ, excedentesque annos triginta nouem; nec per noctem extra oppida, vbi habent Monasteria, nisi de Episcopi licentia, & tunc simul dormiant.

Idem *Bonacina num* 17. ait, hoc tempore raro fieri posse, vt Moniales conuersæ iustam habeant causam exeundi ad colligēdas eleemosynas, quia *Greg XIII. in præcitato Motu proprio*, ne Moniales conuersæ è Monasterijs exeant, decreuit, vt dimidia pars omnium eleemosynarum in quacumque mundi parte, quacumque lege, dispositione, vel obligatione pauperibus erogandarum, conferatur Monasterijs Monialium in necessitate constitutis, & in eo loco existentibus, in quo prædictæ eleemosynæ certis pauperibus non debeantur, aut non sint ad alios vsus, quam ad alendos pauperes destinatæ; nam si certis pauperibus debeātur, aut ad alios certos vsus, distinctos ab alimētis destinatæ sint, non possunt Monialibus tradi, vt cōstat ex precitato Motu. Idem obseruat *Nauar. cons* 8. *num.* 2 *de statu Monach. & alibi.*

2 *Licitum est pro totius Monasterij obsequio famulas sæculares recipere, dummodo Monasterium conuersis professis careat.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Sanchez loc. cit. lib.* 6 *cap.* 16. *num.* 66. ex *Rodriquez* concludit. Ratio, quia choro deputatas oportet domesticis officijs

non

non impediri, vt altioribus chori ministerijs vacent; & tempore nouitiatus vltra chorum vacant cantui, & instituto Monasterij addiscendo. Insuper, quia sępe sunt delicatæ, nec his officijs assuetę, & ita durissimum esset, eas onere horum officiorum grauari.

Adde, quod *Seraphicus Pater Franciscus*, Institutor primę Regulæ B. Claræ, *& Innoc. IV. Pont. Max. eiusdem Regulæ Confirmator*, *& Vrbanus IV. Auctor, & Institutor secundæ Regulæ*, expedientissimum, atque conuenientissimum idipsum diiudicarunt, quin vero & ordinarunt, vt Moniales choro, diuinisque officijs destinatæ, à supradictis vilioribus coquinæ officijs, atque ministerijs eximerentur. Sic *Miranda loc. cit. quæst. 2. art. 5. conclus. 2.* Qui etiam probat, id non esse contra *Concil. Trid.* cum is vnus esse videatur ex casibus necessarijs, in quibus iuxta ipsum Episcopi, & Superiores Prelati, ad ingrediēdum Monialium quarumcumque Monasteria, licentiam possunt prestare.

Notandum est, *Greg. XIII.* Concessisse Generali Minorum, vt in quolibet Monasterio pro decem Monialibus possint deputare vnam ancillam, dummodo clausuram seruent deputatę, & egressę semel amplius non admittantur. *Sixtus V.* extendit id ad omnes Moniales, vt notat *Portel V. Clausura Monialium num. 5.*

Quare satis mirari nequeo, dum video huiusmodi ancillas nullo pacto clausuram seruare, sed egredi, & ingredi, prout Abbatissis magis placuerit. Appellantur hę impropriè Moniales conuersę, quia Monachali habitu sunt indutę; sed cum nullum votum emittant, sunt purę laicę, nec gaudent vllo religionis priuilegio, cum Monachum non faciat habitus, sed professio regularis. Nulla inter Monasterium, & ipsas contrahitur perpetua obligatio; cum ipsę possint ad libitum relinquere Monasterium, & pariter à Monasterio dimitti. An vero istę gaudeant priuilegio fori, ac canonis, iudicium sit penes doctiores.

An vero pro alicuius priuatę Monialis ministerio possit recipi inter clausuram ancilla, dicendum cum *Sanchez loc. cit. nu. 66.* id in nullo conuentu tam facile admittendum esse, nisi quando specialis ratio magnæ nobilitans personę, aut ęgrę valetudinis,

aut

aut nimię senectutis causam pręberet, nec satis ei necessitati per monasterij famulas, aut conuersas consuli potest. Nec distinguit *Sanchez*, an ex aliarum malitia, aut absque illa id oriatur. Quamuis enim ex malitia proueniat, si superior non potest eas commode cogere, aut si coactę male ministrabunt, iusta est habendę famulę causa.

Gauantus in suo Manuali Episc. ex *Congr.ep.22.Aug.*1605. asserit, Ancillas introduci non posse in seruitium infirmarum, seu decrepitarum, sine licentia Sedis Apostolicę.

De Professione Religiosa. Cap. IV.

1 *Professio ita est de substantia religiosi status, vt ante illam non sit aliquis vere, ac proprie religiosus, per illam autem fiat.*

ILLVSTRATIONES.

HAec est conclusio certissima. Probatur primo *ex c. Religiosi, de sent. excom. in 6. §. quamuis autem is, qui religionem ingreditur, religiosus censeri cum effectu non possit, donec sit tacite, vel expresse professus, &c.* Idem habetur *in cap. porrectum, de Regular. & Conc. Trid. sess.* 14. *cap. 6. de Reformat. & Sixtus V. in declaratione sua Constitutionis de illegitimis*, eodem sensu dixit, *quia tunc vere, & proprie religiosi effici dicuntur, cum professionem emittant, &c.* Hæc conclusio tradita intelligitur de quacumque professione valida, siue tacita, siue expresa.

2 *Professio duplex est, vna tacita, altera expressa.*

ILLVSRTATIONES.

PRofessio expresa est illa, in qua post expletum annum probationis Nouitia clare, & expresse emittit tria vota essentiali a vocaliter in manibus Abbatisæ, sed de licentia Prælati, cũ solum apud ipsum sit propria iurisdictio, *ex cap. statuimus 20. q. 2.*

Hæc

Hæc ſolet varijs formulis emitti, iuxta varia religionum inſtituta. Facienda eſt in ſcriptis, vt probat *Sanchez loc. cit. lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 5. Qui etiam probat *num. ſequentibus* eamdem profeſſionem poſſe fieri per procuratorem, dummodo adſint quinque conditiones; & vbique, non enim neceſſario faciēda eſt in Monaſterio.

Profeſſio tacita eſt illa, quæ fit tacendo, abſque votis emiſſis voce, vel ſcripto, ſed ſolum aliquid faciendo, vel tacite conſentiendo ſe eſſe profeſſam. Attamen ſic tacite profeſſa compelli poteſt, vt expreſſe in ſcriptis profiteatur, vt in poſterum valeat eius profeſſio probari, iuxta *cap. finali* 20 *q.* 1.

Ad hanc tria requiruntur. Primum, quod Nouitia deferat indiſtinctum habitum ab habitu profeſſarum intra Monaſterium, vel extra illud de licentia ſuperioris, & per annum continuum. Secundum, quod ſciat per talem geſtationem habitus fieri profeſſionem tacitam ab his, qui putant non eſſe profeſſas. Tertium, quod deferat habitum ſcientibus, & conſentientibus illis, qui poſſunt recipere, & incorporare religioni. *Hieronymus Rodericus in ſuo Compend. Reſolut.* 101. *num.* 53.

Addit *Sanchez loc. cit. num.* 17. Quartam conditionem ad cuiuſcumque profeſſionis tacitæ valorē, vt ſcilicet ijs actibus vtens verum profitendi animum habeat. Cum enim profeſſio expreſſa contrario conſenſu exiſtente ſit irrita, à fortiori erit tacita. Nec ſatis erit ſe habere negatiue, nempe, nec habendo animum profitendi, nec non profitendi, ſed poſitiuus profitendi per eos actus animus deſideratur.

Et *num. ſeq.* addit quinctam, vt ijs profeſſorum actibus vtens, ſit cōſtituta in legitima ætate iure petita ad profeſſionis expreſſæ valorem, quæ eſt pubertas completa. *Conſtat ex c. conſtitutione de regular. in 6.* Sed id de iure antiquo. Nam attento *Decreto Trid. ſeſſ.* 25. *de regular. c.* 15. *&* 16. Licet per illud non tollantur profeſſiones tacitæ, ſed in ſuo priſtino valore maneant, attamen induci ſolum poſſunt tranſacto nouitiatus anno, & expletis ſexdecim ætatis profeſſionis annis. *Sanchez loc. cit. num.* 36.

Sublata eſt igitur, *per Trid.* tacita profeſſio inducta *per capit. vidua, & c. ad noſtram de regular.* nempe, quæ inducitur ſtatim de-

lato habitu professarum distincto patenter à nouitiarum habitu, cum exercitio actuum professarum, vel altero horum concurrenti cum tridui perseuerantia. Possent tamen habere locum ij textus, vt ait *Sanchez num.*37. Quando transacto integro nouitiatus anno, expletisq; sexdecim annis, aliqua nouitia induceretur habitu professarum distincto patenter à nouitiarum habitu; vel vna cũ alijs professis exerceret actum, iure, vel consuetudine solis professis competentibus. Tunc enim concurrentibus quinque conditionibus relatis, esset tacite professa.

An vero ad huiusmodi tacitam professionem requiratur tridui perseuerantia in eo actus exercitio; Aiunt quidã, alij negant. At sic vtramque sententiam *Sanchez num.*21. conciliat. Si concurrant hæc duo, nempe assumptio habitus peculiaris professis, & exercitium actus illis solis, siue iure, siue consuetudine competẽtis, non exigitur tridui perseuerantia. Et sic procedit *d.c.viduas*: Quod ad eam professionem præsumendam, ponderauit assumptionem habitus, & oblationem cum alijs Monialibus, quæ solis professis competebant; ac nulla tridui mentio fit. Quod si alterutrum solum ex his concurrat, opus est ea tridui perseuerantia.

Extat alia differentia inter professionem expressam, & tacitam, vt ait *Suarez loc.cit.lib.6.cap.*11.*num* 15. Quod expresse professus potest eligi in prælatum, seu Abbatem; tacite autem professus eligi non potest. Ita decernitur *in cap. nullus de elect. in 6.* vbi non solum hæc conditio requiritur, vt aliquis possit in Prælatum sua religionis, sed etiam cuiuscumque alterius eligi, & electio aliter facta declaratur irrita ipso facto. Idem ius de Monialibus statuitur *in cap. idemnitatibus eod. tit. & lib.* vbi ratio huius iuris redditur, ad vitanda sc. damna, & dispendia, quæ ex electionibus dubijs, & cum discordia factus oriri solent. Ex parte elegentium cessat hæc ratio, ideo in illis talis conditio non postulatur.

3 *Ad professionis valorem non sufficit sola profitentis traditio, sed oportet quoque adesse personam habentem potestatem acceptandi nomine ipsius religionis, illamque obligandi ipsi profitenti.*

ILLV-

ILLVSTRATIONES.

Ratio, quia professio est contractus onerosus, vltro citroque obligatorius, quo professus fidem suam astringit Deo, obligaturque religioni, & religio ipsa obligatur religioso, ad retinendum eum, & alendum, & tractandum iuxta religionis institutum. Sicut primo aliæ reciprocæ obligationes nequeunt in vnius consensu consistere, sed indigent duplici persona potestatem obligandi habente.

4 *Admittere Monialem ad professionem pertinet ad Abbatissam, cum maiori Conuentus parte.*

ILLVSTRATIONES.

Sanchez *loc. cit. num. 65.* Qui etiam addit, Episcopo iubente recipi Moniale͂ ad Monasterium sibi subiectum, non posse recipi contradicente maiori Conuentus parte. Et si ipse Episcopus compellere velit, posse appellari ad Superiorem.

Quærit *Portel loc. cit. V. Nouitia in Addit.* An existentibus in vno Conuentu Monialium suffragijs æqualibus pro vtraq; parte, v. g. triginta negatiuis, & alijs triginta approbatiuis pro vna Nouitia, possit Prouincialis illius Co͂uentus absens per scriptum dare suum suffragium approbatiuum, & cum suo suffragio facie͂te excessum vltra partem dimidiam, maneret approbata ad professionem faciendam Nouitia proposita in Capitulo. Qui post multa hinc inde allata concludit tandem posse.

Suarez tamen *nu. 68. loc. cit.* videtur asserere contrarium, dum dicit, Nec totum conuentum repugnante Prælato, nec Prælatum repugnante maiori conuentus parte, posse aliquem ad professionem admittere. Citat *Nauar. & Rodriq. & Abb.* Qui *in quodam cum simili c. cum Ecclesia num. 11. de elect.* ait, quando electio Canonici pertinet ad Episcopum cum Capitulo, consentiente Episcopo in vnum, & Capitulo in alterum, neutrius electionem vale-

re, quod oporteat, Episcopum cum maiori Capituli parte in eumdem consentire. Nec sufficit consensus Prælati, & dimidia pars conuentus vltra Abbatem, sed debet maior pars conuentus vltra Abbatem consentire.

Seruatur tamen in praxi, notat *Portel. loc. cit. V. electio in Addit.* in casu, quo constat, aliquos ex suffragantibus odio, passione, vel alio respectu humano suffragia Nouitio denegari, tunc non esse standum maiori numero suffragiorum, sed pari saniori, & nitenti maiori ratione, in fauorem Nouitij.

5 *Episcopus potest suspendere potestatem competentem admittendi Nouitiam ad professionem Abbatissæ, & Conuentui, absque sua ipsius licentia, ita vt aliter facta admissio sit irrita defectu potestatis in admittente.*

ILLVSTRATIONES.

Sic suis Monialibus Eminentissimus, & Reuerendissimus Cardinalis Patriarca, licentiam professionem emittendi concedit.

FEDERICO CARDINALE ETC.

Essendo noi certificati per fede della Veneranda Madre che Suor Nouitia nel suo Monastero, hà passato l'anno del suo Nouitiato con modestia religiosa, sì nell'habito, come nel resto, & essendo essa d'età di sedeci anni forniti, concediamo però licenza alla sodetta Madre, che alla presenza del suo Padre Confessore, stando egli nella Chiesa esteriore al fenestrino, doue si fà la Santissima Communione, e seruandosi tutti gli ordini sopra di ciò dati, possa riceuer la sua professione espressa, e solenne; essendo di già stata essaminata, & approuata, facendoci auuisati con scrittura del giorno, & alla cui presenza habbi fatta detta professione.

Conclusio est, *Sanch. lo. cit. nu. 71.* Qui etiam dicit, quod licet Epicopus solus nequeat creare Moniales in conuentu sibi subdito,

dito, tametsi penuriam Monialium pateretur, & Conuentus monitus assignato sibi termino nollet admittere, posset ipse supplere Conuentus consensum. Quod probant Dominicus *cap. finali, num. 5. & ibi Francus in fin. de regular. in 6.*

Probat supradictam conclusionem hoc pacto ipse *Sanchez*, quod, & si solus Pontifex possit impedimenta reddentia directe irritam professionem statuere, possunt nihilominus Prælati inferiores in casu speciali, & ex iusta causa, non directe irritando, sed indirecte, nempe, suspendendo facultatem admittendi.

Sicut quamuis nequeat Episcopus, sequitur *Sanchez*, impedimenta matrimonium dirementia statuere, potest tamen in casu speciali, & ex iusta causa, suspendere facultatem parochi ad assistendum cuidam matrimonio, absque ipsius Episcopi licentia. Et tunc aliter initum matrimonium erit nullum, defectu auctoritatis in parocho, vt nos supra in Collectaneis probauimus.

Hæc tamen opinio non recipitur, immo impugnatur à multis, sed nullum afferunt pro contraria sententia Doctorem; nam omnes, quos ipsi allegant, loquuntur tantum de prohibitione simplici, non autem de illa, quæ decretum irritans habet adnexum, vt legentibus, ac mature considerantibus, satis patet. Sed iudicium de hoc particulari, & de ceteris omnibus penes superiores, quibus mea omnia, & me ipsum lubens subijcio, paratus ad canendam palinodiam semper, cum eis libuerit.

Reprehendor etiam, dum in Collectaneis supradictis *nu. 73.* assero, valere etiam consuetudinem contra ius diuinum, cũ malorum occasio adest, quia sicut Papa diuinum ius interpretatur, ita & consuetudo; cum omnium Theologorum sit constans opinio, consuetudinem nullam contra ius diuinum valere; quoniam ius diuinum est à Deo constitutum, quod ipse præcipit, vt seruetur; igitur sicut non potest humana lege tolli, sic nec consuetudine, quæ vim tantum ex moribus vtentium sortitur, & obtinet. Sed animaduertendum est, canonis, & ciuilis iuris Interpretes docere, ius diuinum posse iustis de causis augeri, restringi, contrahi, minui, & ex parte mutari, distingui consuetudine, & consti-

constitutione humana. Sic *Innoc.Host.Io.And.Abb. & Felyn. in cap.vlt.de consuet.*Sic quoque *Cynus*; & id commune esse inter iuris ciuilis Doctores *in leg. manumiss.ff. de iust. & iur. & l.2. C.de seruit.* testatur *Azorius p.1.Inst.Mor.lib.5.cap.17.q.2.* Et ideo citati Doctores hoc docent, quia latius, quam Theologi ius diuinũ accipiunt isti, cum quibus ego quoque *loc.cit.*ius ipsum diuinum accepi, vt etiam ex supposita materia, & ex contextu disputationis colligi licet.

Resolutio igitur Theologorum intelligenda est de iure Diuino stricte, seu extra casum, in quo iusta causa adsit agendi contra ipsum, vt scribit *Reginaldus lib.13.suæ Praxis num.252.* Quia tali data, vt Summi Pontificis dispensatione, seu interpretatione, ita & consuetudine ab eodem Pontifice scienter tolereta, potest obtineri, vt taliter agendo non peccetur.

Concludamus igitur cum *Suarez de legibus lib.7.cap.4. nu.13.* consuetudinem nullum effectum habere contra legem diuinam; & ratio est, quia licet materia talis legis non sit intrinsece mala, sed solum quia prohibita, & ea ex parte non repugnaret per consuetudinem introduci, tamen quia illa prohibitio diuina est, non possunt homines contra illam præualere, quia non possunt mutare diuinam legem, aut voluntatem. Nec Deus ipse censetur cõniuere, & auferre legem, quia nullum est principium, vel fundamentum ad hoc præsumendum de diuina voluntate, neq; etiam erat expediens, aut diuinam decens auctoritatem; oportet enim legem eius immutabilem esse. Dicunt autem aliqui ex Iuristis, posse consuetudinem limitare, & quasi dispensare in Diuino iure, si iusta causa subsit. Sed non est intelligendum de propria limitatione, vel dispensatione, quæ obligationem legis præexistentis ex parte tollat; in hoc enim sensu falsum id est; nam ratio facta de tota lege procedit cum proportione de parte. Debet igitur intelligi per modum interpretationis; sic enim consuetudo potest interpretari legem, etiam diuinam, & quod in tali casu, & tali causa interueniente, nõ obligat, quia non pro illo casu posita est. Sic *Suarez*, sic ergo quoque in Collectaneus in ferre voluri, & non aliud.

Sanchez tamen *lib. 8. de matr. disput. 6. nu. 5. & seq.* citatis multis Theologis, & Iuris interpretibus, proprie dispensationem cadere in aliqua pręcepta naturalia, & diuina docet, dicendo, Pontificem aliquando dispensare in iure naturali, & diuino, non in vniuersum id ius, in quo dispensat, abrogando, sed eius obligationem vere tollendo per veram dispensationem in casu aliquo speciali, ex causa vrgenti. Non enim ipse *Sanchez* solum tribuit Pontifici, posse interpretari legem diuinam in aliquo casu speciali minime obligare, quia id non est actus iurisdictionis, sed prudentiæ, ac doctrinę, ac proinde viris doctis id liceret; sed etiã vere, & proprie in aliquibus præceptis naturalibus, & diuinis dispensare posse. Patet id in dispensatione voti, iuramenti, ac residentiæ Episcoporum, quæ vt videtur docere *Trid. sess 23 cap. 1.* est de iure naturali diuino; vbi semper Pontifex vtitur verbo dispensationis, nõ interpretationis. Sed quid quid sit, sufficit, quod vota, & iuramenta, licet iure naturali obligent, tamen eorum obligatio humana auctoritate tolli potest. Adde, quod *in l. ius ciuile ff. de iust. & iur.* dicitur, ius ciuile effici, cum aliquod additur, vel detrahitur iuri communi, idest naturali, & gentium; vt explicat *glos. ibi*; Igitur humana auctoritate potest derogari iuri naturæ. Sed lex humana, & consuetudo eamdem vim habet, vt supponitur; igitur quod lege tollitur, etiam cõsuetudine tolli potest.

6 ***Finito anno probationis, debet statim Nouitia ad professionem admitti, vel eijci.***

ILLVSTRATIONES.

Conc. Trid. sess. 25. cap. 16. de Regulari. Sed hoc non obstante dicunt Doct. quod si iusta causa interuenerit, poterunt Superiores illam diferre; vt si v.g. Nouitia non bene recitet diuinũ officium, vel quid simile ad arbitrium pij, ac prudentes Prælati. Et sic declarasse. *Congreg. Card.* refert *Rodriquez Tom. 3. quæst. 17. art. 10.* Sæpe etiam Monialium professio differtur, donec dotem competentem habeant.

Idem *Conc.loc.cit.cap.*17. decernit, quod ne professionis tempus ignoret Episcopus, teneatur Præfecta Monasterij eum ante mensem certiorem facere; quod si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit.

7 *Nouitiæ absque causa, ex odio, & affectu humano negare suffragium ad professionem, est peccatum mortale.*

ILLVSTRATIONES.

Portel *V. Nouitius num.*55. Probat, quia est contra charitatem proximi arcere dignos, & contra quasi contractum iam factum inter ordinem, & Nouitiam, vt si dignus inueniatur, admittendus sit, & iam Nouitius videtur habere ius ad rem. Adde, quod expulsio huiusmodi, maxime in Monialibus vt plurimum cedit in eius infamiam.

8 *Nouitiæ ante professionem sunt examinandæ ab Episcopo, vel eius Vicario, an libere profiteri velint.*

ILLVSTRATIONES.

ET hoc fieri debet extra septa in Ecclesia, aut circa præsentibus Notario, & duabus grauibus matronis non consanguineis, vel puellæ coniunctis. *Zypæus in de Iure Pontificio nouo lib.*3. *de regular.numer.*30. *qui cum Zerola* testatur sic, *Sacram Congreg.* declarasse. Qui etiam ex *Choppin.* ait, contradicente etiam patre hæretico, examinationem à Senatu *Parisien.* indictam esse, & filiam arbitrio suo permissam. Id præstare debet & Episcopus, non obstante quod Monasterium sit Regularibus subiectum, vel alias ab eius iurisdictione exemptum, vt aduertit *Barbosa loc.cit. Allegat.*100.*num.*4.& nos supra diximus.

An vero ex defectu huius examinis reddatur irrita professio, *Sanch.loc.cit.lib.*5.*c.*4.*nu.*84.negat.quia & si *Trid.sess.*25.*de regul. cap.*17.

*cap.*17. id examen professioni præmitti iubeat, at eã aliter emissam non reddit irritam, vt solet explicare, quando id vult, & fecit in alio casu, *Ead. seß. c.* 15. & ita docet *Menochius consil.* 396. *num. vltimo, volum.* 4. Erit tamen peccatum Nouitiam non præmisso illo examine profiteri. Nec ipsa sola peccat, sed etiam Abbatissa, vel Prælatus admittens professionem.

Barbosa loc. cit. num. 9. ex *Sacra Congregatione* asserit, quod à Sacris Virginibus, à quibus non solum habitus est susceptus, sed iam professio facta, sine prædicto examine, nihil ordinarius debet sciscitari, sed permittere eas in suo statu permanere. In Abbatissas tamen animaduerte posse ait.

Animaduertit tamen *Sanchez*, quod quamuis *Trid.* duplex examen petat, maiori duodecim annis ingrediente religionem, vti vidimus, vsu tamen iam receptum est, vt vnicum puellæ quacumque ætate ingredientis præmittatur, nimirum, quando professura est, vt docet etiam *Rodriq. quæst. Regular. Tom.* 3. *quæst.* 12. *artic.* 2.

Diximus in conclusione, huiusmodi examen posse fieri etiam à Vicario, sed notandum est, ad hoc requiri peculiarem commissionem, & speciale mandatum, vt ex *Sbroz* concludit. *Barbosa de offic. Episc. Allegat.* 54. *num.* 88. Qui etiam ex *Trid. Allegat.* 100. *num.* 8. concludit, Vicarium non posse examinare, nisi Episcopo impedito. Qui certior factus de professione emittenda intra 25. dies examen perficere tenetur, quibus ex actis amplius se non intromittat. Decisum referunt DD. apud *Barbos. supra num.* 3.

9 *Professio est nulla* 1. *ex defectu ætatis, & anni integri.*

ILLVSTRATIONES.

CONC. *Trid. d. seß.* 25 *cap.* 15. *de Regular.* hæc duo impedimenta annullatiua professionis ponit. Primum si fiat ante annum ætatis 16. expletum. Secundum, si fiat ante annum integrum nouitiatus.

Quando ibi *Trid.* requirit annum expletum, non sufficit, vt an-

nus sit inchoatus, sicut sufficit ad ordines. Sed ita debet esse expletus, vt neq; dies illi desit, immo neque hora. Sic *Sanchez lib. 2. de matrim. disput. 24. num. 22.* Qui etiam ait, si compleatur hic annus in anno bissextili, 6. Kal. Mart. censendum esse compleri in die secundo, qui 6. Kal. Mart. similiter dicitur; nempe vigesimo quinto die mensis Februarij, in puncto horæ respondenti puncto diei natiuitatis. Et ratio est, quia vtraque dies, vt supra diximus, vna censetur; & quia dies secunda est complementum quadriennij præcedentis, cui id deerat ad complementum circuli integre solis per Zodiacum, ideo ad complementum illius ætatis, ea dies accipienda est.

Bonacina etiam de sacram. *Disput. 8. quæst. vnica, punc. 5. nu. 15.* amplectitur hanc sententiam, dicens, annos computandos esse iuxta ritus, & vsum Ecclesiæ, vt in simili tradunt DD. de interstitijs. Vsu autem Ecclesiæ receptum est, vt dies Bissexti computetur; alioquin non solum non esset computandus dies præsentis anni bissextilis, verum neque annorum præcedentium bissextilium; quod dicit *Bonacina* esse contra vsum, & praxim in sua Ecclesia Mediolanensi receptum, vbi ad sacerdotium non admittitur, qui eadem hora, in qua habetur Sacra ordinatio, complet 24. annum, non habita ratione annorum bissextilium.

Contrarium tamen asserit *Barbosa loc. cit. Allegat. 101. num. 20. & 21.* ex multis Doct. Nam probationis annus esse debet annus à Republica taxatus, atque vt alijs declaratus, id quod communiter seruatur in alijs negotijs, atque commercijs humanis. Affert pro hac sua assertione factum *Greg. XIII.* cuius auctoritate ipse Pontifex ab anno 1582. dempti sunt decem dies, hoc est à 5. die Octobris vsque ad 16. & tamen ille annus debet integer reputari, nec in sequentibus expectandi sunt illi decem dies; quamuis enim non fuerit integer materialiter, & secundum cursum solarem, fuit tamen integer ciuiliter, atque politice.

Quæ opinio non displicet etiam ipsi *Sanchez*, dum *lib. 5. op. mor. cap. 4. num. 5.* Sic ait, placet quod tradit Henriquez, nempe annum 1582. ex quo dies decem abstulit *Greg. XIII.* reputari annum integrum ad ætatem professioni petitum, nec supplendas

esse dies illas decem ex alio anno. Idem sentit Henriquez de ætate ad sacros ordines petita. Et ipse *Sanchez* asserit, idem esse sentiendum de ætate ad quæcumque officia, & beneficia iure petita, & de anno nouitiatus. Quia omnium horum vna est ratio, quod *Greg. XIII.* ea, ad quæ non reputari integrum voluit, expresse excepit; nimirum ea, quæ sunt in tertij prçiudicium, vt solutiones censuum, & locationum, quare quo ad cetera manet integer.

Stephanus Gratianus Discept. Forens. Tom. 3. *cap.* 413. *nu.* 16. *& seq.* probat, professionem factam eadem die, in qua habitus probationis susceptus est, esse validam, quamuis adfuerit defectus sex horarum in circa; sumus enim in actu professionis, quæ est fauorabilis, cum per eam quis vniatur Deo, cui seruire regnare est; maxime respectu religionis, cui in dubio fauendum est, & pro validitate professionis iudicandum. In fauorabilibus autem dies termini computatur in termino, si fauor id suadet, quidquid alias non deberet computari. Et facit quod quando tempus designatur per annum, tunc semper vltima dies anni statim, atque fuerit inchoata habetur pro completa in fauorabilibus, quidquid aliud sit, quando tempus non designaretur per annos, sed per dies.

Portel loc. cit. Verbo Nouitia num. 5. dicit, quod Nouitia in Monasterio Monialium S. Dominici, si sit in articulo mortis, potest emittere professionem, etiam non completo anno Nouitiatus; & si moriatur, consequitur Indulgentiam plenariam in forma Iubilei. Concessit Pius V. Monialibus S. Dominici pro Nouitijs illarum. Refert *Capuccinus V. Abbatissa,* dicens, priuilegium hoc communicari ceteris Nouitijs aliarum Monialium.

Et quamuis illa Indulgentia concessa pro professione, vt concessa à Pio V. cessauerit per reuocationem *Pauli V.* tamen idem Paulus denuo concessit Indulgentiam plenariam in die professionis; cumque non reuocet priuilegia, sed solum Indulgentiam, manet adhuc firmum priuilegium illud *Pij V.* de anticipãda professione ante annum, & proinde lucrabitur Indulgentia, vt optime aduertit idem *Portel loc. cit.*

Qui etiam respondet quęrenti, an si prędicta Nouitia sic professa anticipato anno conualescat, professio illa teneat, an vero debeat finito nouitiatu iterum profiteri, professionem dictā non valere, sed teneri continuare nouitiatum, & aliam emittere suo tempore. Quod si prædicta Nouitia postea sic professa moriatur, nō potest Conuentus ratione illius adire hereditatem, vel dotem accipere. Sed nos de dote, sicut etiam de donatione, de testamento, & de alijs similibus à Nouitijs ante professionem faciendis in Maximis egimus, & nonnulla etiam supra attigimus. Addū tamē hic, quod fugitiua Moniali inter Conuertitas reposita, dari debent Monasterio Cōuertitarum bona illius, sed post eius obitu priori Monasterio restituenda sunt. *Gauantus loc. cit. Sanchez* tamen *lib. 5. cap. 4. num. 16.* existimat Monasterium succedere eodem prorsus modo, quo succedit in bona profitentium legitimo anno nouitiatus peracto. Ratio, quia & si concessionis finis sit consolatio nouitiæ, specialisque ipsius fructus, & nulla successionis Monasterij in bona mentio ibi fiat; at vbi semel virtute illius priuilegij professa est, redditur vere in posterum professa, nec ad pristinam sanitatē restituta indiget alia professione, sed fruetur omnibus professarum priuilegijs. At eo ipso, quod aliqua persona profitetur, succedit Monasterium ipsi. Quare Pontifex nulli iuri alterius in hoc derogat. Ius enim venientium ab intestato est, vt ex Moniali decedente nouitia, & intestata, ipsi succedant; quando autem virtute priuilegij profitetur, non decedit nouitia.

Barbosa Allegat. 101. *nu.* 3. tenet, quod Nouitij in articulo mortis, etiamsi annum probationis non expleuerint, possunt profiteri, dummodo habeāt legitimam ætatem ad profitendum; & cum *Beia* vult professionem huiusmodi esse validam; teneri tamen Nouitium, si ex ea infirmitate non decesserit, complere postea integrum probationis annum.

10 *Professio est nulla 2. si ex parte Nouitiæ deficiat consensus.*

ILLVSTRATIONES.

Ratio, quia de ratione contractus naturalis, & ciuilis est, vt ex vtraque parte contrahentium sit consensus. Probatio vero

vero istius defectus ex parte Nouitiæ erit difficilis, neque illi credetur, nisi probauerit valde vehemẽtem pręsumptionem in foro externo. Si vero sibi constet in foro interno tantum, se non consensisse, re vera non est professa. At si hæc taliter professa nulliter ex defectu consensus, secum sola in animo consentiat in Monachatu, & professione, manet professa absque alia diligentia. *Nauar.lib.3. Consil.tit.de Regular.cons.24.*

11 *Professio est nulla 3. si fiat per grauem metum incussum.*

ILLVSTRATIONES.

Metus enim cadens in constantem virum, immo & metus minor, grauis videlicet, annullat contractum naturaliter, quia tollit consensum liberum. Et est communis Doctorum. Et de hoc prudentis arbitrio standum erit; minor enim metus annullabit professionem femine, quam viri, & sic de cetero intra terminos metus grauis. *Portel V. Professio num.12.*

An vero metus reuerentialis parentum excuset à valore professionis, alij aiunt, alij negant. Vtraque opinio est probabilis Pro opinione affirmante habetur *Declaratio Card. in qua Romæ ann.1585.* lata est sententia, in qua declaratum fuit, fuisse nullam vnam professionem feminæ factum ob solum metum reuerentialem, sic ex *Farinacio Portel.*

Qui etiam hęc duo prudenter addit; Primum, qualitatem metus, quando sit cadens in constantem virum, relinqui iudicãdam prudentis arbitrio, vti diximus. Secundum, quod si porta aperiatur hodie, maxime in Monialibus, circa professionis nullitatem ob metum reuerentialem, lites in numeræ suborirentur.

Idem V. Moniales in Addit.num.11. credit, metum reuerentialem absque minis, & coactione non inducere excommunicationem, quia parẽtes, vel consanguinei in illo timore in cutiendo, nõ se habet actiue, etiam si manifestent puellæ talem statum Monachalem illi conuenire, & quod non habent dotem pro matrimonio, vel eo quod non illi securum erit manere in sæculo absque

matri-

matrimonio, & absque Monachatu, & hæc est praxis in tota fere Ecclesia, iuxta quam facientes parẽtes, nemo iudicat excommunicatos. Immo etiamsi parentes, vel alij importunis precibus suaderent puellæ, vt ingrederetur, non incurrerent, quia suasio etiam importuna non è coactio.

12 *Femina, quæ fingens si esse hominem professa est in Conuentu virorum, intendens se obligare ad religionem, manet vere professa.*

ILLVSTRATIONES.

Comitolus *lib. 2. Resp. Moral. q. 8.* & citat alios Doct. ac affirmat, sic à se responsum fuisse in facti contingentia in Italia, licet pauci negent. Subscribit *Comitolo Portel loc. cit. num. 23.* & rationem affert, quia talis femina emisit vota essentialia, in quibus consistit essentia religionis, ad quam essentiam per accidens est distinctio sexus. Notat etiam, quod prædicta femina hodie id faciens excommunicationem incurrit, ob ingressum in Conuentum virorum; & casu deprehenso, reponi debet à Prælato in Cõuentu Monialium sub clausura; & talis excommunicatio, cum qua professa est, non annullat professionem.

Sanchez tamen *d. lib. 5. cap 4.* tenet, professionem supradictam esse irritam, ratio, quia professio ad sui valorem petit consensum profitentis, & admittentis professionem, vt dictum est. At vterque, aut saltem alter defuit. Citat Doct. pro hac sententia.

Narrat *Portel in Add. ad Addit. num. 10.* de quadam femina adolescẽte, quæ paucis ad hinc annis, mutato habitu sub nomine Donati seruiuit in quodam Conuentu fratrum Minorum in Hispania per quattuor annos, cum nimia simplicitate, deuotione, vigilijs, & oratione, ac penitentia; idque semper intra clausuram virorum; quam cum Prouincialis reperisset, & intelligens illam reliquisse domum patris, quia illam volebat matrimonio tradere, contra suam voluntatem, eo quod virginitatem Deo consecrasset, ac attenta rei nouitate, ac pietate, fecit illam admitti in

Con-

Conuentu Monialium in oppido Pontis Vedræ, vbi professa solemniter, vocata est Maria de Santo Antonio, & viuebat cum magna opinione Sanctitatis Anno 1611.

Quid autem tenendum sit de hermaphrodito circa professionem, legatur *Sanchez loc cit. cap. 4. nu. 41. Portel item loc cit nu. 1.* scribit de quadam Moniali, quæ transacto anno, vel duobus annis post professionem effecta est hermaphrodita, immo cum solo sexu masculino mansit. Vbi *num. seq.* disputat, quomodo circa huiusmodi casum se gerere debeat Superior.

13 *Monialis prætendens se non esse professam, & habitum dimittere volens, non auditur, nisi id fecerit intra quinquennium à die professionis.*

ILLVSTRATIONES.

Conc. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 11. Circa quod notandum est, quod licet *Trid.* dicat, non esse audiendam, nisi reclamauerit intra quinquennium, tamen si allegauerit causas, ob quas non reclamauit intra quinquennium, quia sc. vel ignorauit, vel non potuit ob metum parentum viuentium, vel quid simile, est audienda, si causæ allegatæ sint iustæ, & probentur. *Rodriq. Tom. 3 quæst. 17. artic. 16.* Sed aduertendum est tamen cum *Portel cit. num. 45.* hodie esse in praxi, quod vt possit audiri, debet impetrari rescriptum à Papa; & quod sine hoc Prælatus, nec Episcopus possunt audire. Et hoc est petere restitutionem quinquennij à Papa; nam absque tali rescripto videbuntur Prælatus, & Episcopus contraire expresso decreto Tridentini.

Notandum est, quod, quando professio inualida probari potest coram Ecclesia, non debetis, qui publice professus est, & existimatur religiosus, relinquere habitũ, & statum propria auctoritate, sed petendo libertatem suam ab Ecclesiastico Prælato. Hoc colligitur ex *Trid sess. 23. cap. 19. de Regular.* ibi, *& tunc non aliter nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram superiore suo, & ordinario. Quod si antea habitum demiserit, nullatenus ad allegandam*

dam quamcumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tamquam apostata puniatur; interim vero nullo priuilegio suæ religionis priuetur. Si tamen is velit habitum dimissum reassumere ad hūc effectum, vt audiatur, putat *Suarez Tom.3.de Relig. cap.4. num.*14. *cum Nauar.* non esse illi audientiam denegandam existimat enim Concilium esse ex quadam æquitate intelligendum, scilicet, quod non audiatur, quando fugitiuus, & sine habitu permansit.

14 *Monialis, quæ fecit professionem irritam ex defectu ætatis, si vult postea ratificare professionē, non indiget nouo anno nouitiatus.*

ILLVSTRATIONES.

Ratio, quia iam experta est Religionem. Et præterea *Conc. Trid. sess.*25.*de Regular.cap.*15. annullat professionem, sed non annullat receptionem, & gestationem habitus. Neque item opus est, vt fiat denuo Nouitiatus, si Papa dispensat in impedimento annullatiuo professionis. Quod intellige, nisi tale impedimentum annullaret professionem, & receptionem habitus, vt fecit Sixtus V. in prima Bulla contra illegitimos. Ex *Rodriquez Portel num.*53.

Sanchez insuper *lib.7. de matrim. Disput.*37. *num.*48. credit, non esse iterandum nouitiatum, quamuis publica esset nullitas professionis, & nouitiatus, ob professi inhabilitatem. Ratio, quia finis *Trid.* petentis præmitti professioni annum nouitiatus, nimirum experiri austeritates religionis, ac ipsius religionis mores, æque seruatur, siue prior professio, & nouitiatus irrita fuerit ob impedimentum occultum, siue ob publicum.

Idem *Sanchez num.*50. tenet, non esse iterandum nouitiatum, quod non fuerit præmissus anno integro professioni; sed sufficere professionem illam ratificare cōpleto tempore, quod deerat illi anno. Quia nullum vitium in nouitiatu interfuit, nec quidquam refert, illum expletum esse professorum habitu assumpto. Idem asserit, quando professio existit nulla ratione metus.

Si quis

Si quis autem vellet contrariã opinionem amplecti, & iterare nouitiatum, vt vel sic tutior esset ratificatio professionis, esset facile remedium, vt ait *Sanchez num.* 57. ne cum infamiæ nota repeteretur; detecto scilicet sub sigillo confessionis vitio Superiori, petere vt ipsum denuo admittat ad nouitiatum peragendum inter ceteros professos, habitu eorum gestato. Quod si non sufficiat consensus Prælati ad nouitij admissionem, sed desideretur simul conuentus consensus, potest petere Prælatus conuentus suffragia, tacito professi nomine, & explicata prioris professionis nullitate. Vel potest, vt id necessarium non sit, ac conscientia pacetur, impetrari secreto Pontificia dispensatio nouitiatum supplens.

15 *Monialis potest ad aliam religionem perfectiorem transire.*

ILLVSTRATIONES.

Bonacina *de clausura, quæst.* 1. *punct.* 9. *num.* 11. Ratio est, tum quia commoui Monialium bono conducit posse perfectiorem religionem capescere; nec præsumẽdum est, summum Pontificem velle Spiritui Sancto ad perfectiorem statum excitãti resistere, & aditum perfectioni occludere. Tum quia *in cap. licet de regular. viris religiosis* conceditur transitus ad arctiorem religionem; Ergo idem etiam concessus censetur Monialibus, cum eadem in vtrisque ratio militet, & ob id clausura detrimentum non patiatur.

Azorius tamen *Tom.* 1. *Inst. Moral. lib.* 13. *cap.* 8. *q.* 1. ait, hodie non licere Monialibus hunc trãsitum, quamuis olim licuerit. Sed *Sanchez loc. cit lib.* 6. *cap.* 7 *num.* 6. tenet, hodie adhuc licere. Nam olim licebat, *vt probat ipse ex text. & Doct.* nec constat, vbi id ius commune sublatum sit; quia in hoc casu non loquitur Tridentinum, nec *Motus proprius Pij V.* tantum enim transitum ex alijs causis interdicunt, ne sit materia vagandi Monialibus, nec instinctui Spiritus Sancti ad arctiorem vitam ducendam Moniales instigantis occludere viam volunt. Vide *Bonac. loc. cit. quæst.* 2. *pun.* 9. §. 2. *nu.* 4. vbi citat pro hac sententia *DD. & Sacram Congreg.*

Concludens, Monialem posse ad arctiorem religionem transire, petita prius à Superiore ordinario licentiam, etiam si forte non obtineatur.

16 *Monialis volens ad strictiorem Religionem transire, non satisfacit petendo ab Abbatissa licentiam.*

ILLVSTRATIONES.

Ratio, tum quia Abbatissa non est proprie Prelata; tum quia in concedenda licentia transeundi ferendum est iudicium, an volens transire Spiritu sancto ducatur; huiusmodi autem iudicium non videtur mulieribus concessum. Tum quia cum agatur de egressu à Monasterio, strictissime clausuræ subiecto, & Abbatissa ingrediendi facultatem concedere nequeat, sequitur Abbatissam non posse Moniali concedere facultatem transeundi ad aliam Religionem; sed huiusmodi licentiam petēdam esse à Prælato, cui subsunt Moniales, siue is sit Episcopus, siue Prælatus regularis. Ita è *Rodriq. & Sanchez Bonac. loc. cit.* §. 3. *Diff.* 1. *num.* 11.

Sacra tamen Congregatio, vt ait *Ricciul. Tract. de Iure personarum lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 10. non semel censuit, ad eam in similibus casibus esse recurrendum. Et quo securius in hac materia procedatur, eadem Sacra Congregatio similes licentias concedere non consueuit, nisi quibusdam conditionibus adiectis, quarum prima est, vt antequam à primo Monasterio Monialis egrediatur, aliud sit paratū, in quo beneuolas habeat receptrices, quodque in eo capitulariter per secreta suffragia recipiatur. Secunda, vt dotem à ceteris Monialibus prestari solitam persoluat. Tertia, vt spes illi auferatur ad primum Monasterium redeundi. Quarta, vt translatio fiat comitantibus Matronis consanguineis grauibus, ab vno ad aliud Monasterium, recta via, absque diuerticulo, ac nullibi pernoctetur nisi causa hospitij, idq; non nisi apud honestas personas, vt pluries se obseruari vidisse, & signanter *in vna Nannetens.* 16. *Ian.* 1615. *& in Redonen.* 31. *Ian.* 1613. testatur *ipse Riciullus.*

17 ***Monialis auctoritate Papæ translata ad suam instantiam, vel ad instantiam secundi Monasterij, de vno Monasterio ad aliud, non potest deferre dotem, vel alia bona priori Monasterio acquisita.***

ILLVSTRATIONES.

RAtio, tum quia dos, & alia bona non fuerunt tradita sub conditione, si in eo Monasterio manserit, sed solũ sub conditione si professionem emiserit; cum autem professionem in dicto Monasterio emiserit, sequitur prius Monasterium esse absolutum dominum prædictorum bonorum. Tum quia posterius Monasterium hoc sibi incommodum imputare debet, cum volẽs admittat Monialem, quæ nihil proprij habet, cũ ipsius dos priori Monasterio acquisita fuerit. Sic *Bonac. loc. cit. num. 6. & citat DD.*

Dictum est ad suam instãtiam, vel ad instantiam secundi Monasterij; quia si secundum Monasterium coactum fuit illam admittere, dos soluenda est. Sed vidimus è Sacra Congreg. in omni casu transitus ad aliam Religionem dotem requiri. Quid autem iudicandum sit de peculio, hereditate, vsufructu, ac alijs bonis Monialis ad aliam Religionem transeuntes, legatur idem *Bonac. loc. cit per totam diff. 2.*

18 ***Monialis transiens de vna religione ad aliam, tenetur nouum peragere nouitiatum in secunda Religione, ad quam transit.***

ILLVSTRATIONES.

RAtio, quia qui professionem in aliqua religione facturus est, debet illius asperitates, & onera experiri, tam vt ipse cognoscat, an religio sibi placeat, quam vt ipsamet Religio probet, an præfatus religiosus suæ religioni aptus sit, & idoneus; fieri enim potest, vt vnus vni religioni idoneus sit, & non alteri; sed religiosus prædictas asperitates, & onera experitur, præuio no-

nitiatu. Sic *Bonacina loco citat. quæst. 2. puncto 9. §. 2. numero 10.* Et, vt notat *Barbosa in cap. licet de regular. num. 25.* taliter translatus in probatione existere det per spatium vnius anni continui, eo modo, quo ceteri sæculares, & de nouo in eadem profiteri. Et ideo *Rota* apud *Facinac. decis. 115. nu. 7. par. 2.* recentiorum, censuit, quod Monialis vnius Monasterij vbi ad aliud transfertur, si non emittit professionem in secundo Monasterio, non fit Monialis illius. Et *num. 8.* tenet, sufficere professionem emissam in primo Monasterio ad aliud eiusdem Regulæ, vel vbi translatio fiat de auctoritate Papæ, & citat *Rebuff. de translat. Monachi in princip.* sed vidimus semper huiusmodi translationem Sacræ Congreg. auctoritate esse faciendam.

Barbosa item *num. seq.* è *Feder. Senens.* ait, quod quando Monachus vnius Monasterij in aliud transfertur, solet de stylo poni hec clausula, Te de Monasterio Furcens. cuius Monachus existis, ad Monasterium Sanctæ Mariæ auctoritate Apostolica transferentes, ac volentes, ac decernẽtes ex nunc eiusdem Monasterij Sanctæ Mariæ Monachus censearis, & in eo recipiaris in Monachum, &c.

19 *Transiens ad aliam Religionem non tenetur ad vota prima religionis.*

ILLVSRATIONES.

Ratio est, vt ait *Bonac. loc. cit. difficul. 1. num. 1.* Tum, quia huiusmodi vota sunt annexa priori statui, non vero secundo; cessante autem principali cessat accessorium. Tum, quia vota primæ religionis commutantur in vota secundæ; is autem, cuius vota in alia commutata fuerunt, non tenetur illa seruare.

20 *Debet sic translatus in secunda religione sedere, iuxta tempus, quo professionem in secunda emisit.*

ILLVSTRATIONES.

Hoc vero non sequitur, si translatus fuisset de vna in aliam religionẽ vt Superior; nam tunc finito officio, sedebit post

Præ-

Prælatum, in memoriam gradus, & honoris, quem gessit; & manebit Monachus secũdæ religionis, quia emittere debet professionem in secunda religione. *Bonac.num.3.ex multis Doct.* qui tamen fatetur, sibi magis placere opinionem *Petri de Perusio, & aliorum apud Rodriquez*, asserentium, pręfatum religiosum, regulariter loquendo manere subditum, siue Monachum primæ religionis; quia qui ad aliam religionem proficiscitur, vt ibi sit Prælatus, nõ solet ibi professionem emittere, cum professio integrum nouitiatus annum prærequirat, nisi in hac parte à Sede Apostolica dispensetur; subiectio autem religioni acquiritur per professionem.

Campanil. In diuers. Iur. Canon. rubr.12. per totum capitul. 12. Antiquiorem in religione probat esse eum, qui professionem antea emisit, asserens insuper, Religiosum non posse consentire, vt in loco sedeat inferiori, quam sibi competit attenta professione. In Religione Minorum obseruantiæ S. Francisci locum sedendi, & præcedentiæ considerari à susceptione habitus. In reliquis verò dumtaxat attendendum esse tempus professionis. Dummodo aliud non admiserit consuetudo, aut Regula. *Lauorius de elect. canonica Tit.4.cap.15.num.*84. testatur & ipse, eum, qui prior professionem emiserit, non autem qui maioris est ætatis, seu prioris ingressus ad religionem, esse in religione antiquiorem; subiungens ita *Sacram Congreg. Conc.* Circa Moniales declarasse.

*Scrofa in suo eruditissimo opusculo de inualiditate professionis, & ci dub.12. num.*2. pro certo, & indubitato tenendum esse affirmat, tempus professionis prædictæ, quoad obtinendam prioritatem, & prærogatiuam super alios, à die professionis realiter emissæ tantum currere, & non antea, licet iniuste illa fuisset retardata.

Al Vicario di Padoua. Reuerendo Signor, è stato più volte risoluto nella Sacra Congregatione, che la precedenza tra le Monache s'habbia da regolare dalla professione, e non dall'habito; & quando due professano insieme nel medesimo punto, debba preceder quella, che prima è stata vestita; & se ancora fossero vestite in vn medesimo tempo, data similmente la parità della professione, preceda quella, che prima è stata accettata, senza hauere consideratione ad altri rispetti; per che può succe-

succedere, che si vesta vna citella di dodeci anni, che habbia da espettare 4. anni à professare, e dopo lei vna di 15. laquale faccia la professione dopò l'anno, & hauendo questa professato prima, conuiene ancora che preceda l'altra, che fà la professione dopò, se bene sia stata prima vestita. Con questa adunque regola voi potrete terminare la differenza nata nel Monasterio di Santa Agata, e fare che questo medesimo ordine s'osserui in tutti i Monasterij, doue succedesse occasione di simile contesa, e state sano. Roma li 30. Luglio 1608.

Al piacer vostro Il Cardinal Gallo.

21 *Licitum est transferre Monialem ad aliud Monasterium correctionis gratia.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Miranda de Monialibus quæst. 3. art. 2.* Vt e. g. si acciderit, quod aliqua Monialis non possit corrigi in Monasterio, vbi habitat, ob timorem suorum parentum, quia tunc posset duci ad aliud Monasterium, vt puniatur, & debite corrigatur.

Non tamen Monialis eijci potest propter incorrigibilitatem, sed includenda est in Monasterij carcere, ne alijs offendiculo sit. Sic *Sanchez lib. 6 cap. 9. num. 6.* Licet attento rigore id fieri posse asserat, sed innuit nullo pacto id esse peragendum, quia praxis huccusque nō recepit Monialem expelli, tamquam incorrigibilem; nec Doctorem inuenisse id dicentem; neque ex aliqua historia constare aliquam eiectam esse. Idem affirmat *Bonac. loc. cit. num.* 14. & citat *Cocinum Rotæ Romanæ Decanum in vna Vlixbonen. Monast. 19. Nouemb. 1625.*

Barbosa etiam in Collect. Doct. in cap. ne religiosi de regular. nu. 16. ait, certius esse, Moniales propter incorrigibilitatem non esse eijciendas simpliciter è Monasterio; sed nisi ibi puniatur, posse ad aliud transferri, *vt est constit. Vrbani IV.* quæ constitutio in hac parte, neque per *Constitutionem Pij V.* neque per *Concilium Trid.* licet strictiora sint, censetur reuocata.

Con-

22 *Conuertitæ per ingressum Monasterij emittunt professionem.*

ILLVSTRATIONES.

POtest Nouitia intra annum probationis siue apostasiæ nota ad sæculum resilire; non tamen id procedit in Monasterijs illarum mulierum, quæ lupanaris impudicitiam pertesę, ad bonã vitæ frugem conuertuntur, quos nos vulgari vocabulo conuertitas nuncupamus; in illis enim ex laudabili more, & ex Constitutionibus iam olim in eorum Monasterijs præscriptis fieri solet professio per ingressum; & ideo si post ingressum à Monasterio recedant, possunt iure merito velut professæ reuocari, quas Constitutiones Sacrum *Trid. Concil.* sua auctoritate firmauit, *cap.* 18. *in fine sess.* 25. *de regular.* Sic *Riciullus loc. cit. lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 6.

De Consecratione Monialium. Cap. V.

1 *Solent sanctimoniales solemniter consecrari nonnullis benedictionibus, & cærimonijs, accepto velo, quod dicitur Consecrationis.*

ILLVSTRATIONES.

MVltiplex est velum, quoddam dici potest velum receptionis, quod Nouitijs à principio datur, & solet esse album. Aliud dicitur velum professionis, quod nigrum est, quãuis olim aliqua varietas in hoc fuisse videatur, vt ex D. Hieronymo multis in locis constat. Est & aliud velum, quod dicitur consecrationis, de quo in conclusione intelligimus. Benedictiones, & cærimoniæ, quæ adhibentur in hac Consecratione, explicantur à *D. Thom. in* 4. *distinction.* 38. *quæst.* 1. *articul.* 5. *Paludanus ibi, quæstion.* 5. *articul.* 3. *& late ab Antonino* 3. *parte titul.* 2. *capitulo* 2.

2 *Hoc velum Consecrationis solis Virginibus dari potest.*

ILLVSTRATIONES.

SIc dicti auctores docent, & habetur expresse *in capitulo deuotis 20.q.1.* vbi *Gelasius Papa* inquit, viduas velare Pontificum nullus attentet; quod etiam habet *Concil. Triburiense cap. 25. & Conc. Rothomagense Canone 9. apud Iuonem p.7. decreti cap. 52.*

Quid autem velit *Gelasius* in præsenti, dũ admonet, ne viduas vllus Pontificum attentet velare; *Barbosa in 4 tom Collect. in Decretum Gratiani causa 20. quæst. 1. cap. Deuotis.* dicit, quod velamen quandoque ipsæ sibi propriæ sponte imponebant etiam in priuatis domibus, vt apparet ex *Conc. Parisien. sub Greg. IV. lib. 1. cap. 44. & d. Triburiens. & Toletano 10. cap. 5.* quandoque autem sibi imponebant in Ecclesia, non tamen imponebatur ab Episcopo, sicut Sacris Virginibus, sed ipsæ viduæ illud publice accipientes ab Altari sibi imponebant, vt constat in primis ex *Ordine Romano*; nam in ordinatione faciẽdi Diaconissam hæc habentur. Tunc ponat Episcopus coram omnibus in collo eius dicens, stola iucũditatis induat te Dominus, ipsa autem imponat velamen capite suo palam omnibus de Altari acceptum cum Antiphona, &c. & postea in Consecratione viduæ habetur etiã, Tunc imponat ipsa velamen capiti suo; cum tamen in Consecratione Virginis hæc habentur. Benedictione expleta, & ad interrogationem Episcopi de obseruatione Sacri velaminis illa coram professa Episcopus mittat velamen super caput ipsius Virginis ita dicens. Accipe velum sacrum puella, &c.

Quibus prehabitis, *sequitur Barbosa*, iam patet in velandis viduis, & Virginibus differentiam magnam constitui; illę enim velamen sibi ipsi imponebant, ab Episcopis non consecratum; immo id expresse Episcopis interdictum erat, vti vidimus; hæ vero non ita, sed ab Episcopo accipiebant, non alia, vt credi potest, ratione, nisi vt maior Virginibus Sacris honor deferretur, quo excellentior Virginalis præ viduali statu ostenderetur.

Hoc

Hoc adeo verum est, quod sc. huius veli Consecrationis prærogatiua Virginibus solum competat, vt etiam si per violētiam, & sine propria culpa corrupta sit virgo, hoc Consecrationis velo ornari non possit, vt probat *Suarez Tom. 4. de Relig. Tract. 9. lib. 1. cap. 11. num. 7.*

Ratio est, quod vt *cit. loc. dicit D. Thom.* quamuis illæ, quæ per violentiam corrumpuntur, si nullo modo consentiant, virginitatis gloriam non perdant; quia tamen valde difficile est, quod in tali delectatione aliquis complacentiæ motus non insurgat, ideo Ecclesia, quæ de interioribus non iudicat, huiusmodi sic corruptas inter virgines non velat. Est etiam illa quasi quædam irregularitas, quæ licet sine peccato cōtrahatur, impedit talem Consecrationem.

Quærunt *DD.* an si femina sit in publica fama, & possessione virginitatis; occulte autem sit corrupta, possit Consecrationis velum accipere. Negat *D. Thom. loc. cit.* absolute; quia propter vitandum scandalum non debent Ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari. Dicit tamen quærendum esse remedium ad vitandum scandalum, vt retentis sc. quæ sunt de substantia Consecrationis, mutetur nomen virginitatis in nomen castitatis.

Sed hoc remedium à quibusdam impugnatur, tamquam mēdacium continens, sed esse licitum asserit *Suarez num. 9.* qui potius dubitat, an sit sufficiens remedium, vel necessarium; sufficiēs, nam eo ipso, quod virginitatis nomen in nomen castitatis mutetur, generabit suspitionem, & scandalum apud audientes; præsertim mediocriter intelligētes, qui licet regulariter pauciores sint, infamiæ tamen apud ipsos est maioris momenti. Necessarium autem non videtur esse, quia licet nominetur virginitas, non videtur esse mendacium; quia verba possunt legitimum sensum habere.

Vnusquisque enim censetur loqui in eo foro, in quo operatur; sic enim reus sine mendacio negat delictum occultum, quod vere commisit; & iudex per sententiam vere declarat innocentem eū, quem occulte scit nocentem, si in iudicio non probatur. Immo Scriptura diuina *Luc. 2.* & alibi ita loquitur, vt Patrem vocet eū,

qui communiter talis reputatur, licet non sit; ergo similiter sine mendacio potest appellari virgo, quæ talis est in communi existimatione, non obstante contraria scientia occulta, quia omnes intelligunt humanum sermonem esse ex humana scientia, & existimatione, & non semper ex re ipsa.

3 *Potest huiusmodi femina ad Consecrationis velum admitti*.

ILLVSTRATIONES.

SIc *Suarez num.* 10. quod ita declarat; nam duplex obligatio ex hoc defectu occulto oriri potest, vel in Episcopo ad non consecrandam feminam, vel in ipsa femina, vt non se ingerat Consecrationi. Quoad priorem, si Episcopus solum habeat notitiam casus per confessionem Sacramẽtalem, verum est, nec debere, nec posse negare Consecrationem feminę petenti, quia violaret sigillum. Si autem sciat extra Sacramentum per secretam reuelationem ipsius feminæ, non censet ipse *Suarez*, teneri ad expellendam illam, seu negandum.

Nec est necessaria in hoc casu dispensatio Episcopi, cum ius ipsum commune non obliget Episcopum ad iudicandum de re occulta, vel ad operandum ex scientia adeo priuata, & occulta, præsertim cum periculo scandali. Item, quia in illo actu nullum est mendacium, vt declaratum est; & alioquin non fit aliqua irreuerentia tali Consecrationi, seu benedictioni, quia talis persona non obstante præcedẽti lapsu potest esse capax illius in ordinem ad perpetuam cõtinentiam futuram, quam seruare difficilius est, quam virginitatem, teste *Tertulliano ad vxorem*; nam facilius est non optare, quod numquam habuimus, quam quod aliquando fuimus potiti.

Azorius tamen 3.*p.Inst.Moral.lib.*3.*cap.*12.*quæst.*3.*& seq.* vult in hoc casu teneri puellam occulte corruptã tum ante quam post Consecrationem petere dispensationem ab Episcopo, vt possit licite exercere officia, quæ secundum morem, & instituta religionis, dedicata sunt virginibus Consecratis. Sed non obligat eas, quando

quando periculum est scandali, aut infamiæ, quod semper adest, vt per se patet.

Non tenetur tamen Episcopus admittere secluso scandalo, seu infamia. Quando autem ipse alia via haberet similem notitiam moraliter certam, iam non esset res adeo occulta, & ideo merito posset non admittere talem personam ad velum virginum; semper tamen debet id facere, consulendo famæ illius quantum potuerit, & non auertendo ipsam ab statu perfectionis.

At vero loquendo ex parte ipsius feminæ, licet multi censeant teneri ad non petendum talem statum; attamen dicendum cum *Suarez*, non teneri ad id, Ratio potissima est, quia iura non imponunt hoc impedimentum, tamquam pœnam, vel irregularitatem ipso iure incurrendam; sed præcipiunt Prælatis, ne consecrent feminam corruptam; igitur quando res est occulta, non tenetur ipsa femina se abstinere, sed potest in exteriori foro ita se gerere, sicut in communi opinione habetur.

4 ***Virginitas irrecuperabiliter amittitur, si violatio integritatis, vel puritatis carnis fuit voluntaria.***

ILLVSTRATIONES.

COmmunis. Iuxta illud *D. Hieronymi in C. si Paulus. 22. q. 5. Audacter loquar, cum omnia possit Deus, suscitare Virginem non potest post ruinam*; Cui concinit *Ouidius Epist. ad Paridem*,

Nulla reparabilis arte,
Læsa pudicitia deperit illa semel.

Hinc ille, Possum, inquit, affirmare me nullos habere annos, quia quos habui abierunt; quænam quæ reuocari non possunt sunt, Tempus, iuuẽtus, prolatum verbum, & Virginitas. Sic *Homobonus 3. par. Examinis Tract. 15. quæst. 18. 2. 9. Resolut.* Vbi etiam ostendit, quomodo puellæ violatæ in Sacratas Virgines adscribi possint.

Quod huiusmodi amissio sit irrecuperabilis, probat etiam *D. Basilius lib. de vera Virginitate*, inquiens, ceterum si hoc amittas patrimonium integerrimæ castitatis, quamuis illa omnia facias, quæ dixi, cælumque, ac terras maria, & abyssos, immensumque aerem peruagata fueris, nulla omnino ratione hoc recuperare iam poteris. Quo enim pacto quod corruptum semel, incorruptum fiet? Qua ratione quæ cognouit virum, quasi non agnouerit existimabitur.

Rationem huius conclusionis affert *Lessius de iust. & iure lib. 4. cap. 2. dubit. 16. num. 116.* Quia sicut innocentia denotat animam numquam peccato mortifero fuisse contaminatam; ita virginitas includit, vel connotat carnem numquam voluntarie esse violatam, & libidine pollutam. Vnde sicut vno peccato mortifero irrecuperabiliter perit innocentia, ita virginitas vno actu libidinis.

Quibus autem modis amittatur virginitas, vt non possit absolute recuperari, respondet idem *Lessius*, per voluntariã claustri virginalis violationem, siue in matrimonio, siue extra, idque siue per copulam, siue per aliam turpitudinem.

Confessarij curent omni studio turpia perpetrandi occasiones amouere. Hinc emanarunt tot Constitutiones S. Caroli, & aliorum Præsulum, quibus non solum Monialibus, sed etiam puellis in educatione positis prohibetur, ne in vno lecto simul decumbant; vt sic libero suo lectulo, quo nil iucundius esse potest, fruentes, sponso suo dicere queant, lectulus noster floridus, id est, suaueolentibus floribus consperfus, tam odoratam de se emittit exempli boni famam, vt dicere possint ipsæ cum Apostolo, Christi bonus odor sumus. Et cum Sapientia, Fructificaui suauitatem odoris. Confessarius igitur sit totus in hoc particulari, nullo pacto permittendo, vt Moniales se se osculentur, amplectantur, aut manus sibi inuicem tangant. Quæ omnia licet absque peccato fieri queant, nihilominus experientia docuit, omnia obscæna vt plurimum hinc originem trahere.

Lessius loco citat. vult supradicto modo corruptam non posse

vmquam velari velo Consecrationis. Ratio, quia illa Consecratio est propria virginum, igitur nullo modo potest non virginibus applicari; sicut Consecratio aquæ non potest applicari vino. Concedit tamen etiam ipse, quando periculum grauissimi incommodi ita postulat, vt Episcopus possit eas Consecrare, preces, & cetera, quæ in Consecratione Virginum adhibentur, etiam illis accommodando, quæ publice Virgines habentur; nam & hæ quoque suo modo possunt esse sponsæ Christi, & sunt omnium gratiarum, quæ ibi postulantur, capaces.

Secundus modus amittendi virginitatem est per voluntariam pollutionem, etiam si fiat absque copula. Sed aduertendum est, si puella sic polluta carnis integritatem retinet, eam posse velari. Ratio est, vt ait *Lessius num.* 110. Quia & si coram Deo non sit virgo, nec habitura sit aureolam, tamen apud homines censetur virgo; omnes enim vocant Virginem, quæ claustrum virginale retinet illæsum, etiam si sæpius intra spermatis effusione sit contaminata; quamuis enim non sit virgo virtute, est tamen virgo statu, vt inquit *Caietanus, In Sum. V. Virginum consecratio.* Et Ecclesia idem per nomen virgo, & virginitas intelligit, quod vulgo intelligi solet; cuius signum est, quod in Pontificali Romano, vbi de hac Consecratione agitur, non dicatur roganda de aliqua contaminatione, sed de vita, conscientia, & carnis integritate, vt notat *Caietanus*. Itaque non requirit Ecclesia nisi carnis integritatem.

Piasecius in Praxi Episcop. parte 1. *capit.* 2. *numer.* 3. sic de ista Consecratione Virginum scribit, Virginem quoque Deo dicatas benedicere obseruatum fuit in Ecclesia, & hæc benedictio ab Episcopo dabatur, de qua *Hostiens. in summ. de tempor. ordin. numero* 4. Consuetudo tamen hæc non amplius est in vsu, & eam leuandam esse, si alicubi adhuc vigeret respondit. *Congregatio Regularium Patriarcha Venet.* 5. *Decemb.* 1595. Idem affirmat *Gauantus in suo Manuali Episcoporum*. Qui insuper addit

ex

ex *Congreg.* Consecrationem huiusmodi Monialibus ordinum Mendicantium nullo pacto concedi.

Al Patriarcha di Venetia.

Molto Illustre & Reuerendissimo Monsignor come fratello. La Sacra Congregatione in gratia di Monsignor Signor mio Illustrissimo Cardinal Dolfino, si è contentata, che Suor Benetta Pisani Monaca di cotesto Monasterio della Celestia possa essere ammessa alla Sagra, con tutto che nel tempo, che quella si farà, sarà nell'età di 21. anno; intendendo però che per questa gratia non si faccia pregiudicio alcuno à quelle Monache, che sono anziane. Potrà adunque V. S. esseguire la presente nella forma prescritta; e Dio lo prosperi.

Roma 31. Maggio 1614.

D. V. S.

Come Fratello Affettionatiss.

Il Cardinal Gallo.

An vero Moniales consecrari possint, si non attingant 25. annum, Respondendum, quod licet secundum Sacros Canones non possint Consecrari Virgines Moniales, nisi attigerint 25. annum, *vt in capitul. placuit, & capitul. Virgines, 20. quaestione 1.* nihilominus de vniuersali consuetudine possunt Consecrari ante vigesimumquintum annum, prout ex Syluestro, & Antonino colligit *Marius Antoninus variar. Resolut. lib. 1. resolut. vltim. cas. 14.* quam consuetudinem etiam in toto statu Mediolani notoriam esse affirmat; vnde satis est eam allegare. Nec verba Pontificalis Romani nouiter impressi terrere debent,

bent, dum in eo cauetur, Moniales Consecrandas interrogari debere, an attingant 25. annum. Et in *Bulla Clem. Papæ VIII.* super eodem dicitur, Episcopos teneri seruare in eo disposita, alias muneri suo non satisfacere. Quia, vt ait *idem Marius*, ex dictis verbis non censetur derogatum dictæ consuetudini. *Barbosa* tamen scribit, *Sacram Congregationem* sensisse Moniales Virgines ante vigesimum quintum annum completum, non esse consecrandas. Quod quomodo verũ esse possit non video, cum è diametro repugnet verbis Pontificalis Romani; qui tamẽ liber probat secundum *Mohed. de fide instr. decis.* 5. Sed postea legi ipsius Pontificalis Romani nouissimè impressi verba, & vidi, ibi caueri, Moniales consecrandas interrogandas esse, an expleuerint, non vero an attigerint 25. annum.

Non debet ideo Episcopus ingredi Monasterium. *Congr. 13. Septemb.* 1583. Huiusmodi enim Consecratio fieri debet ad fenestellam Communionis Moniales è clausura non egrediantur. *Ead. 30. Septemb. 1616.*

5 *Velum huiusmodi Consecrationis à solis Episcopis dari potest.*

ILLVSTRATIONES.

Supra cit. cap. Deuotis 20. q. 1. Quod communiter ad hoc allegatur, vt patet ex *Paludano, Syluestro, & alijs.* Potest tamen hæc Consecratio committi presbytero per Summum Pontificẽ, non tamen censetur commissa per solam iurisdictionem Episcopalem, quia est actus ordinis, & non tantum iurisdictionis, vnde neque Episcopus electus, & confirmatus, & nondum Consecratus potest illum exercere. *Suarez loc. cit. num.* 12.

Sunt tamen qui asserant huiusmodi Consecrationem competere ex officio Episcopo, non autem ex vi ordinis Episcopalis; ac ideo non solum Abbates, sed etiam Priores, Archipresbyteros, & Præpositos posse Moniales, in quas iurisdictionem Episcopalem habent, benedicere, & Consecrare; quia munus, hoc ad iurisdictionis, non ordinis potestatem spectat. Lege *Tambur. de iure Abbatum disput. 22. q. 6. num.* 2.

Non

6 *Non potest hoc velum dari, nisi definitis temporibus, & à iure statutis.*

ILLVSTRATIONES.

IN *Conc. Lateran. sub Alex. III.* prout habetur *in cap. 1. de tempo-rib. ordin.* concessum est, vt omnibus Dominicis diebus liceat Virgines Consecrare, & cõsuetudo hoc extendit ad alias solemnes festiuitates, vt aduertit *Turrecremata in d. cap. deuotis quæst. 4.* & ita in hoc consulenda est, & seruanda consuetudo.

An vero conferat gratiam, vel remissionem venialium hæc Consecratio, legatur *Suarez num. 14.* Vbi etiam aduertit, huiusmodi velum dari posse, vel in ipsa professione, vel post illam; nam sine illa clarum est dari non posse, cum nõ intercedat, nec supponatur spiritualis disponsatio cum Christo.

De Clausura Monialium. *Cap. VI.*

1 *Clausura Monialium iure humano positiuo, non autem iure naturali, vel diuino indicta est.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Bonacina de Clausura quæst. 1. punct. 3. ex multis Doctoribus. Suarez Tom. 4. de Relig. lib. 1. cap. 8. num. 11.* ait, quod primus, qui hoc præceptum clausuræ posuit, videtur fuisse *Bonifacius 8. in cap. vnic. de statu Regular. in 6.* Nam licet in antiquis Canonibus multa sint huius clausuræ præcepta, nullibi tamen erat absolute iniuncta, sed dependenter fere à legitima facultate Abbatissæ; vnde paulo maior feminis, quam viris imponebatur. Addit etiã ipse *Suarez num. 12. Bonifacij Decretum* circa huiusmodi clausuram, vel receptum non fuisse, vel dissuetudine cessare; vt indicat *Concil. Trid. sess. 25. cap. 5. de Regular.* dicens, *Bonifacij VIII. Constitutionem renouans sancta Synodus* & infra; *Præcipiens vbi Clausura violata fuerit, diligenter restitui.*

Et

Et postea *Pius V.* eadem de re *Bullam quamdam, siue Motum proprium edidit, Anno* 1566. *Kal. Ian.* & incipit, *Circa pastoralis officij.* Hanc *Pij V. Constit.* Etiam confirmauit,& innouauit postmodum *Greg.XIII.* in alia sua *Bulla Anno* 1572. 3. *Kal. Ian. quæ incipit, Deo sacris.* Votum clausuræ venit sub voto obedientiæ. *Congr.Ep.*19.*Apr.*1619.

2 *Hoc præceptum clausuræ imponitur omnibus prorsus Monialibus cuiuscumque regulæ, ordinis, ac nominis fuerint.*

ILLVSTRATIONES.

QVod verum est, licet ipsæ clausuram non vouerint, vel habeant priuilegia in fundatione obtenta ad eam non seruãdam; aut habeant immemorialem consuetudinem in oppositum,vt habetur in eodem Concilio Trid.& in eisdem *Constitutionibus Pij V. & Greg.XIII.*

Et iure quidem optimo id statutum est;quippe hoc non inducit nouam austeritatem prorsus à priori regula alienam, sed indirecte ad eam pertinentem;quia experientia compertum est,nõ leui cum iactura castitatis promissæ Moniales vagari; & ideo iudicatum est, clausuram earum valde necessariam esse ad votorũ obseruantiam. Sic *Sanchez lib.6.cap.2.num.*42.vbi etiam ait,non posse hoc in dubium vocari,quia est de fide potuisse id fieri.

Mens Tridentini est, vt Episcopi auctoritate ordinaria Moniales sibi subditas ad clausuram cogant; auctoritate autem Apostolica Moniales,quæ immediate Sedi Apostolicæ subiectæ sunt,non tamen exemptas abeis, & subditas alijs Prælatis exemptis aliorum ordinum. *Sanchez loc.cit.cap.*15.*num.*21. qui etiam *num.seq. ex Trid.* probat,quod si opus sit ad cogendas Moniales ad hanc clausuram auxilio brachij sæcularis, id inuocandum esse, atque à brachio sæculari esse præstandum.

Barbosa tamen *de offic.& potest. Episc. Allegat.*102.*num.*8. probat falli *Sanchez,*dum asserit,non posse Episcopum ad clausuram cogere Monialem exemptas ab eis,& subditas alijs Prelatis exẽ-

ptis aliorum ordinum. Citat *Decis. ex Armendar. Zerola.* etiam *V. Moniales ad* 4. *quaest. & ad* 8. *vers.* 4. vult, facultatem indicendi clausuram competere Episcopo, respectu etiam Monialium exemptarum.

Idem *Barbosa loc. cit. num.* 5. 6. 7. scribit, huiusmodi Moniales exemptas posse toties visitari ab Episcopo quoad obseruantiam clausuræ, quoties ei videbitur expedire. Et Moniales in Ciuitate situatas, sed alieno Episcopo subiectas, visitari ab Episcopo Diœcesis, sicut visitantur aliæ Moniales subiectæ Regularibus; ac deniq; clausuram, si non seruetur in Monasterijs Monialium, quæ Regularibus subduntur, debere Episcopum videre; nec ab ipsis Regularibus eum impediri posse, quominus ea visitet, quoties id expedire iudicauerit. Sic *Galet.* citatus ab ipso *Barbosa* refert in his omnibus decisum.

3 ***Ad Episcopum pertinet facultatem concedere Monialibus volentibus exire à Monasterio.***

ILLVSTRATIONES.

Sic decernitur in *Trid. sess* 25. *cap.* 5 & in *Motu proprio Pij V.* qui incipit, *Decori & honestati.* An vero id sequatur etiam in Monialibus exemptis, & Regularibus suppositis, alij negant, alij aiunt, cum quibus ego sentio. *Barbosa* probat hanc assertionem ex verbis Constitutionibus Pij V. sic disponentis. Quæ tamen infirmitas, præter alios ordinum Superiores, quibus cura Monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci ordinarium, & si prędicta Monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expresse in scriptis approbata sit.

Supradictam facultatem, quam Episcopum habere diximus, habet etiam Vicarius Generalis ipsius Episcopi. Ratio, quia facultas, quæ Episcopo conceditur in *Trid.* censetur etiam cõcessa ipsius Vicario Generali, nisi Vicarius excipiatur, aut nisi res aliena sit à Vicario. *Bonac. loc. cit. num.* 3. Id colligitur etiam ex præ-

præcitato *Motu Pij V.* vbi dicitur, vti vidimus, causam ex Monasterio exeundi approbandam esse ab Episcopo, seu alio loci Ordinario. Vicarius autem Generalis vocatur loci ordinarius, vt pluribus ostendit *Sanchez de matrim lib.3.disput.29 num.3.*

Idem potest Vicarius in Monasterijs Sedi Apostolicæ subiectis, vt scribit *Bonac.ibidem*, licet *Sanchez* ab ipso citatus contrarium sustineat, eo quod in huiusmodi Monasterijs conceditur facultas Episcopo, tamquam Delegato. Sed respondit *Bonacina*, Concilium dare facultatem Episcopo, tamquam Sedis Apostolicæ Delegato ad inducendam clausuram in Monasterijs Sedi Apostolicæ subiectis. Dum vero præscribit, vt Moniales clausura exire nequeant, loquitur simpliciter de Episcopis; iurisdictio autem Episcoporum competit etiam Vicario Generali, nisi excipiatur, seu nisi res aliena sit ab eius officio.

4 *Moniales possunt egredi è Monasterijs, in casu magni incendij, aut infirmitatis lepræ, aut epidemiæ.*

ILLVSTRATIONES.

PIus V. *in sua const. Decori* qui causam exeundi legitimam ad hos tres casus restringit. Nomine epidemię intelligitur morbus cõtagiosus, qui alios inficere solet, vt est pestis, morbus gallicus, morbus D. Lazari, ignis S. Antonij, & similes. Sed aduertendum cum *Bonacina loc. cit. punct.9. quæst. vnica num.2.* vt istæ causæ ad exeundum iustæ censeantur, opus esse, vt Monialibus in Monasterio existentibus alia ratione consuli nequeat, quã exeundo. Quamobrem si Moniales curari possint in Monasterio, absque aliarum infectione, aut si incẽdium in Monasterio grauetur, & Moniales, ad aliam Monasterij partem absq; vitæ periculo se recipere, & incendium vitare valeant, non possunt ex Monasterio exire, quia cessat iusta exeundi causa.

An vero prædictæ tres exceptiones extendãtur ad quemlibet morbum non contagiosum, de quo tamen Medici in arte periti iudicant aliquam Monialem morituram, si non exeat Monaste-

rium in aliquem locum illo tali morbo infectæ salubriorem, & si exeat minime? Nonnullis videtur esse extendendas, alijs vero non, cum quibus sentiendum est; vrgent enim maximoperè verba Summi Pontificis tam perspicua, & clara. Quis enim audebit, vt ait *Gutierrez Canon.quæst.lib.1.cap.14.num.7.* contra ista exponere se periculo excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruatæ? nemo profecto sanæ mentis.

Concludamus igitur ex causis communibus omnibus Monialibus licitam esse egressiorem, ex particularibus minime. Nec patrocinatur contrarium sentientibus, quod *Greg.XIII.* similem licentiam exeundi à suo Monasterio concesserit, vt ait *Nauar.* citatus à *Gutierez num.9.* quibusdam Monialibus; Nam potius hoc, inquit *Gutierrez*, suæ opinioni contradicit. Id siquidem fuit concessum ex gratia, & priuilegio aduersus præfatam sui Prędecessoris Constitutionem, vt cõstat ex vltimis verbis prædicti Breuis, quod ibidem refert *Nauar.* ibi, *Non obstantibus litteris Pij V. Prædecessoris, ac alijs prædictis, & c.* Et priuilegia non egrediuntur personas priuilegiatas.

Suarez tamen *Tom.4.de Relig.lib.1.cap.9.num.9.& seq.* non discedit ab opinione *Nauarri*, & citat pro hac quamdam responsionem Cardinalium, quæ sic habet, Curandæ valetudinis causa, ad balnea Monialem exire posse Sedes Apostolica concessit, dum tamen eat cum honesto comitatu personarum, quem ordinarius dandum censuerit; atque tum eundo, quam redeundo nullum ad locum extra viam rectam diuertat, neq; diutius maneat apud ipsa balnea, quam ad curandam infirmitatem necesse fuerit. Ex tenore verborum colligitur, hanc generalis iuris declarationem fuisse.

Diana tamen *Tract.1. Miscellan.* affert *ex Rodriquez aliam Responsionem Cardinalium*, quæ consulta, an morbum gallicum includeretur sub nomine epidemiæ, & strumæ, & cancros sub nomine lepræ, dum alij Medici affirmarent Ludouicus de la Valle Medicus Regis negaret, ita respondit; *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum*; supradicta opinionum varietate, singularumq; rationibus diligenter perpensis, declinauit

in

in ſentētiam Doctoris Ludouici della Valle Medici Cameræ Hiſpaniarum Regis. Cuius in reſponſo à ſe edito, zelum, & prudentiam in aſſequenda Sanctæ memoriæ *Pij V.* mente plurimum in Domino commēdauit, eiuſdem *Pij V. Conſtitutionem* de clauſura Monialium loquentem nomine epidemiæ, eam tantum epidemiā intelligere, quæ eſt cura, & realis peſtis; ita vt ob alias infirmitates huic aliquo pacto conſimiles, ſed tamen benigniores, etiam ſi epidemiæ nuncupentur, nullo pacto Monialibus profeſſis ex Monaſterio exire liceat, atque hoc Decretum ab omnibus, ad quos pertinet inuiolabiliter obſeruari mandauit.

Poſſunt exire etiam Moniales ob alias cauſas ſimiles, vel vrgentiores. 1. ob belli imminentis timorem, geſti ab hæreticis, aut infidelibus. 2. dum totus ipſarum Conuentus in alium locum de conſenſu Epiſcopi trāsfertur. 3. vt Monialis ſit Abbatiſſa alterius Monaſterij eiuſdem ordinis. Denique ad fundandum Monaſterium, vel ad aliud miniſterium ibi peragendum, licet nō ſit Prælatio, *Suarez loc. cit. num. 6.* qui tamen teſtatur, ſe à Congregatione Cardinalium hoc reſponſum datum inueniſse, Monialis non poteſt tranſire de vno ad aliud Monaſterium, etiam de conſenſu Epiſcopi, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, etiam ſi translatio fiat ad aliud eiuſdem Ordinis. Et infra dicitur, eādem Apoſtolicam aliquando hoc concedere ex cauſa de conſenſu Superiorum, etiā ad Monaſterium alterius obedientiæ.

Teſtatur item idem *Suarez*, ſe nuper in Luſitaniæ Regno vidiſſe, ad transferendam Monialem ab vno Monaſterio ad aliud eiuſdem ordinis, & ſub eodem Generali, & interueniente ſatis grāui cauſa ſalutis, expectatam fuiſſe licentiam Sedis Apoſtolicæ. Ita igitur ſeruandum iudicat, quotieſcumque cauſa mutationis talis non fuerit, quæ vel in iure ſit ſpecialiter expreſſa; vt dum Conuentus, qui extra oppidum exiſtit, expoſitus eſt malorum hominum prædæ, & alijs facinoribus; tunc enim intra vrbem, vel iuxta oppidum frequens redduci poteſt, ſi Epiſcopus, alijque Superiores expedire iudicauerint. Sic enim clare decernitur in *Tridentino ſeſſ. 25. cap. 5.*

Gauantus in ſuo Manuali Epiſcoporū ex *Cong. epiſ.* aſſerit, nō poſ-

ſe

se transferri Moniales pro instructione noui Monasterij, inconsulta Sede Apostolica. Et ita decretum esse referre *DD.* apud *Barbosam*. Quod etiam nos supra diximus.

Abbatissa etiam, vel Priorissa, quæ per feudum tenetur præstare iuramentum fidelitatis alicui domino sæculari, si illud per Procuratorem prestare nequit, potest cum honesta societate exire, modo statim, præstito iuramento, reuertatur. Hoc enim conceditur expresse à *Bonifacio VIII. in cap. periculoso §. verum de statu regular. in 6.* neque hoc alicubi reuocatum esse reperitur, modo iuramentum præstandum sit Domino sęculari. Ex quo fit, vt ait *Bonac. num. 9.* vt Superior in tali euentu licentiam exeundi concedere teneatur. Quod si hanc licentiam Abbatissæ iniuste denegetur, poterit nihilominus Abbatissa vti priuilegio sibi in *præcitato cap.* concesso, modo sciat licentiam iniuste sibi denegari; nam si tantummodo dubitet, an sibi iuste, vel iniuste denegetur, acquiescere debet iudicio Superioris.

Excommunicatione, & alijs pœnis afficiuntur Moniales clausuram violantes, dantes licentiam, ac receptatores. Idem dicendum est de comitantibus, vel receptantibus Monialem iniuste egressis, modo sint causa egressus, vel perseuerantiæ egressus; secus si causa vrbanitatis, vel consanguinitatis comitentur, vel recipiant. Sic enim decernitur in *Motu Pij V.* qui incipit, *Decori & honestati*.

Exigitur tamen ad incurrendas has pœnas egressum non esse ita leuem, vt solam venialem culpam constituat. *Sanchez lib. 6. cap. 15. num. 69.* Quod ex se manifestum est, cum nec excommunicatio pro sola veniali culpa ferri possit, & aliæ tam graues pœnæ iniustæ essent, vtpore quæ grauitati delicti valde dispares, si pro sola veniali culpa incurrerentur.

5. *Monialis clausuram modico egressu transgrediens excusatur à culpa lethali, & à censuris latis.*

ILLVSTRATIONES.

Notandum hic est, si exorcizanda est à confessario Monialis, exorcizari debere in Ecclesia exteriori, sed cum à licentia habita à Sede Apostolica; clausis ianuis, præsentibus fœminis hone-

honeſtis conſanguineis, vel alijs prouectæ ætatis, neq; alio diuerti poſſe. *Cong. epiſc. 1. Iulij 1606.*

Graff. 1. p. Deciſ. lib. 4. c. 22. num. 13. ait, non incurrere excommunicationem tranſgredientes clauſuram per duos pedes, vel quaſi, & poſtea retrogredientes; quia modicum ſemper excuſat. Idem diceret de modico Monialis egreſſu ex clauſura. Sed id non admittit *Sanchez loc. cit. cap. 16. num.* 70. quia cum hic ſit verus extra clauſuram egreſſus, ſufficiens eſt ad culpam lethalem, & cenſuras incurrendas. Nec modicum reputatur, quando perfecta tranſgreſſionis ratio in illo reperitur. Vnde optime dixit *Zecchius de caſ. reſeru. caſu 10 nu. 1.* Conſiſtentem in ſolio, ſito intra clauſtra, dicamus & nos, conſiſtentem Monialem in ſolo Oſtio ſito extra clauſtra, ſubijci his cenſuris. *Gauantus in ſuo Manuali Epiſcoporum* ſententiæ *Graf.* ſubſcribit.

Exiſtimat *Suarez* modicum in hoc ingreſſu, & egreſsu, quando hæc non ſunt perfecta, & conſummata, ſed ſemiplena; quia nimirum pars corporis eſt intra, pars autem extra; nec aliquid refert, an maior corporis pars ſit intra, aut extra; dum enim totum corpus non eſt intra, aut extra, non ſunt perfecta ingreſsus, & egreſsus, vt culpæ lethali, & cenſuris ſubdantur. Quamobrem non cenſeret ipſe *Suarez*, comprehendi eum, qui eſt in oſtio, quia oſtium eſt partim intra, partim extra clauſuram.

Quinam autem ſint limites, intra quos clauſura Monialium contineatur, quoſque pretergrediendo clauſuram violent, *Sanchez lib. 6. cap. 13. num. 6.* ex *Motu proprio Gregorij XIII.* colligit, clauſuræ locum eſse eum, qui ianua clauſa continetur, ad quem ſæcularibus non patet acceſsus. Atque ita ſi locus eiuſmodi ſit, in quem ſæculares admittuntur, eſt extra Monialium clauſuram, illucque exeundo eam violant Moniales.

Qui hinc deducit, Moniales aſcendentes ſupra tecti tegulas, ſi intra eam partem, quæ Monaſterium reſpicit, atque ad ipſum pertinet, contineantur, minime violare clauſuram; ſecus ſi eam pretergreſsæ ad alienam tecte partem tranſeant; quia cum prior pars ad Monaſterium pertineat, eſt intra clauſuram, ſecus de poſteriori, quæ alterius domus pars eſt.

Excom-

6 ***Excommunicatio lata est in Moniales clausuram violantes, aut eis fauentes.***

ILLVSTRATIONES.

PIus V. *in Motu proprio, qui incipit Decori.* Et sibi reseruat absolutionem. Addit aliàs pœnas contra licentiam egrediendi sine legitima causa concedentes, comitantes, ac acceptantes. *Rodriquez quæst. Regul. Tom.* 1. *quæst.* 49. *art.* 5. docet insuper, Moniales sic egressas incurrere excommunicationem latam *in Trident. sess.* 28. *cap.* 5. *de Regular.* sed reuera nec in eo Decreto, nec in alio eiusdem *Trid.* reperitur talis excommunicatio, sed in solos ingredientes in Monialium claustra absque legitima licentia.

7 ***Excommunicatione afficiuntur ingrediẽtes intra septa Monasterij, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint.***

ILLVSTRATIONES.

COnc. *Trid. sess.* 25. *de Regular. c.* 5. sed oritur dubium, Num in tali prohibitione comprehendantur pueri ante vsum rationis; ad quod negatiue respondet *Suarez Tom.* 4. *de Relig. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 2. nam pueris in illa ætate nihil potest esse illicitum; ex parte vero introducentium, vel admittẽtium ipsos potest magis dubitari. Sed de hoc genere cooperationis ad hunc ingressum etiam pro his personis, quibus est illicitus, nihil Concilium Trid. loquutum est; neque in *Motibus Pij V. & Greg. XIII.* aliquid circa has personas specialiter expressum inuenitur; præterquam in *Gregorij* ibi, *Neque Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.* Sed quid relatiuum *illos* referat inferius dicemus.

Barbosa de offic. & potestat. Episcop. Allegat. 102. *numero* 3. & *Bonacina loco citat. quæstion.* 4. *punct.* 1. *numero* 45. Excusat intro ducentes. Ratio, tum quia non videntur reæ maioris culpæ, quam

quam ipsi ingredientes Tum quia finem legis nõ violant. Limitandam tamen censet hanc sententiam, nisi speciale præceptum in oppositum extet. Quando vero dubitatur, an infantes rationis vsum adepti sunt, præsumendi sint rationis vsum adepti, si ad septennium peruenerint; communiter enim rationis vsus in septennio contingit.

Comitolus tamen *lib.6. Resp. Mor. quæst.22.* vult, Monialem peccare mortaliter, & incurrere censurã, quæ intra rotam, & clausuram admittit infantulum lac sugentem duorum, vel trium annorum, & de hoc testatur vidisse litteras vnius Cardinalis missas cuidam Episcopo, consulto *Papa Clem. VIII.* in quibus idem asserebatur. At hoc in Hispania non esse receptum affirmat *Portel. loc. cit. V. Clausura Monialium nu.25.* Dicit tamen hoc valde Monialibus prohibendum.

Subscribit huic sententię Comitoli *Scortia in select. Sum. Pont. Theor.356.* confirmans supradictam sententiam ex *Concil. Trid. loc. cit.* ibi, *cuiuscunque ætatis, & sexus*; addens id docere etiam rationem ipsam, tum quia occasione illius ætatulæ, vtriusque sexus religiosi multis obscænitatibus, & impudicitijs peccare possent, & impurius, quam cum alijs grandioribus, cum nondum ætas illa vim repellere sciat, aut valeat; tum quia alias incertum remanebit, quo præcise tempore lex incipiat obligare; si enim concedis introductione infantis trimuli, aut quadrimi Moniales non peccare, ita alius asseret neque intromissione pueri 10. aut 11. annorum incurri peccatum, & censuras. Tum quia si huiusmodi quadrimus intromissus ibidem perseueret, vsque ad 10. aut 12. annum v. g. si supponimus introducentes Moniales initio non peccasse, neque contraxisse censuras, neque sequentibus annis cõtrahent, cum eum ibi esse, aut retineri non sit ingredi, nec intromittere.

Monialis autem introducens amentem iam puberem grauiter peccat sine vlla dubitatione, & licet par ratio videatur, & in introducendo puerum, & amentem, tamen dispar est; Ratio vero huius disparitatis hinc sumitur, quia introductione amentis puberis fit contra finem legis, & intentionem Ecclesiæ prohibentis,

cum sequi possit perturbatio Monialiũ, verba iocosa, & turpia, aliaque signa impudica, quæ honestati, & decentiæ religionis maxime aduersantur.

Monialis extra suum Monasteriũ existens potest ingredi Monasterium sui ordinis, & habitus. Hæc enim non censetur extranea, & consequenter liberum videtur Abbatissæ illam absq; alia Superioris licentia admittere. *Bonacina loc.cit.* qui aliter sensit de Moniali alterius ordinis,& habitus; licet *Llamas loc.cit.* §.11. dicat, quod v.g. Abbatissa, quæ finito officio redit ad suum Monasterium,vbi quascumque beneuolas repererit sanctimoniales receptatrices,debet intra sui,vel alterius ordinis Monasterium hospitari. Subscribit huic sententiæ *Sanchez loc.cit.* dicens, quod cum hoc sit valde decens honestati Monialis egressæ,credendum est,mentem Pontificum ingressum interdicentium hanc fuisse.

Vtrum vero Reges, Reginæ, Imperatores, Imperatrices, & filij, & filiæ eorum in prohibitione ingressus in Monasteria Monialium comprehendantur,alij aiunt,alij negant. *Sanchez loc.cit.* negat. Ratio est, quia *Gregorius XIII. In Motu suo proprio, qui incipit, Vbi gratia,* postquam dixit, personas cuiuscumque conditionis ea prohibitione comprehendi,addit *id verum esse,licet illæ personæ Comitissæ sint.* Quo loquendi modo satis clare significatur, ea prohibitione non teneri personas status multo altioris.

Sed aduertendum est, personas cuiuscumque status,& conditionis sint,etiam si sint Comites, Marchiones,aut Duces,quæ ingredi audent Monialium Monasteria virtute quarumcumque facultatum à Romano Pontifice, vel Legato, aut alijs concessas, incurrere ipso facto excommunicationem Pontifici reseruatam. Constat ex verbis *de Motus proprij Greg.XIII.*

In *eodem Motu proprio* omnibus Abbatissis, Abbatibus, Conuentibus, ac alijs Monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis, quocumque nomine vocentur,imponitur eadem excommunicationis pœna,& priuationis dignitatum, beneficiorũ, & officiorum suorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, si in Monasteria sua ingredi faciant, vel permittant quemquam prætexu huiusmodi licentiarum, & facultatum.

Magna

Magna vero difficultas est; Num omnes eiusdem Motus proprij *Greg.XIII.* pœnas incurrant,qui non ingrediuntur Monasteria Monialium virtute facultatis alicuius,sed absque vlla prorsus licentia *Sanchez loc.cit.num.*77. ait,nulli dubium esse, tales incurrere excommunicationem decretam in Tridentino, verum illa non est reseruata. An vero excommunicationem,& alias pœnas in hoc Motu proprio solos ingredientes prætextu facultatum incurrant,& similiter,qui hos solos admittãt;an potius,omnes eos, qui absque debita licentia ingrediuntur,duplicem esse circa hoc sententiam scribit *Sanchez*. Prior asserit,omnes illicite ingredientes, & admittentes incurrere. Posterior ait, solos ingredientes,& admittentes prætextu dictarum facultatum.

Prior ait, *Pium V. qui in Motu, qui incipit, Regularium personarum*, quo excommunicarat feminas ingredientes Monasteria virorum, prætextu facultatum vsque tunc concessarum, dixisse, suam mentem fuisse excommunicare quoscumque illicite, & absque vlla facultate ingredientes; & ideo credendum esse,eamdem fuisse mentem *Greg.XIII.* eo magis,cum ita seruetur in Pœnitentiaria, & ita receptum sit in praxi per totam Italiam. Sunt etiam qui asserant, ita responsum esse à *Gregorio XIII. Consulto à Cardinali Borromæo Scortia* item idem probat ex *Bulla Pauli V. quæ incipit, Facultatum*, in qua cum §.1.declarasset,Licentias cõcessas mulieribus ingrediendi pluribus vicibus Monialium Monasteria,intelligendas respectu vniuersorum,& non Monasteriorum singulorum;ita vt cui v.g.conceditur, vt bis in anno ingredi ea possit, liceat tantum bis vniuersa, non autem eorum singula, aut aliqua intrare. §.2. inobedientes plectit ipso facto pœnis, & censuris inflictis à *Conc.Trid.* & *Constitutionibus Apostolicis* contra ingredientes septa Monialium absque licentia. *Idem Paulus V. alia Bulla,quæ incipit, Monialium status*, reuocat omnes facultates feminis concessas ingrediendi Monasteria Monialium, cum eis conuersandi, & refectionem sumendi. Denique *S. D. N. Vrbanus VIII.* 27. *Octobr.* 1624. *In suo Motu proprio incipit, Sacrosanctum Apostolatus ministerium, similes edidit reuocationes*.

Posterior sententia ait,solos ingredientes,& admittentes prætextu

textu facultatum, comprehendi in his Motibus proprijs. Et hęc posterior sententia magis placet *Sanchez*, loquendo de *Motu proprio Greg. XIII.* quo pęnis afficit quascumque personas ingredientes Monasteria Monialium, aut feminas in virorum Monasteria, & personas regulares, quæ sic ingredientes admittunt; loquitur enim de solis ingredientibus virtute facultatum illis vsque tunc concessarum, & de admittentibus sic ingredientes. At loquendo de Motu proprio Pij V. quo solas feminas pænis afficit, quæ ingrediuntur Monasteria virorum, aut ingredientes admittunt, dicendum est, cum intelligi de feminis etiam non ingredientibus virtute illarum facultatum, & de admittentibus illas. Ratio diuersitatis est, quia *Pius V.* hanc esse suam mentem declarauit *in quodam Motu proprio, qui incipit, Romanum Pontificem,* quē edidit *anno* 1570. *die* 16. *Iulij.* Sic *Sanchez*, qui respondet omnibus obiectionibus Doctorum prioris sententiæ.

Hanc sententiam sustinet *Suarez Tom.* 5. *in* 3. *p. disput.* 22. *Sect.* 6. *num.* 11. *& seq. Barbosa item loc. cit. nu.* 37 qui, cum antea Constitutiones Greg. XIII. & Sixti V. retulisset, quibus reuocantur, & abolentur omnes licentiæ ingrediendi Monasteria Monialium, atq; etiam virorum, etiam Comitissis, Marchionissis, & Ducissis concessæ, probabilius ducit, virtute Extrauag. & Constit. prædictarum non comprehendi, nec excommunicari nisi intrantes ex præsumptione, & qui prætextu dictarum licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus concessarum, sine sufficienti ratione, & causa, vel à Summis Pontificibus iam reuocatarum intrare præsumpserint. Cui Doctori magna est adhibenda fides, cum modo Romæ ipse degat, & scribat, & eius doctissimæ lucubrationes ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apostolicæ prodeant. Concludit tamen cū Zerola intrantes sine tali facultate censuram cōminatam à *Concil. Trid.* incurrere. *Campan.* quoque *In suo Diuers. Iuris Canonici Rubr.* 12. *cap.* 16. Late supradictam sententiam tuetur, & recenset de Archiepiscopo Salernitano, qui sibi reseruauerat casum corruptorum Monialium. Et licet *Congr. Card. Concil. Trid. interpretum* non approbarit huiusmodi reseruationem, cum in supradicto *Motu Greg. XIII.* contineretur. Tamen postea *eadem*

Con-

Congregatio annuit rationibus,& sententiæ ipsius Archiepiscopi, cum vidissent eam auctoritate, & iudicio multorum prudentissimorum virorum confirmatam.

Nouissime *Diana in Miscellan.Tract.2. Resolut.32.* hanc probabiliorem esse iudicat. Ratio est,quia cum excommunicatio sit pœnalis,non est amplianda,sed potius restringenda,nec extendenda ad alium casum, etiam si ei sit similis, aut etiam maior ratio. Et cum hæc *Bulla* sit valde rigida, & contineat grauissimas pœnas, non est extendenda ad casum in illa minime comprehensum. Et respondet ad argumentum contrariæ sententiæ, de illis Pontificijs Responsionibus non constare authentice.

Gauantus item tenet absolutionem supradictam reseruatam non esse Papæ in *Conc.Trid.* neq; in *Bulla Greg. XIII.* assentiendo his Doctoribus qui negant, eum reseruasse simplicem ingressum sine licentia Summo Pontifici.

Asserit insuper *Sanchez loc.cit. num.* 80. nec incurrere has pœnas *Motus proprij Gregoriani* ingredientes, qui licet re vera habeant prædictas facultates, non tamen illis innitentes ingrediuntur, sed quasi illis prorsus carentes, nec qui sic ingredientes admittunt; quia hæ personæ non vere dicuntur ingredi virtute alicuius facultates. An vero admittentes ingressum in Monialium Cœnobia,non virtute prædictarum facultatum euadāt etiam excommunicationem latam in *Trid.sess.25.de regular.c.5.* ipse *Sanchez num.81.* affirmat, quia in *eo cap.* soli ingredientes excommunicantur, admittentibus vero nulla pęna est statuta. Nec dicendum est, hos incurrere in excommunicationem, eo quod participant in crimine criminoso; quia ad hanc excommunicationem incurrendam oportet excommunicatos, cum quibus in crimine criminoso participant,esse publice de ea excommunicatione denuntiatos,vt probat idem *Sanchez lib.7.de matrimonio disput.48. num.3.* At hi ingredientes nondum denuntiati sunt.

An vero Moniales admittentes aliquem intra septa Monasterij prætextu licentiarum, incurrant in excommunicationem d. *Bullæ Gregorianæ*, *Diana* negat, & rationem affert; quia pęnæ appositæ in *d.Bulla* imponuntur Abbatissis, & Abbatibus, Conuentibus,

tibus, & c. & ibi nulla de Monialibus efficitur mentio, & tamen in *d. Motu proprio* volens Sum. Pont. comprehẽdere sub penis quascumque Moniales admittentes illos, qui ingrediuntur Monasteria cum licentia Episcopi in casibus non necessarijs, totum hoc expressit dicens indefinite, *Moniales*. Ergo si idem voluisset supra, in alijs penis, hoc expressisset, sicut postea, vti diximus, expressit. Idem *Diana Resolut. seq.* probat etiam, Monialem admittentem aliquem intra septa Monasterij, etiam ad malum finem, nec excommunicationem latam in *Conc. Trid. loc. cit.* incurrere.

In alio *Motu Gregorij XIII. qui incipit Dubijs, quæ emergunt*, statuitur in personas Pontificali dignitate præditas, quibus regimẽ Monasterij Monialium quouis modo incumbit, si in illa præterquam in casibus necessarijs ingrediantur, vt prima vice sint Ecclesiæ ingressu interdicti; secunda vice, vt sint à munere Pontificali, & à diuinis suspensi, atq; deinceps sint ipso facto excommunicati. Si autem sint regulares Prælati, quibus regimen Monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, si in ea præterquam in casibus necessarijs ingrediantur, subiaceant similiter excommunicationi, ac sint priuati omni officio, ac ministerio.

Notandum denique est, alias esse excommunicationes antiquiores contra ingredientes peculiaria Monialium Monasteria, quas referunt *Collector Priuilegiorum Mendicantium Verbo Ingressus Monast. Mon. & Rodericus quæst. Regular. Tom. 1. quæst. 47. art. 1. & 2.* Nam *Greg. IX. & Eugenius IV.* Excommunicationem ipso facto incurrendam promulgarunt aduersus prẹsumentes ingredi Monasteria S. Claræ. & *Bonifacius IX.* aduersus præsumentes ingredi Monasteria ordinis Prædicatorum; & *Iulius 2.* aduersus ingredientes Monasteria Conceptionis.

Quis vero possit postea absoluere ab excommunicatione particulariter lata in *d. Motu proprio Greg. XIII.* manifestum est, à solo Pontifice eius absolutionem concedi posse, quia Pontifex eã sibi reseruat. Quod si occulta esset excommunicato, posset vtique Episcopus ab ea absolute virtute *Trid. sess. 24. de Reform. cap. 6.* vbi omnes casus occulti sibi conceduntur. Sic *Diana loc. cit. Resolut. 35.* Ratio est, quia cum in reseruatione huius excommunicationis

cationis non efficiatur mentio de *Conc. Trid.* non censetur illi derogatum ex communi *Doct.* sentẽtia; quia decreta alicuius *Conc. Generalis* ita matura deliberatione sancita sunt, vt videãtur continere vim clausulæ derogatoriæ ad alia decreta posteriora contraria, nisi de illis specificam faciant mentionem, vt docet *Henriquez*, & *alij* ab ipso *Diana ibi* citati.

Barbosa tamen *in Addit. ad Allegat.* 39. aduertit, quod à censuris incursis, propter ingressum ad Monasteria Monialium, non potest Episcopus absoluere, etiam si delictum sit occultum, quia ita declarauit *Sacra Congreg.* teste *Ricc. in praxi Fori Eccles. Decis.* 648 *in* 1. *edit. & resolut.* 544. *num.* 5. *in* 2. *edit. Nicol. Garc. p.* 11. *cap.* 10. *num.* 122. *Armendar. lib.* 7. *de irregular. num.* 23.

Bonacina loc. cit pun. 5. *num.* 1. scribit, posse Episcopum ab huiusmodi excommunicatione absoluere, dummodo non sit publica; quia ab excommunicationibus occultis potest Episcopus, vti diximus, vel habens ab ipso facultatem absoluere virtute *Concil. Trid. loc. cit.* etiam si præfata excommunicatio lata sit post ipsum Trid. decretum. Qui etiam asserit, Religiosos habentes priuilegium absoluendi à censuris Summo Pontifici reseruatis, posse à prædicta excommunicatione absoluere, dummodo ingressus non fuerit ad malum finem; nam Decretum Clem. VIII. obstat, per quod derogat omnibus priuilegijs, prohibetque quibuscumque confessarijs sæcularibus, & singularibus, ne vigore ipsorum priuilegiorum præsumant absoluere à prædicta excommunicatione, & ab alijs casibus in ipso Decreto contentis. Sed de hoc particulari inferius.

Addit insuper *Bonac. num.* 3. tales religiosos posse absoluere à censuris Papæ reseruatis, etiam si ipsæ censurę ad forum contentiosum deductæ sint; quia id non obest, vt ipse ait *num.* 4. potestati ordinariorum Iudicum; quia cum religiosi non possint absoluere, nisi in foro consciẽtiæ, iudices integrum ius retinent in suo foro, perinde ac si delinquens absolutionem in foro conscientiæ non obstinuisset.

Obijcere quis potest, Episcopus non potest in casibus Summo Pontifici reseruatis absoluere, vel dispensare, dum crimen est publicum,

blicum, vel deductum in iudicium ex *Trid.* vti vidimus; igitur multo minus poterunt religiosi, quibus ex officio non competit cura animarum. Respondet *Bonac.* negando consequentiam, priuilegium enim pendet à voluntate concedentis, qui potest vni priuilegium amplum, & alteri restrictum, & limitatum concedere. In prefato autem Concilij Decreto, licet restrictior facultas in hac parte Episcopis concessa sit, simpliciter tamen maius priuilegium illis datum esse videtur; quia datum est illis priuilegium per modum Statuti, complectens non solum absolutionem censurarum fere omnium, verum etiam dispensationem irregularitatis.

Potest etiam Episcopus in pœnis priuationis officiorum, & inhabilitans ad illa dispensare, si delictum est occultum, quod non possunt facere ipsi religiosi; licet eadem facultas competat Superioribus ordinis S. Dominici, & consequenter Superioribus ordinum Mendicantium, & gaudentium ipsorum priuilegijs. Sic *Pium V.* concessisse prædictis Superioribus, videlicet Generalibus, Prouincialibus, alijsque Superioribus localibus, vt per se ipsos, non tamen per alios, gaudeant eodem priuilegio erga suos subditos in foro conscientiæ, quo gaudent Episcopi erga suos virtute *Concilij Trident. dict. sess.* 24. *cap.* 6. Sic *Bonac. è Rodriquez numer.* 5.

8 *Episcopus in Monasterijs sibi subditis potest auctoritate ordinaria facultatem ingrediendi concedere, auctoritate vero delegata in Monasterijs Summo Pontifici subiectis.*

ILLVSTRATIONES.

Nam facultatem ingrediẽdi Monasteria Monialium potest dare Superior, qui Monasterio præest, & cuius est clausurã Monialium indicere. Et in *Conc. Trid. d. sess.* 25. *de Regular* sic habetur, *dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs.* Idem dic de Vicario Generali Episcopi, dummodo habeat ad hoc speciale mandatum, vt declarauit Congregatio

gatio Card. Comprehenditur etiam nomine Episcopi Capitulũ Sede vacante, quia succedit in ordinaria iurisdictione Episcopali, & respectu talium Monasteriorum subiectorum posset etiam comprehendi nomine Superioris. Idemque à fortiori est de Episcopo electo, & confirmato, nondum vero consecrato; quia hic actus iurisdictionis Episcopalis est, quam ille iam potest exercere, *cap. transmissam, de elect.* Denique vtroque nomine comprehẽduntur sæculares Abbates, vel similes inferiores Prælati habentes iurisdictionem Episcopalem, si habent aliqua Monasteria Monialium sibi immediate subiecta, vt per se satis patet, *Suarez Tom.*4. *de Relig. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 11.

Qui *num. seq.* addit, verum esse, Prælatum regularem posse hãc facultatẽ dare in Monasterijs sibi immediate subiectis. Nã differẽtia est inter facultatẽ ingrediendi, & egrediendi; nam ad egressum causa semper est ab Episcopo approbanda, etiam in Monasterijs exemptis, & supposita facultate Prælati, vt probatũ est; ad ingressum autem nulla est necessaria approbatio Episcopi, quia *Concilium* illam nõ postulauit, nec *Pius V. nec Greg. XIII.* aut alius Pontifex, nec in *responsis Congregationis Cardinalium* vlla est de hoc mentio. Grauior igitur facultas egrediendi, quam ingrediendi reputata est, & ideo differentia illa constituta videtur. Moniales in ciuitate situatæ, sed alieno Episcopo subiectæ, visitantur ab Episcopo Diœcesis, sicut aliæ Moniales subiectæ Regularibus, sic refert decisum *Galet. verbo Monialis* 4. Sed practicatur diuersimode in Patriarchali nostra Diœcesi. Ad decisionem autem respondendum est, de ea authentice non constare, ac ideo non obligare.

Apponam hic Decretum *S. D. N. Vrbani VIII.* quod tangit, immo resoluit quidquid spectat ad Decisiones, & Declarationes huiusmodi.

Cum Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum sæpius, & nouissime sub *die* 29. *Aprilis* 1621. Inhærendo Constitutionis Felic. record. *Pij IV.* quæ incipit, *Benedictus Deus &c.* decreuerit Indici librorum prohibitorum addendas esse omnes, & quascumque Declarationes, Inter-

pretationes, seu Decisiones sub nomine eiusdem ***Congregationis Concilij*** absq; illius auctoritate impressas, & imprimendas; cumque ad illius notitiam peruenerit, quāplures ex declarationibus, interpretationibus, seu decisionibus iuxta contigentiam casuū, illorumq; qualitates, & circumstantias à se diuersis temporibus, factis secundum ea, quæ proponebantur, fuisse alteratas, immutatas, diminutas, ac forsan alias mentito Sacræ Congregationis nomine confictas, nulloq; propterea authentico sigillo munitas, istasq; per Tribunalia tam in vrbe, quam per orbem circumferri,& imprimi,consideransque quantum detrimēti recipi possit,si aliqua fides illis adhiberetur. Ex speciali Sanctissimi ***Domini Nostri Vrbani Diuina Pronidentia Papæ Octaui***, iussu mandat, & præcipit huiusmodi declarationibus,tam impressis, & imprimendis, quam manuscriptis nullam fidem esse in iudicio,vel extra à quoquam adhibendam,sed tantum illis,quę in authentica forma solito sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiusdem Congregationis pro tempore existentium munitæ fuerint. In quorum fidem hæc propria manu subscripsimus,& sigilli nostri impressione communiri, ac typis mādari iussimus. ***Datum Romæ die 2 Augusti*** 1631. ***R. Card. Vbaldinus.***

Abbatissa autem non potest facultatem ingrediendi Monasterium concedere. Hoc tamen intelligendum est, vt ait ***Bonac. num.*** 5. nisi Episcopus, aliusue legitimus Superior hanc facultatem ipsi Abbatissæ delegauerit; cum enim Moniales aliorū opera sæpissime indigeant, nec facilis ad Episcopum aditus pateat, iure merito Episcopus, aliusve legitimus Monialium Superior potest hanc facultatem Abbatissę,vel Confessario delegare in casibus sæpe contingentibus, si ita expedire iudicauerit. ***Sic Bonac. num.*** 5. ***contra Sanchez.***

Qui etiam ***nu.seq.*** ait, præfatam conclusionem esse limitādam primo in ingressu Monasteriorum S. Claræ,& Conceptionis. Ratio est, quia ad ingressum in istarum Monasteria non sufficit licentia Episcopi, vel Superioris,sed requiritur licētia Papæ,pręter casus in regula istarum Monialium exceptos. Deinde in Fratribus minoribus, Ratio est,quia huiusmodi Fratribus interdictū

est

est Monasteria quarumcumque Monialium ingredi absq; speciali Summi Pontificis licentia, vt patet ex Regulis ipsorum fratum.

Ab hac tamen secunda limitatione excipiuntur, sequitur *Bonac. num.* 7. Fratres minores rogati à Prælatis curam Monialium habentibus, vt sibi opem in eo ministerio ferant, vt patet ex priuilegijs Leonis X. Nec est reuocatũ hoc priuilegium per *Gregorium XIII.* quia in sua Constitutione reuocat priuilegia personalia, non realia. Priuilegium autem Leonis concessum Religioni Fratrum minorum nõ est personale, sed reale; Quia priuilegium, quod cõceditur personę fictæ, seu misticę, vt est Ciuitas, Religio, Collegium, Monasteriorum, Cõuentus, & similia, est priuilegium reale, quia perpetuum est.

9 *Superior, qui facultatem ingrediendi Monasteria potest alijs concedere, potest etiam ipse absque alterius licentia ingredi.*

ILLVSTRATIONES.

Modo id faciat in casibus necessarijs, & non ingrediatur, nisi paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitatus. Ratio, quia sic expresse decernitur in quodam *Motu Greg. XIII qui incipit, In dubijs, quæ emergunt*; Vbi dicitur, hanc facultatem ipsi ex officio attributum esse. Id etiam licet illi, qui delegatam huius licentię potestatem habet, non limitatam tamen ad certas personas, seu ad certum personarum genus, intra quas ipse comprehendi nequeat; vt si facultas ei data sit, ad dandam licentiam rusticis hominibus, vinum vel triticum deferentibus, aut confessarijs ordinarijs, ipse autem non sit confessarius, aut triticum non deferat, causa enim limitata limitatum producit effectum, & facultas suos terminos non excedit.

10 *Licentia ingrediendi claustra Monialium debet esse specialis, & in scriptis.*

ILLVSRATIONES.

QVod debeat esse specialis, constat *ex c. in princip. de statu regular. in 6. ibi. nisi specialis licentia. Sanchez lib. 6. cap. 16. num. 2.* qui vna cum *Archidiacono, & alijs* bene explicat, id est specialiter obtenta; nec enim necessarium est in licentia specialem alicuius personæ mentionem fieri, sed satis est generalis licentia à superiore concessa, vt Medici, aut fabri, & similes ingrediantur; quippe hæc specialis dicitur, quia specialiter ad ingressum conceditur, & si non specialis quoad personam singularem in ea nominatam.

Quod autem debeat esse in scriptis, patet ex *Trid. sess. 25. cap. 5. ibi, sine Episcopi, aut superioris licentia in scriptis obtenta, nisi periculum sit in mora.* Sic *Bonac. punct. 2. num. 2.* Qui etiam hoc verum esse arbitratur, non solum in casibus extraordinarijs, verum etiam in ordinarijs, qualis est ingressus medicorum, chirurgorum, & similium.

Llamas tamen in *Append sui Methodi* §. 6. asserit, non exigi licentiam specialem, nec in scriptis, quando causa est clara. Idem sentit *Portel loc. cit. V. Clausura Monialium num. 3.* inquiens, pro talibus, idest pro personis supradictis, non requiri licentiam scriptam, sed standum esse consuetudini regulatæ. *Miranda*, quoque eamdem sentẽtiam tuetur, & pro hac citat etiam *Nauar.* qui inquit, quod in casibus extraordinarijs non requiritur superiorum licentia, nec scripta, nec non scripta, vt in simili tenet *D. Th.* communiter receptus *2. 2. quæst. 147. art. 5.* dicẽs, non requiri dispensationem superioris, cum causa non ieiunandi est manifesta, & non potest facile adiri superior, præsertim si consuetudo illud habet. Quod huic nostro casui aptari posse inquit *Miranda*, nisi forsan dicatur, quod in eiusmodi casibus Superiores Abbatissis, vel ipsarum confessarijs debet dare eiusmodi facultates generales scriptas, vt illis occurrentibus, ipsæ etiam ingrediendi licentiam possint dare.

Sanchez tamen *loc. cit. num. 38.* credit, licentiam datam, non ad ingres-

ingressum, sed ad concedendam ingrediendi facultatem, non debere necessario esse in scriptis, quia non est vere licentia ingrediendi, quam solam in scriptis petit *Tridentinum*. At hoc sic limitat ipse *Sanchez*, quando sc. ea facultas esset in scriptis concedenda; vt si Prælatus diceret sic, Concedo ingrediendi licentiam his personis, quas Abbatissa, aut quidam tertius arbitratus fuerit esse necessarias ad tale ministerium; quia ea est vera ingressus licentia. Id tamen arbitrium nullo iure scripturam peteret, quippe quod non est ingressus licentia. Est tamen verum, licẽtiam, quam ipsa Abbatissa concedit, indigere scriptura, quia hæc est licentia ingrediendi. *Bonac. num.* 4.

Qui approbandam censet praxim, & vsum alicubi receptum, vt in hac nostra Diœcesi Veneta, quo Episcopus, vel eius Vicarius facultatem quamdam generalem, quoad personas, sed specialem, quoad ingressum in scriptis concedit quibusdam operarijs, quorum opera indigere solẽt Moniales circa Monasterij vsum, vt cementarijs, fabris, lignarijs, & similibus, seu Petro cementario cum sua societate, seu illis, quos elegerit Abbatissa, seu Medicis, Chirurgis, & c. hoc enim non est priuilegium concedendæ licentiæ, sed est concessio licentiæ, seu licentia ipsa ingrediendi, quam in scriptis concedendam esse requirit Tridentinum.

Homobonus de casibus reseruatis p.2.cap.5.sect. 1. postquam probauit, licentiam pro illis, qui Monasteria Monialium adeunt, in foro animæ sufficere, vt verbotenus concessa sit, licet quoad forũ externum, vt deprehensus in collocutorio temporalem pœnam euitet, vt scripto tradita sit requiri; subiungit, idem dicendum esse de facultate data ad ingrediendum septa Monasterij, vt scilicet, & si per *Decretum Concil. Trid.* in scriptis obtenta requiratur, illud quoad forum exterius intelligatur; nam in interiori animi foro, in quo sola veritas attenditur, sufficit, vt consensus iure naturali requisitus interueniat per celebre *Innoc. in c. quod sicut num.* 8. *de elect.* & singulare esse dicit *Abb. in c. quia plerique in fine quæst.* 9. *ext. de immunit. Eccles. & Felynus in cap.* 1. *num.* 39. *ext. de Constit.*

Idem eruditissimus vir nouissime à me consultus super supra-

dictam difficultatem, mihi per litteras respondit, doctrinam suā, quod scilicet in foro conscientiæ sufficiat, licentiam ingrediendi Monasteria Monialium verbotenus dari, & quod ad theoricam, & quod ad praxim vbique teneri, dicens insuper quod Reuerendissimus Dominus Suffraganeus Bononiensis, in Ecclesiastico regimine versatissimus, vna cum multis alijs doctissimis viris, maxime demirantur inueniri, qui contrariam tueantur sententiam.

Portel item loc. cit. verbo Clausura Monialium num. 13. licentiam in scriptis, vt quis licite ingrediatur clausuram Monialium, tunc requiri, quando quis debet in casu particulari ingredi non vero vi ordinarijs, qualis sunt circa Medicum, Chirurgum, portantes ligna, onera, cementarios. Et similiter operarios; pro his enim non requiritur licentia scripta, sed standum est consuetudini regulatæ, vti supra dictum est.

11 *Facultas ingrediendi Monasteria Monialium concedi non debet, nisi ob causam necessitatis Monasterij, seu Monialium manifestam, cui aliter commode occurri non possit.*

ILLVSTRATIONES.

Ratio desumitur tum ex *Motu Greg. XIII.* tum *ex Trid.* tum *ex cap. periculoso*; Tum quia frustra clausuræ obligatio inducta fuisset, si quauis de causa facultas ingrediēdi concedi posset. Sic *Bonacina punct.* 4. *num.* 1. Qui etiam ex hoc infert, causam, quæ rationabilis censetur in præfato cap. periculoso, ad casum necessitatis reuocari in Trid. & in *Constit. Gregorij.* Quamobrem non quæcumq; causa, quæ rationabilis Superiori alias forte visa fuisset, hoc tempore sufficit, sed opus est, vt necessitas subsit, cui Moniales per se ipsas sine extraneorum ingressu commode occurrere nequeant.

Causa autem dandi huiusmodi licentiam debet esse moraliter necessaria; non vero requiritur necessitas Logica, vel Metaphysica; & minor necessitas requiritur, vt intrent mulieres, quam vt intrent viri. Et proinde hæc necessitas regulāda est arbitrio prudentis,

dentis,& timorati Prælati. Debet etiam hæc causa esse manifesta, quæ talis dicitur, non solum dum à toto populo scitur, verum etiam dum soli Prælato licentiam concessuro nota est.

12 *Habet 1. iustam causam ingressus confessarius, quando locus, vbi infirma iacet, non est prope fenestellam, per quam absque ingressu confessio commode excipi potest.*

ILLVSTRATIONES.

ITa *Sanchez loc.cit.num.*44. Dicitur commode, quia quandoque Monialis ita surda est, aut grauitate morbi pressa, vt oporteat proprius, quam per fenestellam confessarium accedere. Eamdemque iustam causam habent ministraturi Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ vnctionis infirmis, sacerdosque celebraturus.

Quoties vero confessarius, aut ministraturus Eucharistiam ingredi possit, respondet idem *Sanchez num.seq.* non solum id fas esse, quando morbi periculum ad confessionem obligat, sed etiā ipso morbi initio. Immo id licitum est, quoties ex Regulæ suæ præcepto, aut ex laudabili Monasterij vsu solent Moniales confiteri, Eucharistiam quæ recipere; ac tandem, quoties infirma dixerit, se Sacramento Pœnitentiæ indigere. Nec stricte hæc indigentia sumenda est; sed quando ad veram, & propriam consolationem confiteri desiderat, quia iustum est tristitiam infirmæ tam salutari medicina leuare.

Quæri potest, num sacerdos in præfatis casibus possit cum socio ingredi, quoties ad hæc facienda ministerij socij indiget, affirmat cum *Sanchez Bonac.loc.cit.num.*4. maxime si confessarius, aut alius sacerdos celebraturus est in sacello valetudinarij, vt Moniales, quæ pristinam sanitatem nondum acquisierunt, & valetudinario sine incommodo egredi non possunt, Missæ sacrum audiant. Idem asserit *Barbosa loc.cit.num.*49. attestans *ex Rodriquez, & Miranda*, nullibi reperiri prohibitum, ne celebretur, aut sacrum fiat in infirmaria, in oratorio, siue altari, vt moris est, approbato, & adhoc debite dispòsito, & præordinato.

Sanchez

Sanchez insuper *loc.cit.num.*46. addit, sacerdotem religiosum semper posse, dum Monasterium ingreditur, cum vno socio ingredi; quia consuetudo, & decentia postulat, vt religiosi numquã soli incedant. Idem innuit *Miranda quæst.2.de Monialibus art.*17. *& alij*. Sed hoc *Bonacina* non probatur, quia nulla necessitas cogit socium ingredi, vt supponitur; nec dedicet confessarium claustra Monasterij ingredi, socio ad ianuam remanente; sicut non dedecet religiosum in vno cubiculo negotium cum Principe agere, socio illum ad Palatij ianuam expectante, nisi aliud circumstantiæ aliquæ suadeant.

Approbat tamen ipsi *Bonacina* quod idem *Sanchez numer.*47. subdit, nempe in his casibus, in quibus sacerdos cum socio, cuius opera indiget, ingredi potest, necessariam non esse peculiarem pro socio licentiam, sed sufficere licentiam ipsi sacerdoti explicite concessam, quia hæc etiam ad socium extenditur. Ratio est, tum quia socius in huiusmodi casu in priuilegio compreh̃editur ob actionis connexionem; alioquin priuilegium inutile redderetur. Tum quia sic colligitur ex cap. licet de priuileg.in 6. vbi decernitur, priuilegium alicui concessum ad audienda diuina tempore interdicti extendi etiam ad familiam, quæ priuilegiarium comitatur.

13 *Habent 2. iustam causam ingressus Medicus, Chirurgus, alijque ad medendum morbo necessarij. Et similiter fabri, & ministri necessarij alicui ædificio Monasterij, & alij huiusmodi.*

ILLVSTRATIONES.

Adde cum *Bonacina num.*5. idem probabiliter dici posse, dum Monialis de sua dubitans valetudine, medicum ad lectum accersiri iubet, vt ictum pulsus experiatur; licet ipsa sine magno salutis detrimento ad ianuam accedere potuisset, sed medicum ad ianuam vocare noluit ob magnam erubescentiam.

Baiuli iustam ingressus causam habent, dum aliquod onus in Monasteria transferẽdum est, quod à Monialibus commode portari

tari nequit. Sed hoc limitandum videtur, modo ipsi sint vere baiuli,& aliquid portent in vtilitatem Monasterij;ingressus enim in Monasterium permissus tantummodo videtur ob vtilitatem Monasterij, seu necessitatem, nisi ius naturæ, vel diuinum aliud suadeat. *Bonacina num.*8.

Vnde infert ipse, non videri licitum baiulo Monasterium ingredi, vt alicuius pecuniam arca impositam, aut alias res magni põderis in Monasterio deponat;hic enim de Monasterij vtilitate non agitur,vt supponitur; nisi forte res illæ sint alicuius de Monasterio optime meriti, cui hoc absque graui Monasterij incommodo denegari non possit; aut nisi charitas obliget ad huiusmodi depositum causa securitatis recipiendum; qua in re prudentis, superioris iudicio standum est.

Libet hic recẽsere aliqua ad clausuram spectantia ex *Barco in suo Speculo religioso pro Monialibus cap.*18. Et primo, habens licentiam pro vno seruitio ingrediendi, si ingrediatur pro alio præstando, incidit in excommunicationem. 2. quando in licentia cõceditur facultas ingrediendi, e.g. fabro lignario, operarius non potest ingredi sine ipso fabro lignario, aliter excommunicatione innodatur. 3. si baiuli loco famulus, aut alius, qui non sit baiulus, portat aliquid in Monasterium, ingrediẽdo remanet excommunicatus. 4. famulus Monasterij ordinarius,aut hortulanus ingrediens sine causa indifferenter in Monasterium in excommunicationem incidit. Tandem hoc sit pro vnica regula,quod vt ingressus sit licitus hæ tres requiruntur conditiones, nempe, vt nec per Moniales, nec absque ingressu commode ministeria, pro quibus ingressus conceditur, exerceri valeant, sintque insuper ipsa necessaria.

Qui licentiam ingrediendi Monialium cœnobia obtinuit, ex causa, quæ suberat tempore cõcessionis licentię,sed tempore ingressus cessauit;non est tutus in conscientia, sicut etiam qui licentiam obtinuit, ex causa, quam falso narrauit Superiori, non potest licite ingredi, licet tẽpore ingressus iusta causa superueniat. *Bonacina num* 19.20. qui etiam negat, licitum esse ingressum, si Superior conscius erat nullitatis causæ,& nihilominus licentiam

concedere voluit. Limitat tamen, dummodo huiusmodi licentia non fuerit obtenta bona fide, quia Superioris est causam concedendæ licentiæ examinare, & approbare.

Ingressus cum iusta causa Monialium Monasterium, si finito ministerio, cuius causa ingressus est, statim non egreditur, nihilominus non peccat. Ratio, quia cum hoc sit præceptum morale, consequenter morali modo, & non metaphysico explicandũ est. Quamquam fieri potest, vt grauiter peccet, vt animaduertit *Bonacina num.* 22. ratione alterius circumstantiæ, vt si breuem aliquam moram ibi trahat animo percutiendi Monialem, aut furandi, aut turpe aliquid faciendi.

Immo probabilissimum tenet idem *Bonacina*, affici excommunicatione Papę reseruata, si ad malum finem in Monasterio Monialium immoretur. Ratio est, quia hic dicitur violare clausuram ad malum finem, vt supponitur; violans autem clausuram ad malum finem, afficitur excommunicatione Papæ reseruata, à qua neque Religiosi, aut alij habentes facultatem absoluendi à censuris Summo Pontifici reseruatis, absoluere possunt ex *Decreto Sacræ Congreg. iussu Clem. VIII. edito anno* 1602. 26. *Nouembris.*

14 *Superiori ex causa licitus est, cum decenti comitatu in Monasterium Monialium ingressus.*

ILLVSTRATIONES.

MVltæ sunt causæ, quæ reddunt huiusmodi ingressum superioribus licitum. Causa visitandi officinas conuentus, ædificium construendum, aut minans ruinas. Causa tractandi occultas res Cõuentus in Capitulo conuẽtuali; quia in huiusmodi rebus tractandis nullus est capitulo conuentuali aptior locus. Causa electionis Abbatissæ, sed tantum quoties magna subornationis suspicio est; seu quoties electio canonice fieri non potest, nisi ipse in Monasterium ingrediatur. Ita communiter *Doctores.*

15 ***Ingressus tantum, non autem accessus ad Monasteria Monialium prohibitus est.***

ILLVSTRATIONES.

ET hæc conclusio difficultatem non habet, spectato solo Concilio, vt ait *Suarez Tom.4. de Relig. lib.1. cap.10. num.24.* nam in eo nulla fit mentio accessus, sed solum ingressus. Et ita certum censendum est, omnia, quæ disponit, ad solum ingressum pertinere, nec per alium actum violaris prohibitionem eius, aut incurri censuram.

Sed dubium oriri potest ex *Decreto Bonifacij VIII.* quia hæc duo distinguit, dicens, Nullique in honestæ personæ, nec etiam honestæ ingressus, vel accessus pateat ad easdem. Et eodem modo loquuntur nonnulla antiqua decreta, sed ipse *Suarez* tenet, legem illam *Bonifacij*, sicut non fuit recepta, quo ad ingressum, ita etiam neque quo ad accessum, & ideo non obligare ad mortale.

Ex circumstantijs vero varijs poterit esse mortale, ex praua scilicet intentione, ex materia locutionis, ex scandalo, vel respectu monialis, si ei occasio peccandi detur; vel respectu sui ipsius, si quis sciat se inde constitui in periculo peccandi; vel respectu aliorum, si inde rumor, vel mala suspicio oriatur.

Denique, vt ait *Suarez num.27.* dicendum est, omnem accessum furtiuum ad Moniales esse peccaminosum. Vocat autem furtiuum omnem illum, qui fit sine licentia Abbatissæ, vel eius, ad quem pertinet illam dare; & regulariter censet esse peccatum mortale, etiam si ad mortalem finem non ordinetur, quia est contra ius Monasterij, & Abbatissæ, & contra bonum nomen eius; nam inter sæculares furtiue accedere ad colloquẽdum cum Virgine existente sub cura parentum, ex suo genere est grauis iniuria; multo ergo magis in Virgine Sacra. Erit autem grauior hæc culpa, si accessus sit ad loquendum per loca inusitata, quia tanto est maior iniuria, & periculum scandali. Sed de accessu hoc, & præcipue Regularium late in Collectaneis egimus.

Addam nonnulla ex *Cauanto in suo Manuali Episcoporum* nempe, Edictum Episcopi contra colloquentes cum Monialibus sub pœna excommunicationis comprehendere etiam eos, qui adeũt Monasteria Monialium,non subiecta Episcopo,existentia in sua Diœcesi,si fiat mentio etiam de exemptis. Non permitti accessum ad Moniales sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti,aut musicam,cantumvè,ad crates. *Congreg Episc.13.Septemb.*1583. Præfectam asseruare debere omnes licentias,quas quisque feret alloquendi Moniales; Episcopoque clausuram visitanti,& quoties voluerit,eas exhibere.

Portæ duæ tantum concedantur, & vnaquæque duabus clauibus claudatur, altera apud Præfectum, altera apud antiquiorem professione. In collocutorio nullo modo sit porta, per quam aditus sit in Monasterium. *Congreg.* 12.*Octobr.*1592. Ne detur ostium, per quod ex Monasterio sit aditus ad exteriorem Ecclesiam. *Greg.XIII.* 1573.

Confessarius ingredi non potest clausuram, prætextu sepeliẽdæ Monialis,aut officium funerale peragendi.*Congreg.Episc.*4.*Septemb.*1595.

Ad ministrata extrema vnctione, relinquantur alia Monialibus ad bene moriẽdum,& exeat confessarius.*Congreg Ep.*13.*Septemb.*1583. Sed hæc duo non sunt in vsu in nostra Diœcesi Veneta, nam semper licuit confessariis clausuram ingredi ad spiritualem opem Monialibus agonizantibus præstandam, nec non dandam defunctis Ecclesiasticam sepulturam.

De Electione Abbatissæ. *Cap. VII.*

1 *Electio Abbatissarum, vel Priorissarum Monialium claustralium debet fieri per vota secreta.*

ILLVSTRATIONES.

*Concil.Trid.sess.*23.*cap.6.de Regularibus.* Per vota secreta,ita vt singularum eligentium nomina numquam publicentur. Electio-

Electionem item factum per vota nō secreta per ignorantiā *Decreti Conc. Trid. d. c. 6.* non valere, nec Episcopum posse dispensare, vt valeat, refert *ex Riccio, & Sigismundo à Bonon. Barbosa in Addit. ad Alleg.* 100. Et aduertendum est cum eodem Sigismundo, Decretum de non manifestandis suffragijs ligare etiam ignorantes quo ad nullitatem actus, non autem quo ad alias pœnas.

Hinc *Sacra Congregatio* sic censuit, Electio Abbatissę facta per vota non secreta per ignorantiam huius Decreti non valet regulariter, ac de more. *S. D. N.* tamen dispensat consideratis circumstantijs, quia ex quo electio est nulla à principio, illa non potest conualidari per superuenientem dispensationem Episcopi.

Eligi igitur debet Abbatissa per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur. *Ita Trid.* Et postea addit verba irritantia electionem aliter factam. Quod adeo verum est, vt *Congregatio Cardinalium* declarauerit, vt testatur *Suarez* 4. *Tom. de Relig. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 11. Quod si per electionem factam in Bullis Confirmationis, seu patentibus exprimerentur nomina elegentium, electio fit nulla; quia adhuc videtur electio non esse plene consummata, & ideo totum illud secretum censetur esse de substantia electionis.

Quoad futurum postea spectat, vt nomina sc. eligentium numquam cum effectu publicentur, seu manifestentur, cū hoc sit quid contingens, & pendens ex facto, & arbitrio hominum, non potest pertinere in se ad substantiam electionis, sed ad summū in obligatione; alias penderet electio ex futuro euentu, quod esse non potest. Sic *Suarez loc. cit.* Concludens respectu futuri sufficere actus obligationem, quam rigorosam esse existimat, & sub graui culpa, quia materia magni momenti est.

Vt numquam possit nomina publicari, optime fiet, si suffragiū non voce proferatur, sed scriptura aliquantulum immutata, vt non agnoscatur, & ita à nemine sciatur, atque adeo à nemine publicari possit. Et ita iuxta hanc intelligentiam plane excluditur per illa verba modus proferendi suffragium per vocem. Esse tamen nimis rigorosam, & coactam expositionem contra proprietatem verbi, præsertim in morali vsu asserit ipse *Suarez.*

Qui

Qui *num. seq.* dicit, se existimare non tantum cadere in scrutatores, qui vota recipiunt, sed etiam in ipsosmet ferentes suffragiū ipsius suffragij decretum, quia Concilium districte pręcipit, omnes supradictas eligi debere per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicetur; hoc igitur districtum præceptum non limitatur ad has, vel illas personas, sed indefinite ponitur; ergo comprehendit omnes, per quos possit talis publicatio fieri, ergo comprehendit ipsos eligentes, & quemlibet eorum. Vt enim hoc præceptum grauiter frangatur, non est necesse, vt multa suffragia, aut multis personis reuelentur, sed satis est, vt quilibet eligētium cuicumque personæ manifestetur, quia iam rumpitur secretum. Quod adeo verum est, vt sufficiat talis manifestatio vnius suffragij facta vni personę extra formam pręscripti, ad annullandam electionem, si in ipsamet electione fiat, vt à *Congreg. Card.* declaratum est.

Barbosa tamen *loc cit.* asserit, puram, & simplicem ostensionem schedulæ secreto factam ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipse eligat, non tollere quin electio subsequens immediate sit secreta. Sic ex *Nauar. Emman. & Castellin. ipse Barbosa*, obseruans cum ijsdem, eo casu electionem esse irritam, & nullam, quando electorum vota culpa, & dolo totius, vel maioris partis Monasterij, seu Capituli publicarentur; vel quando manifestatio vnius, vel plurium votorum est realis causa, vel præsumptiua rationabiliter, quod electio sequatur in hanc, vel illam personam particularem ex vi illius ostensionis.

Garzia par. 5. de beneficijs cap. 4. num. 195. Post nonnullas adductas declarationes *Conc. Trid.* inquit, Vnde si quis de facto attentaret dare votum publice, seu palam, non debet permitti à Capitulo, sed quod secreto præstet suum votum, alias electio esset nulla; immo tamquam indignus posset talis excludi, ne votum in electione emittat, & hoc auctoritate Ordinarij, pro illa vice tantū.

Castellinus loc. cit. cap. 5. num. 27. Scribit, quod Superiores non debent tolerare, vt vocales omnes, vel maior pars illorum, ante electionem, suam declarent mentem, maxime in scriptis, significando palam litteris aliquando directis etiam Superioribus,

quem

quem velint eligere; vti aliquando accidit, quando ad alicuius suggestionem id scribunt superioribus, siue alijs, resolute dicendo velle se eligere hunc, vel illum nominatim.

Idem *Castellinus cap.4.nu.62.* affirmat, electionem factam per scrutinium, in qua non comburuntur schedulæ omnes post numerationem votorum coram Capitulo, esse irritam *ex Declaratione viuæ vocis oraculi facti à Pio V. Cardinali Gribello. Idem* etiam *num.61.* asserit, electionem, in qua vnus eligentium data opera signauit aliquo patēti signo suam schedulam, vt innotescat scrutatoribus, vel vni ex illis, quod talis elector elegit illum nominatum in schedula, facere non secretam contra dictam formam *Tridentini.*

Zerola in Praxi episc.p.1.Verbo Abbatissa §.6.refert casum, quod sc. decisum fuit Romæ in electione Prouincialis Carmelitanorū Prouinciæ Terræ Caboris Regni Neapolis, qui fuit electus vnanimi consensu vnica voce, omnibus fratribus acclamantibus, eligimus talem; tamen quia non fuit electus per vota secreta, fuit declarata irrita electio, & loco illius fuit alter electus. Ratio est, quia forma est essentialis, data à Sacro Concilio, quam non licet alterare.

Barbosa loc.cit. aduertit, quod licet omnes electiones regulariū debeant fieri per vota secreta, non tamen cēsetur sublata forma *c.quia propter de elect.* sed adhuc in suo robore perseuerat, citat *Decis.Rotæ, & multos Doct.contra Mirandam.*

Si numerus eligentium est adeo paruus, vt ex necessitate detegantur eligentes, si hęc permittunt Statuta religionis, Concilium etiam tolerat. Messanen.

Si in fundatione Monasterij fundator mādet, vt Abbatissa pro tempore eligatur de sua familia, talis ordinatio est seruanda, si ex genere ipsius reperiatur Monialis idonea cum omnibus qualitatibus requisitis, & necessarijs. *Pacen.*

Si in electione Abbatissarum assumantur vltra ordinarium superiorem duo, vel tres, qui vota Monialium recipiant oretenus, secreto tamē expressa, electio censetur secreta, dummodo hoc sit iuxta formam Statutorum suæ religionis. Sed si assumantur aliqui,

qui publicent electionem, antequam sit completa, tunc censetur contra formam Concilij Tridentini. *Lauorius Variarum lucubrationum Tom.* 1. *Tit.* 4. *cap.* 24. *numer.* 41. Ex *Declaratione Sacræ Congreg.* Sic decernentis, In electione Abbatissarum vota oretenus accipi possunt à suis Superioribus, licet quattuor, vel quinque id sciant; si hoc est iuxta formam statutorum Religionis; quæ intelligenda sunt, dummodo non publicentur vota eligentium.

Hinc videtur posse colligi, hodie collationem zeli ad zelum eligentium sublatam esse per *Concilium Trid. sess.* 25. *cap.* 6. *de Regular.* Quoad electionem non solum Abbatissarum, sed etiam Prælatorum Regularium, dum præcipit, quod per vota secreta fiat, & eligentium nomina numquam publicentur; vnde videri non potest, vt ait *Lauorius cap.* 19. *num.* 89. Quis maiorem zelum habuerit, cum is, qui votum tulerit nesciatur; quare in hoc seruari non potest *decretum d. cap. quia propter*; quod attendatur maior, & sanior pars, sed solùm fit collatio numeri ad numerum, ad dignoscendum, in quem maior pars consenserit, vt infra dicemus.

2. *Triplex est forma canonica electionis, scrutinij scilicet, compromissi, & quasi inspirationis.*

ILLVSTRATIONES.

INnoc. in d. c. quia propter de elect.* Primus modus est per scrutiniũ, siue collectionem suffragiorum. In quo notandũ, quod si in scrutinio maior eligentium pars non consenserit, irrita est electio ipso iure communi; ideoque conualescere non potest accessione consensus aliorum, sed nouo scrutinio opus est, sicut habetur in *cap. auditis, de elect.* vbi *Abb. num.* 5. *& in cap. Ecclesia,* 2. *num.* 10. *eod. tit.* Aliter se habet in electione Summi Pontificis; hæc enim conualescere potest per accessum aliorum, si efficiat duas partes eligentium, *c. licet de vitanda, vbi Abb. num.* 8. *eod. tit.*

Alter modus eligendi est per compromissum, si omnes è Capitulo præsentes, potestatẽ eligẽdi committant vni, vel pluribus

viris,

viris bonis, ac Deum timentibus, *c. causam quæ, c. in causis de elect.* Quod duobus modis fieri potest. Primo limitate, vt compromissarij secreto, & sigillatim voluntatibus singulorum exquisitis, eũ, in quem maior, & sanior pars capituli consenserit, eligere teneatur, c. cum expediat, *de elect. in 6.* Quæ forma eligendi quasi composita ex scrutinio, & compromisso, cæteris melior, & expeditior est, secundum *glos. ibid. ver.* inquisitis. Secundo, simpliciter, & absolute commissa potestate compromissarijs, vt eligant quem velint, dummodo idoneum; nam alioquin compromittentes recipere non coguntur, *c. causamque, de elect.*

Tertius demum modus eligendi est, quasi per inspirationem diuinam, dum omnes electores, tamquam vno corde in vnã, & eãdem personã absq; vitio, cõsentiunt, *Cit. c. quia propter.* Dixit *text.* quasi per inspirationem, & non per inspirationem, quia longe distant inter se electio per inspirationem, & per quasi inspirationẽ. Illa non subiacet legi, neque regulæ, aut formæ, quæ requiritur in electione, cum à Spiritu sancto proficiscatur; & fit nullo ordine seruato inter eligentes, vt quando quasi inebriati omnes eligũt. Exempla sunt de *DD. Ambrosio, Martino, Nicolao, & huiusmodi,* de quibus habetur *in c. statuimus §. in omnibus dist. 61.*

Notandum est, eum, qui non potest eligi, postulari tamen posse, siue omnino inhabilis sit ad exercendam Prælaturam, seu facile dispensabilem defectum habeat, sicuti docet *Abb. cap. vlt. de postul. Prælat. num. 10.* Puta in ætate legitima *c. cum nobis de elect.* vel in ordine sacro ad Prælaturam requisito, *cap. dudum 1. de elect. inn. c. à multis de ætate, & qualit.* Vel in natalibus, *cap. innotuit, de elect.* in quo habetur, illegitimum, si ad Episcopatum idoneus sit, postulari posse, licet eligi non possit Huiusmodi postulatio si concors, vel saltem à duabus partibus capituli, per ecclesiæ necessitatem, vel vtilitatem fiat, tunc quodammodo debita Ecclesiæ est eius concessio; qua de re *Glos. in cap. cupientes prope finem ver. gratia, de elect in 6. Hostiensis,* seu *Ioan. Andreas in c cum Monasterium, extra eod. Abb. in c. postulationem eod. tit num. 2. & 5. Syl. q. 7.*

Libet hic apponere *Declarationem Sacræ Congregationis Concilij* super *Constitutione San. me. Gregorij XV. de exemptorum priuilegijs.*

An liceat Episcopo in vim Constitutionis *San. mem. Greg XV. de exemptorum priuilegijs*, punire regulares, qui ad Abbatissæ electionem procedunt ante tempus ipsi Episcopo significatum, aut die electionis eidem nullatenus prænuntiata. *Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Trid. Interpretum* respondit, Regulares ex eadem Constitutione ita demum teneri Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, eumque vsque ad præfinitum tempus expectare, si antea ipse expresse declarauerit, se vti velle facultate sibi hac in parte attributa, Abbatissarumq; electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere. Post eam vero declarationem licere Episcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænuntiata, ad Abbatissæ electionem procedunt.

3 *Tutior modus procedendi in electionibus Canonicis censetur ille per scrutinium, & præsertim per schedulas.*

ILLVSTRATIONES.

C*Astellinus loc. cit. cap. 7. num. 2.* Ratio, quia totum sic fit cum maiori rectitudine, ac libertate, omnique remota fraude; nam ad tollendas fraudes maxime prouidere intẽdunt, & adhoc suam dirigunt intentionem Sacri Canones; Ideo forma supradicti modi frequenter præcipitur, vt obseruetur. Ita sentit *Rodericus Tom. 2 quæst. Reg. q. 52. art 8.* per totum, vbi inter quam plura adducit *Constitutionem quamdam Sixti V.* ab eo editam pro Fratribus Minoribus de obseruantia, *die 29. Iunij* 1587. in qua præcipit, vt eorum electiones fiant in posterum per schedulas, assumpta forma per scrutinium, ita vt nomina elegentium remaneant semper occulta, etiam confirmatori.

In electione per scrutinium non valet suffragium dubium, vt si dicatur in schedula, eligo Petrum, & Iacobum; neque si dicat, eligo quem Petrus elegerit. Neque debet dari sub conditione, vt si dicat, eligo Petrum, si tale, vel tale fecerit, vel contigerit. Sic *Portel è Rodriquez V. eligere num. 1.* vbi etiam ait, videri non valere

lere suffragium sic datum. Eligo quem elegerit maior pars Conuentus, vel quem elegerit Prælatus præsidens. Est enim in certa electio, & similis præcedentibus.

Notandum cum *Sigismundo à Bononin. loc. cit. 1. p. cap. 4. dub. 29. num. 2.* vota inutilia haberi ac si de capitulo non essent; vt si quis in electione Prælati, vel alterius officialis regularis, suffragetur Summo Pontifici, siue Episcopo, vel Hispaniarum Regi &c. dicamus nos, si aliqua Monialis in electione Abbatissæ suffragaretur alicui sorori non professæ, aut professæ, quæ non haberet ætatem, &c.

Huiusmodi ergo vota pro non adiectis habentur, nec computari debent in numero vocalium, ac si neminem nominassent; sed electio consurget ex maiori parte eorum, qui pure consenserunt; vt si v.g. colligium constet ex decem suffragatoribus, quorum quattuor in aliquem consenserunt, tres in alium suffragium tulerint, & reliqui tres inutiliter suffragati sint; tũc quattuor gaudens censetur electus à maiori parte, cum tres inutiliter suffragãtes non sint computandi in numero eligentium *c. in electionibus de elect. in 6.* Et probatur etiam argumento eius, qui in scrutinio per schedulam celebrato immisit schedulam albam in vrnam; itẽ eorum, qui exeunt è loco capituli iam ad electionem congregati *C. cur nobis; Vbi Panorm. nu. 11. de elect.* & bene, & latè tradit; item argumento eius, qui voto suo renunciauit, *glos. in Clem. quod circa de elect.* quia de his omnibus idem iuris est, quod de præfatis inutiliter suffragantibus conclusum est in præsenti. Sic *Sigismundus num. 2 & 3.*

Qui numeris *seq. & dubijs* probat, suffragantes inutiliter fieri inhabiles actiue, & passiue; licet isti possint variare ante publicationem scrutinij, si cassato primo scrutinio, celebretur secundum. Ignorantiam, & simplicitatem excusare inutiliter suffragantes; electores non posse variare post, sed solum ante publicationem iudicij.

Potest quis renunciare suffragio, quod habet in electionibus; hoc tamen limitandum est, dummodo illa renunciatio suffragij non præiudicet bono communi; quando sc. eo quod ille, vel illi

M 2 non

non dent suffragium eligetur indignus; tunc enim talis renuncians peccabit mortaliter,& compelli debet vt suffragetur.Sic *ex Sylu. Portel loc.cit.V. electio num.* 5.

Ad suffragia ægrotarum recipienda in hac electione non licet ingredi monasterium. *Congr.Episc.* 21.*Iunij* 1595.

Si secuta electione Moniales asserant elegisse in Abbatissam vnam,Superior vero, qui præfuit, dicat aliam, videtur quod nemini standum sit,sed iterum audiendæ sunt Moniales omnes per personam non suspectam,vt obseruatum fuisse per *S.Congregationem* annis elapsis in electione cuiusdam Abbatissæ in ciuitate Lycij testatur *Lauorius loc.cit.Tit.*4.*cap.*24.*num.*56.

Qui etiam *num.seq.* ait, si Moniales non sunt concordes in facienda electione Abbatissæ, assignari ei debere terminum competentem ad concordandum ; & si nihilominus in discordia perseuerauerint, Superiorem vnã ex ijs,quæ sibi apta, & idonea videbitur, quæque requisita à *Concil.Trid.* & à iure statuta habeat, deputare posse. Ex *Congreg.Episc.& Regular.*12.*Octob.*1592. *Vicario Cremonensi.*

Hic etiam *num.*46. ex *Nauar.* ponit casum,quod ex sexdecim Monialibus vocem habentibus nouæ sunt suffragatæ vni,septem alteri; Superior volebat,vt duæ partes cõuenirent in vnam,& fecit octies facere electionem, sperans,quod aliqua ex suffragantibus vni alteri accederet,quæ duas partes haberet;& cum noluissent illæ sua suffragia mutare, minatus est eis,quod nisi duæ partes consentirent in vnam,ille esset vocaturus aliam Monialem alterius Monasterij ; quo metu compulsæ omnes conuenerunt in vnam tertiam,quæ nullum antea suffragium habuerat; quæ confirmata à Superiore rexit per biennium ; quærit ipse *Nauar.* an electæ primo à nouem,quæ maiorem partem faciebãt, sit aliquo ius repetendi Abbatissatum;& respondit,quod Superior peccauit,& electio secunda est nulla,quia facta metu; nec obstat,quod prima electa cesserit iuri suo, quia etiam metu dicitur cessisse, vt aduertit *Rodriq.Tom.*2 *q.*54.*art.*4. Videndus *Nauar. Frideric. Abb.* Citati ab ipso *Lauorio.* Et *Sacra Congregatio* rescripsit *Episcopo Assisien.* 20.*Nouemb.*1585. Quod Abbatissa eligatur votis duarum

rum ex tribus partibus, factum esse stante sic immemorabili cõsuetudine. Sufficit enim maior pars in electione Abbatissæ, vt probat ex *Miranda Lauorius loc. cit.* Licet *Salodius in sua Praxi de Visitatione par. 4. cap. 5.* pro electione Abbatissæ duas partes suffragiorum requiri, & pro aliarum electione maiorem partem sufficere asserat.

In casu contradictionis Monialium, quæ de iure elegerunt Abbatissam, seu Priorissam, tertiæ partis appellatio cõfirmationem rite electæ à duabus partibus non impedit, *c. idemnitatibus, in 6. § sanè.* Possunt etiam publicato scrutinio, Moniales minoris partis accedere ad electionem maioris partis, quarum vota per talem accessum ad maiorem partem ita cõnumerantur, ac si omnes ab initio in eamdem consensissent.

Electio facta per schedulas cõmuniter ferre nequit de nocte; Bene tamen poterit si fiat cum sufficienti numero candelarum; & vrgente aliqua graui necessitate, vt si iam incepta sit electio, & periculum sit in delatione. *Portel ex Rodriquez, & Nauarro V. electionum. 5.*

In ordine Prædicatorum in omni electione Priorissæ, tenentur vocales, præmissa Sacramentali Confessione, diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum ante huiusmodi electionis celebrationẽ sumere, sub pæna priuationis vocis. Ex *Capitulo Generali Romano* 1580. *Confirmat.* 14 *Rodericus, & alij citati à Castellino loc. cit. num.* 23. existimant hoc necessarium esse in omni electione.

Salodius loc. cit. testatur, obseruari in Monasterijs Mediolanẽsis Diœcesis, quod antequam dies electionis veniat, quotidie pro felici electione per mensem officium de Spiritu sancto in choro dicatur; & singulis festis, & ferijs sextis fiat oratio publica.

Biax in suo direct. de elect. par. 1. *c.* 24. *& p.* 3. *c.* 13. quem sequitur *Rodriq. Tom.* 2. *q.* 52. *art.* 1. tenet Missæ auditionem, & Sacram communionem necessario præcedere electionem, & allegat *Cõc. Basil.* de quo dicit haberi *in pragmat. tit de elect. in §. & cum humana.* At quidquid sit de his iuribus, quæ sunt specialia, licet id nõ aduerterit *Rodriq.* certum est, iure communi, ait *Sigismundus loc. cit p.* 1. *cap.* 19. *nu* 5. *ex multis Doct.* prædicta non esse de substantia

ſtantia electionis, nec ex eorum omiſſione eam vitiari. Bene verum eſt, ſi omittantur, electores culpa nõ vacare grauiori, vel leuiori pro qualitate ſcandali inde inſurgentis.

Ait etiam idem *Sigiſmundus*, honeſtum, ac vtile fore, vt Præſes Capituli legitimato Capitulo, ac alijs de more ſolito habens præmittat abſolutionem generalem ad abundantem cautellam.

Notandum cum *Caſtellino loc. cit. cap.* 17 *num.* 21. In electionibus Prioriſſarum, ſiue Abbatiſſarum Monialium, præſuppoſito etiam caſu veræ, & realis diſſenſionis interelectrices, prohibitum eſſe per ſubſequẽs *Decretum Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum, & Reuerendiſſimorum Dominorum Cardinalium Conc. Trid. interpretum*, Superioribus, Confeſſoribus, atque ſcrutatoribus quarumcumque Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, ne votum emittant in eorumdem Prioriſſarum, & Abbatiſſarum electionibus.

Die 5. *Martij* 1619. *ab ijſdem Eminentiſſimis, & Reuerendiſſimis Dominis Cardinalibus Sacræ Congregationis ſuper negocijs Epiſcoporum, & Regularium deputatis*, fuit reſolutũ idem quoad ſubſtantiam, in caſu particulari electionis cuiuſdam Prioriſſę ſequuta ex vi voti vnius ſcrutatatorum in Monaſterio S. Marię de Viſitatione; vulgariter dicto delle Creti; ciuitatis Vicienſis in Apulia. Idem pariter fuit reſolutum per *eamdem Sacram Congregationem*; die, & occaſione, quibus infra immediate.

Die 23. *Maij* 1621.

A gl'Illuſtriſſimi, e Reuerendiſſimi Signori Cardinali della Sagra Congregatione del Concilio, per l'elettione delle Priore, ò Badeſſe de' Monaſterij.

Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Signori.

S*I deſidera ſapere dalli Signorie Voſtre Illuſtriſſime, e Reuerendiſſime, ſe nell'eletione delle Priore, ò Badeſſe de Monaſterij di Monache, maſſime in caſo di diuiſione, tra le Monache, alle quai com-*

pete

pete l'eleggere la Priora, ò Badessa, possano i Superiori di quelle, e gli Scrutatori dare il voto loro in simile elettione, pro bono pacis del Monasterio; Et in caso passi in elettione alcuna di quelle Madri, in virtù delli voti dati dal Superiore, ò Scrutatori; se l'elettione sia buona, e legitima, sì ò nò. Che il tutto si riceuerà per gratia particolare dalle Signorie Vostre Illustrissime. Quas Deus.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit; Nequaquam licere Monialium Superioribus, aut Scrutatoribus dare votum in electione Abbatissæ; atque electionem in vim huiusmodi voti celebratam vires aliquas non obtinere.

R. Cardinalis Vbaldinus.

Portel tamen *loc. cit.* vult in electione Abbatissæ suffragium dare posse Prælatum Ordinarium præsidem electionis, vt Prouincialis, & similes Superiores; sunt enim caput illius communitatis, & Prælati cum Monialibus faciunt vnum corpus morale ad eligendum.

Probat ex praxi multorum Episcoporum suffragantium in electionibus suarum Abbatissarum, & affirmat se pro certo scire ab Episcopis in Regno Portugalliæ id practicari.

Aduertit tamen ipse *Portel*, quod si Præses electionis est delegatus, vel commissarius, tale suffragium non habet, quia in rigore non est Prælatus ordinarius.

Barbosa item *in Addit ad Allegat.* 100. ex *Piaseg.* & ex Zipæo asserit, decisum, quod, si Moniales essent discordes, posset Episcopus nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit.

Moniales possunt compromittere electionem Abbatissæ, seu Priorissæ etiam in masculum, *capit. causam de elect.* vbi *Panorm. num.* 3. Quæ potestas compromitti etiam potest in confirmatorē, vt ex Abbate asserit *Lauorius loc. cit. tit.* 4. *cap.* 24. *nu.* 19. Qui etiā scribit, quod si Episcopo data sit potestas a Monialibus eligendi Abbatissam, iuxta *dictum cap. causam*, non poterit Episcopus si elegerit malam, aliam eligere, quia functus est officio suo, siue male, siue bene, *cap. in causis, cap. innotuit, de elect. glos. in d. c. causam*,

sam, verb. recipi. Notandum tamen est, compromissum semper fieri debere nemine dissentiente.

Tandem notandum est, posse Episcopum vna cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorumdem Monasteriorũ quocumque nomine appellẽtur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac presidere, absque vlla tamen ipsorum Monasteriorum impensa, vt videre est in *Constit. Greg. XV. de exemptorum priuilegijs, incip Inscrutabili, sub dat. nonis Februarij* 1612. super qua postea *Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Conc. Trid. interpretum* censuit ius confirmandi Abbatissas minime fuisse Episcopis per eiusmodi Constitutionem attributum.

Notandum hic est, vocatos ad dirigendas Moniales in suis electionibus excommunicari, si nõ abstinent ab ijs, per quæ inter illas potest oriri discordia, vel ab ijs, per quæ iam orta discordia nutritur, *cap idemnitatibus, de elect. in 6.* Nota verbo *vocatos*, vnde non vocati adhoc, etiamsi oppositum facerent, quidquid sit de peccato, non incurrent hanc censuram.

4 *Non minor quadraginta annis, & quæ annis octo post expressam professionem laudabiliter vixerit, Abbatissa, seu Priorissa eligenda est.*

ILLVSTRATIONES.

Sic de iure nouissimo *Conc. Trid. sess. 23. cap. 7. de Regular.* Et si cum his qualitatibus non reperiatur in Monasterio, ex alio eiusdem ordinis eligi posse statuit. Et si hoc incommodum Superiori videbitur, ex ijs, quę in eodem Monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis, post professionem laudabiliter vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligi posse præscribit, *idem Concilium loc. cit.* Ex quo colligitur Concilium non necessitare, vt asumatur potius extra Monasterium, quam alia de Monasterio cum minoribus qualitatibus, cũ vtatur verbo possit, non debeat; & tanto magis, quod ignota per-

sona eligi non debet. *Ioan. Andr. in c. bona num.* 11. *de postul.* Videndum est *Conc. Carthaginen.* 111. *Concil. Agathen. c.* 19. *& c. Sanctimoniales.* 20. *q.* 1.

Oritur dubium, scilicet si duæ aptæ ad dictum officium concurrant, altera quadragenaria, tamen habens quinque annos professionis; altera vero habens illos completos, vel etiam octo, nondum vero attingens quadragesimum annum ætatis, licet excedat trigesimum, quænam earum sit præferenda; & videtur posterior, quia habet aliquo modo completam vtramq; conditionem à Concilio postulatam, priori vero vna cōditio omnino deest. In contrarium autem est, quia Concilium per se primo requirit ætatem quadraginta annorum, quę conditio cōpletur in priori, & nō in posteriori, & aliunde cōditio ætatis magis desideratur; ergo videtur præferenda prior. Sic *Suarez* 4. *de Relig. lib.* 2. *c.* 6. *nu.* 10. Cui tandem videtur negotium arbitrarium, quia reuera se habent tanquam excedens, & excessum, & ideo censet præferendam esse illam, quæ ob alias conditiones dignior reputata fuerit.

Quod si in aliquo Monasterio plures sint Moniales, quę habēt ætatem requisitam, & octo annos professionis, & vna, quæ non habeat dicta requisita, sed aliquem mēsem minus circa ætatem, & professionem, sed Monialibus videatur magis habilis, & idonea pro gubernio Monasterij ceteris habentibus quadraginta annos, & octo professionis, non propterea primis omissis possunt hanc eligere; alias electio esset nulla, & eligentes essent priuatæ iure eligendi, & requireretur dispensatio Romani Pontificis adhoc, vt iterum eligentes eligere possent, & sic electa possit admitti ad nouam electionem, dum caret ætate, prout declarauit *Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium in casu contingenti in vna Viterbien. S. Rosæ sub die* 25. *Martij* 1625 *& S. Congreg. Conc. sub die* 16. *Maij eiusdem anni.* Sic *Lauorius loc. cit. num.* 6.

In ordine Prædicatorum Abbatissæ eligendæ debent habere duodecim annos à professione, secundum statuta dicti ordinis. In ordine minorum per statuta generalia adhoc quattuor anni requiruntur. *Eugenius IV.* decreuit tres annos requiri. Idem statuit *Nicolaus V.* In hoc non dispensat, nisi ille, cui specialiter con-

cessum fuerit posse dispensare in Bullis Pontificis. Sic *Portel V. Abbatissa in Addit.nu.*1. Quomodo vero hi anni intelligendi sint, seu computandi, an sc. requirantur completi, vel sufficiant inchoati, idem *Portel verbo annus nu.*5. probat, sufficere inchoatos.

Lauorius itē *nu.seq.* proponit casum talem, scilicet si in Monasterio non adsit nisi vna Monialis, quæ habeat prædicta requisita Concilij, cum Moniales non possint aliam eligere, quam istā, dicetur ne electio restricta, seu per vim, dum non adest plena libertas requisita in electionibus; & respondet, hanc dici restrictionem, seu prouisionem iuris, non hominis, restrictionem ad qualitates requisitas tamquam substantiales ipsius actus electionis, nō autem ad personam; ac ideo non dici coarctatam.

Aduertit insuper, professionem requisitam debere esse expressam, nec sufficere tacitam adhoc vt possit eligi; secus vero adhoc vt possit eligere, vti supra etiam nos notauimus. In ordine Prædicatorum Abbatissæ eligendæ debent habere duodecim annos à professione, secundum statuta dicti ordinis. In eodem ordine non habent vocem actiuam Moniales in electione Priorissæ, nisi post annos duodecim à professione, *Romæ* 1601. *& Parisis* 1611. Sic *Castellinus loc.cit.cap.*17.*num.*15. Qui etiam *num.*8. affirmat, In eadem Religione Dominicana, duas Moniales sorores secundum carnem, non posse sibi inuicem succedere in Prioratu, vel Superioratu immediate, *Romæ* 1580.*ordinat.*30. Quamuis de iure communi id non inueniatur prohibitum, vt nouissime respondit *Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium, die* 3. *Aprilis* 1619 *Episcopo Vlysipponen.* Inuenitur prohibitum tamen, tres sorores secundum carnem non posse habere vocem actiuam in eodem Monasterio, vt videre est in facultatibus concessis à Sede Apostolica, vt possit acceptari tertia soror in Monialem.

Quæri hic potest, an votum electi computetur ad constituendam maiorem partem; ad quam quæstionem alij negatiue, alij affirmatiue respōdent, vt videre est apud *Lauorium de elect.canon. tit.*4.*cap* 6.*num.*14. *& seq.* Alij denique distinguunt, aut scilicet proceditur per viam scrutinij occulti, & tunc non computatur vox electi; aut proceditur per viam scrutinij aperti, & accessus,

& tunc

& tunc computatur. Ita ex multis Doctoribus Laurius. Sed hoc non sequitur in electione Summi Pontificis; iam enim decisum est per *Gregorium XV. in Bulla Aeterni*, suffragium electi non numerari, siue per scrutinium, siue per accessum, siue per scrutiniū, & accessum simul fiat electio, nec posse quemquam eligere se ipsum etiam per viam compromissi.

5 *Nulla mulier corrupta potest eligi in Abbatissam, seu Priorissam, nisi concurrat dispensatio Sedis Apostolicae.*

ILLVSTRATIONES.

ID prohibetur iure communi, *cap. si quis omnem, §. nouimus,* 1. *q.7. c. iuuenculas,* 20. *q.* 1. *c. quomodo virginibus, vbi gl. verbo eligatur,* 31. *q.* 1. Nec Episcopus potest cum huiusmodi corrupta dispensare, quidquid dicat *Anchar. in c. idemnitatibus*; & declarauit *Sacra Congreg. Reg.* 29. *Ianuarij* 1585. Adest *Decis. Capellae Tholos.* 296. Qua deciditur, non posse corruptā esse Abbatissam, *ex Io. Andr. in Clem. attendentes, verb. rationabilis, de stat. regul. Portel* vero *verb. Abbatissa contrarium probare nititur multis rationibus allatis pro sua sententia.*

Sanchez Tom. 2 *in precep. Decal. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 22. Existimat, ad Abbatissae munus nō desiderari virginitatem, nisi vbi mos esset impertiendi Abbatissis benedictionem specialem virginum propriam, seu consecrationem. Bigamam Monialem etiam elegi non posse in Abbatissam asserunt, Doct. Vide *Sanchez nu. seq.* qui obseruat, dici etiam bigamam quoad hunc effectum, quae post castitatis votum, sed solemne, praeuaricata est. Sicut nec infamis nequit esse Abbatissa, siue infamia sit iuris, siue facti.

Quod si corruptio superueniat, postquam Abbatissa est electa, si probetur debet deponi, vt fuit decisum *in decis.* 9. *corā Crescentio, ad not. per Abb. & Felyn. in cap. at si clerici, de iud. c.* quia si debet talis corrupta in ergastulo includi, & à cętu Monasteriorum, & Ecclesiarum conuentibus eliminari, *ex cap. impudicas, & c. peruenit,* 27. *q.* 1. quomodo posset alijs praeesse, & administrare?

6 *Illegitime nata non potest eligi in Abbatissam, seu Priorissam.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Castellinus loc. cit. cap.* 17. *num.* 6. Qui etiam affirmat esse communem Doctorum opinionem, posse talem dispensari per Episcopum, siue alios Superiores, quorum regimini subsunt Monasteria. Idem ex *Miranda*, & *Rodriquez* sustinet *Portel verbo Abbatissa num.* 6. Alij vero asserunt, vitium ex natalium defectu consurgens purgari in Monialibus per professioné, vt videre licet apud *Sanchez in præcept. Decalogi Tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 18. qui *num. seq.* dicit, se non audere discedere à frequentissima omniũ sententia, qui dicunt illegitimam non posse absque dispensatione esse Abbatissam, seu Priorissam. Eamdem sententiam videtur approbare *Suarez* 5. *Tom. in* 3. *p. disput.* 50. *sect.* 5. *num.* 15. vbi dicens per professionem non auferri vitium hoc illegitimitatis, vt quis possit esse Prælatus, ait Doctores hoc extendere ad feminas; & id non improbat. Et *Lauorius loc. cit. num.* 38. Ex *declaratione Congregationis*, Moniales ex illegitimo thoro procreatas *Constitutione Fel. rec. Sixti V. contra Regulares illegitimos* edita nõ comprehendi asserit, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatissæ, seu Priorissæ aliave Monastica munera eligi possint, vt *in vna Corduben. anno* 1592. Licet addat, obstare ius Canonicum *in c.* 1. *de fil. presbyt.*

Ad dispensandum cum illegitima, requiritur quod ipsa explicet qualitatem illegitimatis, si videlicet sit spuria, si naturalis, si sacrilega, si incestuosa, si adulterina &c. possunt enim hæ qualitates cum aliquibus circumstantijs maxime duplicatis mouere, aut deterrere ad dispensandum, sic *Portel.* ex *Miranda verbo Illegitimus num.* 11.

Monialis, quę postquam Religioné est professa legitimata est per subsequés matrimonium, non indiget dispensatione adhoc, vt possit in Abbatissam eligi; dummodo parentes tempore conceptionis, seu saltem tempore natiuitatis inter se matrimonium

con-

contrahere possent. *Sigismundus loc.cit.par.2.dub.73. & 74. Congreg.Ep.*1592. statuit, illegitimo thoro natam non excludi, quominus Abbatissa possit eligi.

Ambitio tamquam pestis electionum, fuit ita Sacris Canonibus exosa, vt per *c.cum post petitam de elect. cassanda*, etiam annullāda sit electio illius, qui etiam requisitus, antequam esset electus consentit electioni de se faciēdę, ita notauit *Miranda in Man. Pral. par.2.q.23.art.30. concl.1. & Petr.de Greg.tr.de elect. cap.9. num.6.*

Subornatio igitur vitiat electionem, quæ aliquando fit verbis, aliquando vero fit muneribus, id est, quando dantur munera electoribus, vt eorum beneuolētia, & gratia aucupetur ad effectum consequendi ipsorum suffragia. Non tamen prohibetur tractatus in electione, quia, vt scribit *Sigismundus loc.cit. dub.55. num.6.* Tractatus ipse est vnum de substantialibus electionis. Quod sic probat, nam certum est, teneri eligentes eligere digniorem, & semper dimittere indignum de iure diuino, naturali, & positiuo; & per consequens sub pœna lethalis culpæ deuinciuntur ad notitiam morum, & virtutum eligendorum. Sed hoc vix atque adeo impossibile est fieri posse, moraliter loquendo absque eo, quod electores colloquantur, vel tractent inter se aliquando qui nam sint digni munere, de quo agitur, vel quis dignior alio, cum multos suffragatores sæpe sæpius lateant vitia, vel virtutes eligendorum. Ergo demandata electione dignioris, & exclusione indigni, demandatur etiam tractatus, per quem deuenitur ad hūc finem. Ergo tractatus est vnum de substantialibus electionis. Sic argumentatur *Sigismundus par.2.dub.55.num.6.* Ideo *Greg XV. in sua Constitutione de electione Rom. Pont.* postquam fere omnes casus enumerauit, ac eos districte inhibuit, subdit, *Tractatus tamen pro electione habendos vetare non intelligimus.* Sed notandum est, quod licet tractatus de eligenda persona sit semper concessus, attamen conuentio de tali eligendo est illicita. *Imol.in cap.bona 2 num.5. vbi quoque Card.quæst.6.de elect.* Et firmauit *Rota decis.516.coram Card.Seraph.*

In *Capitulo Valentino* 1596. *Ordinatione* 12. ita disponitur in

ordine Prædicatorum; *Ordinamus, & sub pœna grauioris culpæ mandamus, tam fratribus, quam sororibus in aliqua electione vocem habentibus, ne de illa ante diem vnam naturalem loqui, siue tractare possint.* Reliquis vero in ipsa vocem non habentibus, siue conuersi, aut conuersæ, siue clerici, aut velatæ sint, respectiue, ne verbo, aut scripto, per se, vel per alios, quoquomodo se intromittere audeant. Prælatis autem in virtute Spiritus sancti, & sanctæ obedientiæ, & sub pœna absolutionis à suis officijs iniungimus, vt prætaxatam pœnam contra facientibus infligere debeant. Licet igitur per modum consultationis tractatum habere de aliquo eligendo, & id etiam viuente Prælato, cum electoribus, & cum alijs etiam, vt sciri possit, an talis sit dignus, dummodo hoc non efficiatur ex consensu, seu opera ipsius eligendi, sed sponte ab electoribus propter illius merita; nam si talis tractatus efficeretur per seipsum, vel per alios, esset tractatus ambitiosus, & ideo prohibitus, vt pactionalis, côuentionalis, côditionalis, &c. Sic è *Molfesio Diana loc. cit. lib. 2. Miscell. Resol.* 37. Subiungens, hoc esse valde notandum contra eos, qui etiam procurare solent, vt eligantur ab alijs, nam nullæ sunt postea electiones.

Perpetua prohibitione damnantur insuper electiones omnes per sortes habitæ, vt plurimis relatis probat ipse *Sigismundus loc. cit. par.* 1. *dub.* 27. *nu.* 1. Neque obstat communis obiectio S. Matthiæ Apostoli, nam respondetur; illud fuisse priuilegium, atque inspirationem Dei peculiarem; vel dicendum, sine vllo priuilegio Apostolos in ea electione vti voluisse sortibus, quod Matthias, & Barsabas adeo essent pares sanctitate, & doctrina, vt humano iudicio discerni non posset vter præponendus esset. In huiusmodi namque casibus licitus est vsus sortium, seclusa prohibitione positiua, vt docet *D. August. lib.* 1. *de Doctr. Christ. cap.* 28. *& in Epist.* 180. *ad Honoratum.*

Sortes vero non prohibentur, etiam in electionibus Ecclesiasticis, si priuilegium côcurrat Apostolicum, vt legitur de electione Discretorum, seu sociorum Prælati apud *Congregationem S. Bernardi in Italia, Monachorum Ordinis Cisterciensis, Canonicorum Regularium S. Saluatoris,* & aliorum, de quibus *Sigism. & Mirand.*

citati

citati à Lauorio loc. cit. Tit. 4. cap. 20. nu. 39. qui *num. seq.* quærens, an si electiones per sortes fiant, an sint ipso iure nullæ, vel veniant annullandæ, concludit, esse ipso iure nullas, siue seruanda esset forma *c. quia propter*, siue non.

Tandem notandum est, electorem, qui præsens est in ciuitate, vel oppido, aut cænobio, in quo celebratur electio, sed ægrotat, & decumbit in lecto; pro præsenti haberi debere, & ad eum accedere teneri scrutatores pro suscipiendo eius suffragio; qui poterit, sicut & alij, si vult, libere renunciare; & facta per ipsum renunciatione spontanea, nō potest impugnare, quod fuit legitime expletum per alios vocales. Si tamen accidat casus, quod interfit electionis iam inceptæ, sed non completæ totaliter, admittendus est, etiam post renunciationem, ad ea, quæ remanent facienda circa eamdem electionem, vt probat *Castellinus loc. cit. capit. 8. num. 9.*

Absens potest constituere procuratorem, vel cum generali mandato de eligendo, vel cum speciali de eligenda certa persona; & tunc potest vnum suo nomine, alium nomine mandantis eligere. Sed *Sacra Congregatio Card. S. Conc. Trid. interpretum super cap. 6. sess. 25. de Regular.* censuit, non posse constitui procuratorem cum tali speciali mandato, prout refert *Carf. tract. de Benefic. p. 5. c. 4. nu. 200.* his verbis. Procuratores legitime constituti cum generali mandato ad eligendum ab ijs, qui legitime impediti sunt non excluduntur, dummodo non habeant speciale mandatum de eligenda certa persona, quia tunc votum non posset esse secretum, prout in hoc decreto.

Si vero procurator est institutus cum mandato generali, & libero, non potest in ferendis suffragijs vnum nomine suo, & alterum nomine mandãtis eligere, & ratio est, quia eadem conscientia debet eligere nomine domini sui, qua elegit nomine proprio. *cap. si quis visto, §. porrò, de elect. in 6. cap. constitutus, de appell. Lancell. §. & si tantum, tit. de elect. vbi glos. ver. nihil agit, per cap. sicut non suo, 6. dist. Goffred. & Hostien. in c. quia propter de elect.* Attamen si merita duorum, vel trium ita essent æqualia, vt ab electoribus discerni non possint, quis eorum melior, & magis idoneus

ceteris

ceteris esset, aliqui putant posse procuratorem vnum nomine suo, & alium nomine mandantis ex illis eligere, vt notat *Molin. de primogen.lib.2.cap.5.num.52. & seq. Gutier.c.11.num.9. quæst. canonic. Fr. Sigismundus dub.14.num.8.*

Procuratoris potestas, siue sit constitutus ad certam, siue ad incertam personam eligendam, expirat mortuo mandante ciuiliter, vel naturaliter tempore electionis faciendæ, *Clem. fin. de procurat. Rot. decis. 376. fuit dubitatum, in nouis.* Sed si procurator cõstitutus ad eligẽdum eligat tempore, quo iam erat mortuus dominus constituens, sed mors illius in Capitulo ignoratur, valet electio. *Ioan. Andr. & Innoc. in cap. quia propter, de elect. Franc. in cap. si quis iusto, eod. in 6.*

Demum supradicta omnia tam de vocandis absentibus, quã de constituendo procuratore intelligenda sunt, nisi adsit statutũ, consuetudo, vel priuilegium in contrarium; sicut re vera in ordine Prædicatorum non admitti, testantur *Tabien. & Syluest. vers. electio, & Castell. loc. cit. cap. 5. nu. 96.* & in ordine Capuccinorum *Fr Sigism. dub. 14 nu. 11.* In hac re extat *Magistralis Decisio Rotæ coram Vbaldo in Calaguritana de Morillo 13 Nouemb. 1620.*

Naldus in suis Annot. pract. p. 35. & seq. docet, quomodo excipiendum sit votum electoris tempore electionis in lecto decumbentis, sc. permissionem scrutatorum, qui schedulas eligentium complicatas, atque inuolutas ad Presidem Capituli deferat. Nec obstat, eligentium nomina debere semper esse secreta ex *Concil. Trid. loc. cit.* quia respondetur, in hoc casu numquam eligentium nomina publicari; cum scrutatores ea recipiant in vrnam iniecta per ipsos eligentes obsignata; & inuoluta. Sic Monialis in lecto decumbens tempore electionis eligit, vt scribit idem *Naldus in Indice.*

7 *Officium Priorissæ non potest pro trahi vltra triennium, sed illico censetur absoluta ab officio, elapso triennio.*

ILLVSTRATIONES.

GReg. XIII. *in Bulla,* quæ incipit, *Exposcit debitum, data die 1. Ianuarij* 1583. Neque ad idem officium potest eligi nisi post

post triennium, & hoc est commune ad omnes, & quascumque personas, seu Moniales quorumcumq; Ordinum intra Italiam.

Supradicta *Bulla* comprehendit Monasteria Italiæ tantum. Et *Quaranta ver. Abbatissa*, animaduertit, quod hæc *Bulla* ex declaratione *Nauar.* non includit eas Moniales, quæ vere non sunt professæ regulam à Sancta Sede Apostolica approbatam.

Idem statuit *Sixtus V.* 1587. de triennio Abbatissarum, & Priorissarum Sanctæ Claræ, cuius Bullæ mentionem facit *Portel in suis dubijs Regularibus tit. Abbatissa, & Priorissa num.* 4. addens, quod in Portugallia Abbatissæ Ordinis S. Claræ, præsertim in Prouincia Algarbiorum, debent vacare per sex annos in eodem Monasterio, ex speciali *Bulla Pauli V.* Quam asserit se vidisse, ac legisse; non tamen dicit annum, quo concessa fuit, neque refert exordium.

In ordine Prædicatorum ex dispositione *Bullæ Iunij II.* nequeunt Priorissæ perseuerare in suo officio vltra biennium. Debent quoque vacare ad minus per quattuor annos, antequam re eligi possint in eodem Monasterio, nisi esset Monasterium nouũ, vel nouiter reformatum, quo casu possunt iterùm eligi. *Castellinus loc. cit. cap.* 17. *num.* 10. *& seq.* Huic statuto standum est, nam Bulla supradicta Gregorij non aufert dispositionem strictionis, sed laxioris statuti.

In eodem ordine Predicatorum duæ Moniales sorores secundum carnem, non possunt sibi inuicem succedere in Prioratu, vel Supprioratu immediate, *Romæ* 1580. *ordinat.* 30. Quamquis de iure cõmuni id non inueniatur prohibitum, vt nouissime respondit *Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium, die* 3. *Aprilis* 1619. *Episcopo Vlyssiponen. Castellinus num.* 8.

In multis ordinibus Monialium idem præscribitur, vt testatur *Salodius in sua Praxi de visitatione* 4. *cap.* 5. de duabus sororibus germanis, ne videlicet quando vna est Abbatissa, altera sit Priorissa, Discreta, vel Ianitrix, vel scriba, vel Celaria.

AL CARDINAL VENDRAMINO.

Illustriss. & Reuerendiss. Sig. mio Osseruandiss.

E Decreto antico, e più volte rinouato da questa Sacra Congregatione, che in vno stesso Monasterio non possano essere ammesse più di due sorelle all'habito Monastico; e quando per gratia speciale della medesima Sacra Congregatione si concede tal hora di Monacare la terza, ciò si fa con espressa conditione, che resti priua di voto attiuo, & passiuo sino alla morte d'vna delle due prime; di maniera che non siano più de due sorelle col voto. Ben è vero, che quando il Monasterio è numeroso, come sarebbe di 100. *Monache in circa, hanno questi Illustrissimi miei Signori hauuto riguardo, che anco viuente le due prime sorelle, la terza similmente goda il soddetto voto attiuo, & passiuo; ma simil gratia non se l'è mai conceduta nel primo ingresso; aggiungendo, che quando la terza sorella si admette, paga la dote duplicata, s'è dentro, e la triplicata, s'è sopra il numero; Il che hanno voluto questi Illustrissimi miei Signori, ch'io significhi à V. S. Illustrissima, affinche si contenti di far osseruare il sodetto Decreto in cotesta sua Città, e Diocese. E libacio humilmente le mani.*

Di Roma li 15. *Febraro* 1619.

Di V.S. Illustrissima, & Reuerendissima.

Humilissimo Seruitor.

Il Cardinal Gallo.

AN vero magis conueniens esset, quod Abbatissę essent perpetuæ, quam temporales, legatur *Rodericus Tom.* 1. *quaest. Reg. in quaest.* 16. *art.* 1. Qui cum *Nauar.* tandem concludit, electiones perpetuas quieti Christianæ commodiores esse. Quod autem Sedes Apostolica, vti vidimus, noluerit esse perpetuas, sed temporales, id factum est iustis de causis. Precibus enim ipsorum Reli-

Religiosorum Sedes Apostolica inclinata, & videns Prelatos superiores esse dominantes in fratres, & eis imperare cum austeritate, & propter eorum magnam potentiam, & valorem minime posse per visitatores reformari, & in corda antiquorum Patrum conuerti, ordinauit, vt Generales, & Abbates, & Abbatissæ minime essent perpetui, sed temporales.

Idem *Roder. art.* 4. ait, *Bullas Gregorij XIII. & Sixti V.* definiẽtes Abbatissas debere esse triennales, & non perpetuas, explicandas esse non de Abbatissis creatis per præsentationem, & institutionem.

De Confessarijs Monialium. Cap.

1 Confessionem, tam ordinarij, quam extraordinarij ad confessionem Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valent, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem obtineant.

ILLVSTRATIONES.

SIc nouissime *Greg. XV. In sua Constitutione de exemptorum priuilegijs, quæ incipit Inscrutabili, sub Dat. Non. Februar.* 1622. Vbi etiam habetur, quod liceat Episcopo ex rationabili causa Superiores regulares admonere, vt eiusmodi cõfessores amoueant, ijsque superioribus id facere detretantibus, aut negligentibus, habeat Episcopus facultatem prædictos confessores amouendi, quoties, & quando opus esse iudicauerit.

Postmodum *Sacra Congregatio Eminentissimorum Card. Concil. Trid. interpretum* super prædicta *Const.* inter alia censuit, Confessores extraordinarios Monialium nullatenus posse post *d. Cõst.* illarum confessionem audire, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbentur; ordinarios vero confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse durante triẽnio ab eorum deputatione inchoando pergere in confessionibus sanctimonialium audiendis absque alio examine, & approbatione Episcopi; quod si contingat, vt eorum facultas à Sede Aposto-

lica vltra triennium pronogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari, & approbari.

Censuit pariter *eadem Sacra Congreg.* Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius Const. publicationem, quibus alioquin facultas competebat audiendi confessiones Monialium sibi subiectarum, posse durante eorum officio pergere sine alia Episcopi approbatione in confessionibus audiendis illarum tantum, quę sponte, ac proprio motu id ab eis petierint. At vero eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officijs, seu dignitatibus expleto iam tẽpore à Constitutionibus cuiusque ordinis, vel alius legitime pręfinito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse sanctimonialium confessiones audire, nisi prius à Diœcesano Episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

Regularem generaliter ab Episcopo approbatos ad cõfessiones personarum sæcularium audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas confessiones Monialium sibi subiectorum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.

Regulares ad audiendas confessiones Monialium vnius Monasterij ab Episcopo approbatum, minime posse audire confessiones Monialium alterius Monasterij.

Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium confessiones pro vna vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis eiusmodi illarum confessiones audire, sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

Episcopum, cui licet ex rationabili causa iuxta dictam Constit. Superiores Regulares admonere, vt amoueant confessores Monialium, atq; administratores bonorum ad earumdem Monialium pertinentium, non teneri eiusmodi causam significare Superioribus Regularibus, sed hoc relinqui arbitrio, & prudentię Episcoporum, quorum conscientias *Sacra Congreg.* Serio onerauit. Sic *Barbosa in Addit. ad Alleg.* 35.

AL-

ALL' ILLVSRISSIMO ET REVERENDISSIMO Sig. mio Osseruandiss. Il Sig. Cardinal Vendramino, Patriarca di Venetia.

Illustrissimo, & Reuerendiss. Sig. mio Osseruandiss.

DA che per i decreti generali di questa Sacra Congregatione viene prohibito à gli ordinarij il valersi dell'opera di Regolari per confessori de Monasterij de Monache, soggette alla cura, & giurisdittione de' medesimi ordinarij; e che nondimeno alcuni Frati di S. Dominico, e d'altre Religioni, come s'è inteso; sono stati deputati da V. S. Illustrissima, ò dal Vicario suo per confessori delle Monache sottoposte alla cura sua; mi hanno ordinato questi Illustrissimi miei Signori di scriuerle, che sia contenta di leuare i sodetti Frati da simil carico, e di prouedere alle medesime Monache d'altri confessori, quali siano Sacerdoti secolari di vita esemplare, & sopra anni 40. e d'astenersi per l'auuenire da seruirsi più dell'opera de' Regolari per simil carico senza special licenza di questa Sacra Congregatione. Et io in tanto le bacio humilmente le mani.

Di Roma adi 12 di Maggio 1617.

In V. S. Illustrissima, & Reuerendissima.

Humilissimo Seruitor.

Il Cardinal Gallo.

AL PATRIARCA DI VENETIA.

Molto Illustre & Reuerendissimo Signor come fratello. Stante la penuria, ch'è incotesta Città di Sacerdoti secolari ad essercitare il carico di confessori di Monache sottoposte alla cura, & gouerno di V. S. come per parte di lei è stato rapresentato alla Sacra Congregatione, si contentano questi Illustrissimi miei Signori ch'essa possi valersi à questo effetto dell'opera de' Regolari; non ostante li decreti della medesima Sacra Congregatione, che prohibiscono à' Vescoui il seruirsi di confessori regolari per le confessioni delle Monache soggette all'ordinario; mentre però ella facci prouisione di Padri qualificati, & esemplari, di età sopra 45. anni, & atti à dare sodisfattione, e consolare le Monache ne i loro bisogni spirituali, e pur che i medesimi regolari non continuino simil carico oltre il triennio, Dio la preserui. Di Roma li 7. Giugno 1620.

Come Fratello Affettionatissimo.

Il Cardinal Sauli.

Extant etiam Litteræ de hoc particulari eiusdem Sacræ Congreg. ad Eminentissimum & Reuerendissimum Des. Cardinalem Cornelium Patriarcham.

Apponam hic, quæ de Plebanis proprias Ecclesias deserentibus, & confessionem Monialium retinentibus decreuerit Sacra Congregatio.

AL PATRIARCA DI VENETIA.

Molto Illustre & Reuerendissimo si come fratello. Sono informati questi Signori miei Illustrissimi, che alcuni curati di cotesta Città lasciata la propria residenza, si trouano occupati, anco fuori della Diocese, seruendo per confessori di Monache, non senza incommodo, & scandalo dei i proprij Parochiani; & conuenendo che V.S. per debito dell'officio suo proueda efficacemente, che i detti habbino per ogni modo da ritornare alle Chiese loro; di ordine delle SS. loro Illustrissime gli significo tutto ciò, affinche si risolua di prouedere contra questi curati, riuocandoli qualsiuoglia licenza, che sopra ciò hauessero ottenuto, & con auertirla, che quanto più tarderà, tanto più verrà ad aggrauare la propria coscienza, ne occorrendo altro, prego il Signor che la prosperi.

Di Roma li 17. Marzo 1592.

Di V.S. Molto Illustre, & Reuerendissima.

Come Fratello Affettionatissimo.

Il Cardinal de Senis.

AL PATRIARCA DI VENETIA.

Molto Illustre & Reuerendissimo Signor come fratello. Li Pio-uani di cotesta Città hanno supplicato se li conceda di poter, come per il passato attendere alla cura de Monasterij di Monache, massime doue possono farlo senza pregiudicio dell'anime & delle loro Parochiali; confidando questi miei Signori Illustrissimi della prudenza, di Vostra Sign. non hanno voluto in ciò risoluere altro, eccetto che io li faccia sapere, come si rimette il tutto al suo arbitrio, poiche non si può dare in questo regola generale, seruali per auiso, & il Signor Dio la prosperi.

Di Roma li 22. di Febraro 1593.

Sic

Sic statuit in prima Synodo Veneta Patriarca Priolus, Decernimus, vt in futurum aliquis Plebanus confessiones Monialium extra ciuitatem Venetiarum omnino retinere non possit, & qui eas in præsentiarum retinent, infra duos menses relinquere teneantur, nec postea pro dictis confessionibus audiendis ad dictarum Monialium Monasteria accedere possint sub pœna suspensionis ipso facto incurrēda, & scutorum centum Seminario Patriarchali applicādorum. In ciuitate vero Venetiarum Plebani similiter confessiones Monialium in futurum obtinere non possint, & quas nunc habent vltra duos prædictos menses non retineant sub eiusdem pœnis. Quod si Monialium Monasterium sit ita contiguum Parochiæ confessoris, vel numerus Monialium, & Parochianorum tam paruus, vt ipse arbitrio nostro vtrique officia commode satisfacere valeat, tunc licentiam à nobis impetrare procuret. Quæ omnia pro debita exequutione litterarum Illustriss D. Cardinalis Senonen. nomine Sacræ Congregationis super consultationibus Episcoporum promulgamus, & publicamus.

Habentes curam animarum munere confessarij ordinarij modo omnino fungi non possunt, vt ex *Congreg. Epis. 10. April. 1615.* testatur *Gauantus loc. cit.* & sic nouissime decreuit Eminentissimus, & Reuerendissimus Cardinalis Patriarcha.

2 *Moniales non possunt confiteri cuiuis confessori, etiam Religioso, extra confessorem assignatum illis à Prælato, nec virtute Bullæ Cruciatæ, vel cuiusuis alterius Bullæ particularis concedentis, vt possit eligi confessor quicumque approbatus.*

ILLVSTRATIONES.

SIc expresse prohibuisse *Clementem VIII. Motu proprio* testatur *ex Rodriq. Portel. V. Monialis nu.* 10. Extenditurq; ibi ad omnes Religiosos, & omnes Moniales; & idem antea fuerat declaratum à Cardin. missumque Archiepiscopo Valentiæ, vt refert *Rodriquez* in explicatione Bullæ Cruciatæ. Et confessio alias facta est nulla.

Idem continetur in *nostra Veneta Diæcesana Synodo cap. 45. de*

Regu-

Regularibus ibi, *Declaramus praeterea per quamcumque Regularium, & saecularium Sacerdotum approbationem pro audiendis confessionibus per nos factam, nullam alicui tribuere facultatem Monialium nobis subiectarum confessionem audiendi, nec vigore quorumcumque priuilegiorum id munus, quo ad Moniales explere posse, nisi à nobis specialem licentiam obtinuerit; quod etiam tempore amplissimi Iubilei obseruandum est, prout à Sacra Cardinalium Congregatione super regularibus fuit demandatum, pœna carceris, & alijs arbitrarijs propositis.*

3 *Confessori Monialium non possunt durare in officio vltra triennium.*

ILLVSTRATIONES.

SIc *Portel vbi supra num.* 13. *de confessoribus Monialium S. Claræ ex Iulio II.* Idem statuit de omnibus Monialibus indifferenter, *Sacra Congregatio* vt est videre *in Decretis Synodi Diœcesanæ Florentinæ Tit.* 14. *cap.* 6. §. 13. *De confessarijs Monialium.* Vbi etiam dictis confessarijs prohibetur, ne vllo pacto post finitum triennium, onus procuratoris illius Monasterij, à quo discedunt, suscipiant. Quod ad ætatem postea spectat, ex *Sacra Congreg.* Constat, Monialiũ confessarios debere 45. annos natos esse.

4 *Confessores extraordinarij bis, vel ter singulis annis Monialibus assignandi.*

ILLVSTRATIONES.

COnc. *Trid. sess.* 25. *cap.* 10. Sed notandum tamen, Monialem, quod noluerit illi extraordinario confiteri, posse confiteri cum suo antiquo ordinario, exhibitio enim illius extraordinarij est fauor, cui potest renuntiare. Et ipsum Concilium ait, quod offerat talem extraordinarium; non vero ait, quod cum mandato cogat. Et sic non faciet prudenter Prouinciales, qui præcepto

cogat omnes Moniales confiteri illi extraordinario. Si vero cogat, dicens, quod proprio confessori tunc non confiteantur, tenebit mandatum, & non tenebit confessio nisi cum extraordinario. *Portel vbi supra num.* 14.

Hi confessarij extraordinarij deputari debent in communi, nō in particulari pro hac, vel illa. *Congreg. Episc.* 15. *Febr.* 1593.

Libet hic apponere quæ circa id decernit *d. Synodus Florentina, loc. cit* §. 7. *in hunc modum. Vt Tridentini Sanctissimi decreto satisfiat, & libertati confitendi admissa crimina faueamus, præcipimus omnibus Abbatissis, Priorissis, & alijs Monasteriorum Præfectis in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, vt ter in anno licet irrequisitis, vel etiam repugnantibus confessarijs ordinarijs, seu gubernatoribus, aut etiam omnibus, vel maiori parte Monialium, tempestiue Illustriss. ac Reuerendiss. Præsulem moneant, seu generalem eius Vicarium de confessario extraordinario mittendo, nec à cæptis desistant, donec voti compotes fiant: coram quo, omnes omnino, quæ in lecto causa veræ infirmitatis minime detinentur comparere volumus, sub pœna amissionis vocis actiuæ, & passiuæ per triennium ipso facto incurrenda. Eo vero tempore, quo confessarius extraordinarius aderit, quam rarissime confessarij ordinarij accedant ad alloquendas Moniales, vel earum confessiones audiendas; ij vero, qui ausu temerario impedire directe præsumpserint hanc confessarij extraordinarij petitionem, electionem, concessionem, vel accessum ad Monasteria, ad excipiendas confessiones, ipso facto excommunicati sint; insuper confessarij ordinarij Monasteriorum, ab eorum confessionibus audiendis se perpetuo suspendendos intelligant, si quocumque tempore, vel modo significauerint Monialibus, displicere sibi confessarij extra ordinarij aduentum, vel non liberè, & integre, sed perfunctorie tantum, & per transennam eidem esse confitendum in aures Monialium, vel aliorum insusurrare tentauerint.*

Monialibus, etiam exemptis, dandus est per Episcopum loci confessarius extraordinarius *Naldus In suis quæst. pract. V. Monialis num.* 2. *ex Sacra Congregatione. Zypæus* tamen *in suo Iure Pontificio nouo lib.* 3. *num.* 32. ex eadem Congregatione & ipse censet, si Monasterium sit exemptū à iurisdictione Ordinarij, & Regula-

ribus subiectum, extraordinarium huiusmodi confessorem esse offerendum ab ijsdem Superioribus Regularibus; sic enim responsum fuit ab eadem Congregatione ad postulationem Episcopi Antuerp. anno 1609. Quamuis *Synodus Audorrarens. ann. 1583. tit. 17 cap. 11.* videatur censisse id ad ordinarium spectare; sed magis placet sententia *Congreg.* quia *Concil.* non delegat diserte Episcopo in exemptas aliquam iurisdictionem. Ideo copula, *&*, in *tot. d. cap. 10.* sumenda est respectiue quoad Episcoporum, & aliorum Superiorum subditas, alioquin deberent procedere simul, & coniunctim. Quod si Monialis non potest induci, vt suis Regularibus confiteatur, poterit Episcopus ei dare ex alia Religione, vel sæcularem, vt volet, etiam ordinarium. Sic *Zypæus* ex Congregatione Concilij. Sed supra vidimus quid circa confessores, Monialium tam ordinarios, quam extraordinarios nouissime decreuerit Sacra Congregatio.

Monialibus Sanctæ Claræ facta est concessio, vt quattuor diebus in anno absolui possint ab omnibus casibus, & peccatis plenarie, nullo casu excepto, sicut si ipse Papa audiret confessiones. Sicut *Portel loc. cit. V. confessor erga Fratres. num. 15. ex Rodriquez.* Sed circa id ponderanda est Declaratio *Decreti Clementis VIII.* quo prohibetur absolutio à casibus reseruatis, &c. Potest confessor item eis benedictionem Papalem largiri ex *Leone X. Hieronymus Rodericus in Compendio quæst. Regularium Emanuelis Roderici. V. Moniales num 16.*

Qui *num. seq.* dicit etiam, Nouitias, & seruitrices Monialium posse absolui sicut absoluuntur ipse Moniales, & Fratres. Aduertit tamen, quod seruitrices vt possint absolui à Prælatis, & confessoribus ordinis, oportet, vt sint eiusdem Regulæ professæ intra clausuram in Monialium seruitio actualiter degentes, vt in simili diffinitur in *Trid. Concil.* de seruitoribus Regularium. Nisi sint de seruitricibus professis, vel non professis (quæ conuersæ, vel oblatæ vocantur) sub obedientia Superiorum ordinis degentibus extra clausura in domibus contiguis Monasterij, quæ extra clausuram degere pro colligendis eleemosynis permisit *Pius V.* apud *Bullarium*, ne passim septa Monasterij ingrediantur, &

egrediantur contra ipsius *Concilij decretum*, quapropter non sunt priuandæ exemptionibus, & immunitatibus concessis seruitricibus intra clausuram degentibus.

Idem *Hieronymus V. De absolutionem plenaria fratrum Resol. 3.num.32.* Scribit dies, in quibus possunt absolui fratres Minores, & Moniales S. Claræ, esse Festa Domini Sabbaoth, & Dominæ nostræ; omniumque Sanctorum, ac Apostolorum Petri & Pauli; S. P. Francisci, S. Claræ, S.Catherinæ Martyris, & per totam maiorem Hebdomadam. Sed aduertant communicantes in dictus priuilegijs Minorum, quod non sunt plenarie absoluendi in diebus festis S.Francisci, & S. Claræ, sed loco eorum possunt absolui in festis suorum Patronorũ, vt v.g. Prædicatores in festis S.Dominici, & S. Catherinæ Senensis, & Augustinienses in festis S.Augustini, & S. Monicæ.

An vero Moniales, quæ non sunt sub cura Regularium, sed viuunt sub Episcoporum obedientia, gaudeant supradictis priuilegijs, puto eas dubio procul gaudere; non enim putandum est, Pontificem, qui eas à iurisdictione Regularium exemit, intẽdisse istas gratijs concessis in gratiam Religionum spoliare. Hoc enim pacto istæ Moniales modo essent peioris conditionis, quam antea. Et patet, priuilegium de nouo concessum non tollere alia priuilegia antea concessa, nisi in concessione noui fieret veterum expressa abrogatio. Sunt tamen qui asserant, Moniales tantum gaudere priuilegijs Religionis, quam profitentur, cum commissæ sunt gubernationi ipsorum Regularium.

Naldus loc. cit. numero 9. asserit, Moniales, etiam ob enormem excessum, ab Episcopo absolui debere, quia extra claustrũ exire non possunt. Et Episcopus etiam in exemptas Papæ auctoritate fungitur; & licet habeant Generalem, tamen ob reuerentiam ordinis Episcopalis, hoc Episcopis indultam est. *Ex Decis. Rotæ Rom. 25. de sentent. excomm in antiquis.*

Episcopi namque absoluere possint extra mortis articulum impeditos à quibuscumque casibus, & censuris Apostolicæ Sedi reseruatis; etiam à crimine hæresis, & à censura contracta ob tale crimen. Etenim ratio illa generalis, ne scilicet reseruatio,

quæ

quæ pro bono charitatis est adiuenta, contra charitatem vergat,& in periculum animarum, militat etiam in casu hæresis. Sic *Duardus in Bul. Cæna Domini lib.3. in* §.2.*q.8. conclus.3.num.*45. Qui *num.*40. ampliat supradictam conclusionem, vt non solum Episcopi de iure antiquo, sed etiam de iure nouo, non obstante decreto Clem. VIII. possint absoluere impeditos, extra mortis articulum ab omnibus casibus, & censuris in Bulla,& in d.decreto, eius denique moderatione, & innouatione, & quocumque modo Apostolicæ Sedi reseruatis. Eamdem facultatem Capitulo Sede vacante, Abbatibus,& alijs Prælatis habentibus Diœcesem, & iurisdictionem quasi Episcopalem concedit.

Si autem ab huiusmodi censuris non possent impediti absolui per alium,quam per Romanum Pontificem, profecto ad impossibile obligarentur contra *text. in l.impossibilium, ff.de regul. iur.* Nam quonam pacto senio confecti, infirmi, & alij similes,qui ad labores itineris sunt penitus inutiles, & multo magis Moniales, quibus imperata est perpetua clausura, Romanam Sedem adire poterunt? Ne igitur pia Mater Ecclesia videatur fideles ad impossibile obligare, dicendum est,quod sicut cōcessit,vt in articulo mortis constituti per alium, quam per Romanum Pontificem possint absolui ab omnibus casibus,& censuris in *dicta Bulla* contentis; ita etiam id ipsum indulsisse censeri impeditis.

Et tales impediti adeo absolui possūt per aliū,quā per Romanū Pōtifice à casibus,& cēsuris Apostolicæ Sede reseruatis,vt nō teneantur ad ipsum Pontificem Procuratorem mittere; vel nuncium, qui eorum nomine vices gerat in petenda absolutione; quoniam à iure ad id non obligantur, vt ex *Nauar.Vgol.* & Alter. ampliat *idem Duardus vbi supra conclus.* 1. *nu.*21. *Bonacina* tamen *De censuris disput.*1.*q.*3.*pun* 2.*num.*4.negat taliter impeditos posse absolui &c. Quando legatum, vel alium habentem priuilegiū absoluendi adire possint. Sed quod ad Moniales nostræ Diœcesis spectat, quando ipsæ adeunt Patriarcham, Sedem Apostolicam adire dicendum est,cum circa Moniales ipse sit ipsius Sedis Apostolicæ Delegatus, etiam priuatiue quoad alios. Extant de hoc particulari *Breuia Leonis X.*

Homo-

Homobonus item Parte 3. *Com. Resolut. cap.* 7. & 8. probat, Moniales ob quēlibet excessum, etiam hæresis externo actu proditæ absolui posse ab Episcopo Diœcesano, vel à confessario de ipsius Episcopi licentia; cum iustum impedimentum Summum Pontificem adeundi subsit, nec Romam mittere, vel scribere ipsæ Moniales teneantur.

Formula pro confessario ordinario, qua vtimur in hac Ciuitate & Diœcesi Veneta.

FEDERICO CARDINALIS ETC.

Tibi de cuius vita, ac peritia nobis satis constat, licentiam concedimus, vt Monialium Monasterij confessiones audire, & sæcularium etiam, si quæ in eodem Monasterio erunt; easque absoluere, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis, valeas. Ac insuper tibi facultatem impartimur, vt prædicti Monasterij septa ingredi possis superpelliceo tamen, & stola indutus, & à duabus ex senioribus Monialibus, ad id deputatis, sociatus; ad administranda tantummodo Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis; ac spiritualem opem agonizantibus præstandam; nec non dandam defunctis Ecclesiasticam sepulturam. Ceterum tibi præcipiendo, sub pœna perpetuæ suspensionis ab audiendis Monialium Confessionibus, ne Confessarij extraordinarij petitionem, aut concessionem directe, vel indirecte impedias; aut quocumque modo, vel tempore Monialibus displicere tibi ipsius extraordinarij aduentum significes; neve alicuius Monialis confessionem, aut reconciliationem audias, dum extraordinaria confessio administratur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur duntaxat duraturis.

Dat. In Patriarchali Palatio Die Mensis Anno.

Debet confessarius ordinarius animaduertere, ei non licere ingredi clausuram Monialium pro tumulandis cadaueribus sæcularium, extat enim prohibitio *Sacræ Congreg.* 1593. *Kal. Maij*,

de ore Greg.XIII.Fel.rec. in hęc verba, *Cadauera corũ, qui cupiunt in Monasterijs Monialium sepulturæ tradi, ponantur in exteriori Ecclesia; non etiam intra clausuram.*

Extant etiam ad Cardinalem Florentiæ de eadem re litteræ Sacræ Congregationis talis Tenoris.

Illustriss. e Reuerendiss. Sig. mio Osseruandiss.

Conforme al desiderio di V. S. Illustrissima si è riferito à Nostro Signore quanto la mi scriue intorno à gli abusi, che sono in cotesti Monasteri di Monache, nelle quali si seppelliscono anco molte persone Laiche; Per il che necessariamente si viola la clausura senza la necessità, che in ciò si ricerca. Sopra di ciò sua Batitudine hà commesso che io scriua à V. S. Illustrissima, che non comporti in modo alcuno quest' abuso, con prohibire con quelle pene graue, e censure, che sarà bisogno, che nelli detti Monasterij non si seppellischino altri, che le Monache istesse. E per fine bacio humilmente à V. S. Illustris. le mani, raccomandandomeli in gratia.

Di Roma il 1. di Marzo 1585.

Ita reperiri in Registro literarum, & Decretorum S. Congregationis Card. *negotijs Regulariũ præpòsita. Die 18. Ianuarij 1633.* Roma *ad Eminentissimum & Reuerendissimum Cardinalem Cornelium Patriarcham* scriptum fuit.

Notandum est hic, In sepultura Monialium nullum ius competere Parocho, sed tantum confessario. *Congr. Ep. 17. Ian. 1603.*

A Torniellus Prosegretarius.

Confessarius item non potest ingredi clausurã ad aspergendã domũ in Sabbato sancto, neque alio die *Congr. Episc. 4. Sept.* 1596. Merito igitur Eminentiss. & Reuerendiss. D. D. Cardinalis Cornelius Patriarca prohibuit huiusmodi aspersionem in Epiphania in nonnullis Monasterijs, vbi vigebat hic abusus. Nõ potest item ingredi ad celebrandam Missam in Infirmaria Monialium *Congreg. Episc. 22. Augusti 1605.*

FE-

Pro confessario extraordinario.

FEDERICVS CARDINALIS ETC.

Tibi de cuius vita, ac peritia nobis satis constat, licentiam impartimur, vt Monialium Monasterij Confessiones extraordinarie audire, & sæcularium etiam, si quæ in eodem Monasterio erũt, easque absoluere, etiam à casibus, & censuris nobis reseruatis, possis, & valeas; cum facultate insuper prædicti Monasterij septa ingrediendi, in casibus confessario ordinario permissis, seruatis tamen omnibus, quæ ipsi præscripta sunt. Declaramus autem, in arbitrio cuiuscumque Monialis esse, si extraordinarie voluerit confiteri; dummodo omnes, & singulæ coram te humiliter se sistant. Quod nos stricte ipsis mandamus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub alijs pœnis arbitrarijs, attentis circumstantijs contumaciæ. Præsentibus duraturis.

Dat. In Patriarchali Palatio Die Mensis Anno

FEDERICO CARDINALI ETC.

Alla Veneranda Madre

Per soddisfare al Santissimo Decreto del Sacro Concilio di Trento, e per fauorir la libertà circa il confessare i suoi peccati, habbiamo destinato per Confessore straordinario del vostro Monasterio Però vi diciamo, ch'è nostra volontà, che tutte le Monache gli comparischino dinanzi, e si fermino per tutto quello spazio di tempo, che parerà à detto Padre Confessore, se bene non si volessero confessare, stando ciò in arbitrio d'esse Monache. E tutto questo comandiamo sotto precetto di santa obbedienza, e sotto altre pene giusta la contumacia; con l'obligare insieme voi Madre Superiora à farci intendere, se per sorte vi fosse alcuna, che ricusasse d'obedire; ouero procurasse con fatti, ò con parole, che alcuna Monaca non si confessasse dallo straordinario, che gli mandiamo. E perche procedi il tutto senza confusione, si presenti al detto Padre

Padre Confessore la Tauoletta, doue per ordine stanno registrati i nomi di tutte le Monache; & niuna Monaca, se non in caso di qualche vrgente necessità, si confessi dal Confessore ordinario, se prima non hauerà finito lo straordinario. E vi benediciamo insieme con tutte l'altre Madri.

Data nel Patriarcato il giorno del Mese 163

Instructiones pro Confessarijs Sanctimonialium.

1 Libet hic pro coronide ponere aliquas pro confessarijs Monialium Institutiones ex *Barchio*, *& alijs*. Primum enim omnium, quicumque à Superioribus ad audiendas sanctimonialium confessiones est delectus, omni prouisione animi cauere debet, ne id muneris suo potius ipsius studio, autore, aut inani quadam sui existimatione, & nimia æstimatione, quam obedientiæ ijs, quibus debet, præstandæ, & in sua vocatione ambulandi, voluntate suscepisse videatur, ad quam omnes ipsius cogitationes, affectus, dicta, & acta cum sint referenda, atque dirigenda, in eo plurimum statuere debebit, vt ab omnibus intelligatur, se ad negotium tanti ponderis, quantum est operam nauare Monialibus, ad virtutum perfectionem, & absolutionem per rectas confessiones, & spirituales admonitiones atque præceptiones, quoad eis fieri possint, perducendis, vocatum partes suas diligenter obire.

2 Si adhuc intra iuuentutis annos sua versabitur ætas, vsuque rerum propterea, & experientia vacabit, se consilio, ope, & ductu seniorum, qui in audiendis Monialium confessionibus maxime sint versati, indigere intelligat, & ea de re illos persæpe in consilium adhibebit; Ac quemadmodum medici studium in experimento, & praxi duos saltem annos, antequam ad exercendam ipsam artem aggrediantur, ponere solent, ita, atque adeo multo magis iuuenes, qui sunt à confessionibus, cum senibus agere, & ab ijs alienas coscientias moderandi, & controuersias, quæ suboriri possunt, explicandi, doctrinam percipere oportet. Diuus

Augustinus *Epist.75. ad Auxilium episc.* se quamuis Episcopum veteranum,& ętate etiam prouectum,à iuniore tamen,& à quouis collega suo,vel vnius anni Tyrone, & nouitio, ad disciplinam omnium rerum, quæ ab eo tradi possent, suscipiendam, paratum esse sæpe numero dicebat.

3 Cum multæ in huiusmodi officium periculi circumstãtiæ occurrant; ne quid offendatur, prudentia in his, quæ pertinent ad spiritum, non parua postulatur; Cum enim de optimo Monialium spirituali Patre sermo est, non bonus quidam dumtaxat vir, & tantummodo doctus intelligitur, sed cordatus, & prudẽs, quique in hoc officij genere Lynceus videatur.

4 Oportebit igitur frequenter in diuinas se præcationes effundere, vt Dominus ei suum spiritum immittat,qui illum moueat, & præcipuo quodam munere, & singulari gratia illi præmonstret, qua ratione eas animas recte dirigat,atque gubernet.

5 Tentationes in se ipso, vt superet, curabit, quo Sacræ Virgines à se capiant exemplum;quomodo illas certare,certantesque in semetipsis palmæ,& victoriæ compotes fieri oporteat. Præstabit, vt exempla submissionis, humilitatis,patientiæ, mansuetudinis,& erga maiores,atque superiores obsequij, & obedientiæ in se ipso compareant, & præfulgeant.

6 Ad subsellium, vnde audiuntur confessiones, plurimus non accedet, ac quamdiu ibi erit, cum Sacris Virginibus perinde aget, ac si tunc primum ad eas venisset, & numquam alias cum illis sermonem habuisset;sic enim fiet,vt vnius eiusdemque Monialis Sacram confessionem omni pietate, & perpetuo religionis exemplo ad multos annos possit audire.

7 Curabit omnino,vt Moniales in suum,tamquam in Dei conspectum prodire assuefaciat; non quidem vt nugas dicant, se ipsos laudent,probent,aut alienos defectus enuncient,& palam faciant,aut alia id genus absurda, inepta, & importuna agant; sed vt pure integreque sibi admissa peccata confiteantur.

8 In Confessionibus tempus, quam æquissime poterit,omnibus distribuet,quod si aliqua maiori auxilio indigebit,quam alia,ei ita prudenter,& circumspecte opitulabitur,vt aliarũ rationibus,

& vti-

& vtilitati non obstet, & ne minimam quidem occasionem mali rumoris afferre possit; cum id intueri, & spectare debeat, vt non solum omnibus idem sit, nullo habito discrimine, sed etiam vt omnes compertissimum habeant, ipsum ab hoc alienissimũ esse.

9 Magnopere declinabit, euitabit, atque prorsus abhorrebit, ne vlla eius peculiari amore illaqueetur, & teneatur; Quod si id illi, aut ex verbis, aut genere sermones, aut alio argumento coniectura assequi, & præsagire fuerit, protinus huic morbo, adhibita libertate orationis, & pondere, medicina faciẽda est; sic plane, vt sanctimonialis ad sanitatem redeat, & se totam ad Deum conuertat.

10 Iudicium, & prudentiam huc intendat suam, ne vllius sacrarum virginum præcipuo, & singulari studio, atque amore afficiatur, vt potè commendatione sanctitatis, religionis, aut egregiæ indolis, aut probi exempli; Asseuerat enim *D. Thomas opusc. 64.* amorem spiritualem, & sanctum, nisi summa animi vigilantia, & cordis custodia fuerit adhibita, in corporeum, & carneum mutari; Adde, quod ceteris id sororibus est offensioni.

11 Monialibus sacras conciones ipse non habeat, nisi sit summa inopia eorum, qui verbum Deus illis enuncient; Tunc de virtutibus tantum, non de vitijs verba faciet; votorum vim, & obligationem in vniuersum exponere poterit, aut generatim peccatum exagitare, & vituperare, aut aliquod Domini nostri passionis mysterium sumere, aut vitæ sanctissimæ Deiparæ Virginis, aut bonum exemplum sanctorum virorum, aut cetera id genus, nihil singulariter tangens, quod ad Monasterium pertineat, siue malũ, siue bonum id fuerit, & numquam se ab ipsis vlla in re offensum iudicans.

Curabit tamen ipse confessarius, doctos, prudentes, ac pios concionatores pro suis Monialibus habere; qui bis saltem in singulos menses Dei verbum prædicent ipsis, easque erudiant in omnibus, quæ ad Dei cultum, & sempiternam salutẽ consequendam pertinent. Sic Cardinalis noster Eminentissimus Prædicatori in Ecclesia Monialium prædicandi licentiam concedit.

Q 2 FE-

FEDERICVS ETC.

Tibi cuius morum honestas, ac sacrarum litterarum peritia nobis nota sunt, facultatem concedimus, vt in Ecclesia exteriori Monasterij Monialium Monialibus ipsis, in communi, & in interiori Ecclesia congregatis, Verbum Dei è suggestu, vel ex Altari, & non aliter, prædicare libere, & licite possis; dummodo, peracta concione, à quocumque singulari colloquio, spirituali etiam, cum aliqua ex Monialibus habendo abstineas; ne pœnas contra Regulares alloquentes Moniales sine licentia inflictas incurras, & lethali crimine vna cum ipsa te obstringas. Præsentibus duraturis.

12 QVando confessarius extraordinarius ad eius Monasteriũ missus fuerit, longe ipse abcedet, nec in conspicuum prodibit, donec ille discesserit.

13 Extraordinarius confessarius diuinæ gloriæ, & animarum salutis zelo, & amore ardens, antequam ad Monasterium sibi assignatum accedat, cum Monialium Vicario aget, vt obstacula, & impedimenta, quæ ibi sunt, ab eo cognoscat; quæ in causa sunt, quominus illius Monasterij Moniales ad perfectionẽ religionis tendant, quemadmodum illarum officium postulat, atque adeo eflagitat; atque vt ea pariter moneatur, quæ sibi adiumenti esse poterunt, vt prauos habitus euellat, & veram religionis obseruantiam inserat.

14 Antequam Monialibus aures præbeat, Præfectam alloquetur, vt quæ capita regulæ seruentur, quæ negligantur ab ea cognoscat, & leges à Superioribus sancitas, & omnia, quæ ad religionem necessaria Monasterium requirit.

15 Non se confessario ordinario, & multo minus sanctimonialiũ Vicario intimum, & familiarem indicabit.

Tuebe-

16 Tuebetur omni studio, & quoad eius facere poterit, ordinarij confessarij fidem, & auctoritatem, eamdemque augebit. Qua de re nullum eius dictum, aut factum vmquam carpet, ex agitabitque; quod si aliter facere non poterit, non omittet saltem illum purgare, ac defendere, & subleuare, cum dicet, non satis dilucide eius verba intellecta fuisse; aut alia id genus in medium proferet.

17 Excusabit prudenter, non solum confessarios ordinarios, vti diximus, sed etiam alios, tum internos, tum externos superiores, & à calumnijs à perturbatis animis persæpe prodeuntibus vindicabit, sciens nihil esse facilius, ac frequentius in Monasterijs, quam subditas contra Superiores niti, ac de ijsdem conqueri. Denique ita se gerat, vt veræ charitatis nexibus cum seco coniunctas suis Superioribus, & confessarijs ex animo obsequentis, nec non concordes Virgines Deo Sacras in pace relinquat.

Tandem dicamus cum *D. Anton. 3. p. tit. 20. c. 2. §. 3.* Quod confessor Monialibus tribuendos est, qui non solum sit honestus, sed etiam sciat, quæ spectat ad vitam religiosam, vt valeat eis facere conscientiam de transgressionibus suis, prout decet. De qua quidem materia ab Episcopis, & eorum examinatoribus interrogandi, ac examinandi sunt. Quod si præ idoneorum penuria adhuc rudis, ac iuuenis Sacrarum Virginum confessionibus audiendis præficiendus sit, ipse consilio, ope, & seniorum ductu se muniat, & illorum prudentiæ innitatur, qui in huiusmodi munere, tam theorica, quam practica scientia sunt versati; si quidem ex Menandri sententia, sapiens eris, sapientibus sæpe assidens.

Duo alia monita ipsis Monialium Confessarijs dari possunt.

1. Quod ad sacramentorum frequentiam ipsas Moniales efficaciter adhortari tenentur, dummodo in hoc non sint nimij, maxime in concedenda quotidiana communione, quam concedere nullo pacto debent alicui ex Monialibus in consulto Episcopo.

2. Quod

2. Quod cauere summopere debent, ne verbis, aut signis, vel quouis alio modo peccata in confessione audita prodant. Nec audiendi sunt, qui asserere non dubitant, Monialium Confessarios posse, immo & debere ipsarum Monialium peccata Superioribus in communi propalare, ad eos in regimine externo adiuuandos. Debent igitur dicti Confessarij ita prorsus in omnibus casibus se gerere, ac si in confessione nihil audiuissent, sibique persuadere, vt humanarum rerum regimen ab hoc Sacramento longissime distat, ita debere nullatenus ab eo pendere; & hanc fuisse mentem *Clementis VIII.* constat ex *Decreto* illius de casibus reseruatis facto pro Regularibus *ann.* 1594. *die* 20. *Mensis Maij*, ibi, Tam Superiores pro tempore existentes, quam Confessarij, qui postea ad superioratus gradum fuerint promoti, caueant diligentissime, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur.

Caueant igitur Monialium Superiores, ne Monialium confessarios de statu animarum sibi commissarum, & Monasterij interrogent; quia sic læditur honor sacramenti; quia non tã fidẽter, ac frequenter ad illud homines accedent, si sciant, aut vereantur inde sibi malũ aliquod euenire posse, læditur quoque fama pænitentis, quia si in generali defectus alieni in cõfessione auditi propalari possint, periculum est, vt cognoscantur pænitentes auctores crimine. Quæ omnia in omnibus pœnitentibus accidere posse timendum est, sed maxime in Monialibus, quæ ob sexus fragilitatem timent etiam vbi non est timor, nec minus vmbra timoris.

Posset tamen Monialium Confessarius absque reuelatione sigilli reuelare Superioribus peccata ipsarum Monialium, quæ in confessione audiuit, si aliunde extra cõfessionem illa sciant, dummodo nihil certius affirmet, quam ex alia notitia agnoscat, quia alias sigilli violator esset. An vero etiam debeat id agere, affirmatiue respondendum, si peccata scilicet surgant in perniciem, & dedecus Monasterij, & non sint emendata. Ego tamen consulerem hunc confessarium, non per se, sed per aliam personam piam, & religiosam hoc officium præstare, ad vitanda scandala, quæ hinc oriri possent, si Moniales in cognitionem deuenirent,

(quod facile potest accidere) confessarium eorum peccata Superiori propalasse, nullus enim ipsis vmquam persuadere posset confessarium illa extra confessionem audiuisse; sed firmiter crederent, confessarium violasse sigillum, & ideo confessionis sacramentum apud ipsas tam odiosum fieret, vt aliquæ potius eligerent damnari, quam illi confessario denuo confiteri. Talia sunt vt plurimum mulierum inclusarum ingenia.

Apponamus etiam hic ex *Gauanto, & alijs* nonnulla obseruanda in Visitatione Monialium.

1. Statuta. Obedientia. Paupertas. Castitas. Clausura. Circuitus murorum intra septa. Sacramentorum frequentia. Chori disciplina. Silentium in choro, Dormitorio, & Refectorio. Oratio mentalis. Ieiunia. Flagella. Officia, & labores communes. Lectio ad mensam. Comites in loquutorio. Laici sine licentia. Crates apertæ in Quadragesima, & Aduentu. Electio officialium. Largitio munerum. Victus communis. Epistolæ. Redditus. Onera. Satisfactio. Capitulum culparum. Negotiorum. Rationes dati, & accepti. Hæc in communi.

2. Examinatur vnaquæque de Nomine. Cognomine. Patria. Professione. Aetate in Monasterio. Dote allata. Renunciatione. Choralis, an conuersa sit. Officium diuinum, vel quid eius loco. Munus, & officium. Cella separata. Exercitia Monasterij communia. Anuli. Comæ. Chirothecæ. Canes. Aues. Speculum. Instrumenta musica.

3. De Prælata. Officialium moribus. Magistra Nouitiarum. Vicaria. Discretis. Sacristiæ Præfecta. Ianitrice. Oeconomica. Auditricibus. Rotarijs. Officialibus minoribus. Et præsertim super prædictis *nu.* 1. Item de confessario ordinario, & extraordinarijs.

4. Antequam visitator visitationem aggrediatur, præteritorum visitationum decreta, indices, & alia, quæ à Præfecta præparata erunt, diligenter videat, atque consideret. Interroget in præsentia aliquorum, qui sint maturi, & modesti; & qui defectus occultos, quos audiunt, alijs nō reuelent; vel in præsentia Notarij; quia visitan-

visitanti soli non creditur;sed vel Notarius, vel alij si fieri potest; ita intersint, vt eos Moniales adesse non cognoscant.
5. Tandem animaduertendum est, visitationem localem vtilius regulariter fieri paulo antequam auricularis, siue personalis absoluatur. Et si aliquis ipsam impedire præsumpserit, nisi monitus resipiscat, excommunicationem ipso facto incurrere. *Clem. fin. de stat. Monac. & ibi Card.* Et monitio vnica sufficit; sed debet fieri per visitatorem, & non per alium post impedimentum, & sufficit vna talis monitio.

Quomodo se gerere debeat Superior in Inquisitione delictorum Monialium, dum ipsas, earumque Monasteria visitat.

1. Tribus modis potest Superior inquirere de delictis Monialium. Primo in generali tam ex parte delictorum, quam Monialium, vt quando ipse visitans interrogat, an in communitate sint aliqua crimina, vel an leges, & statuta seruentur, vel an sciatur aliquam ex Monialibus commisisse aliquod crimen, &c. Et hic modus inquisitionis est per se iustus, nullamque aliam circumstantiam præ requirit preter ius,& actum visitandi;quia per illum modum interrogandi nulli fit iniuria, & est moraliter necessarius ad inchoandam visitationem; nam illa interrogatio nō est proprie actus iudicialis, sed generalis gubernationis,& quasi præambulum quoddam ad iudicium, si necessarium fuerit.
2. Fit secundo inquisitio per interrogationem specialem ex parte delicti, generalem vero ex parte personarum; vt si superior interroget, an sciatur,aliquam, Monialem in hoc Monasterio habere proprium, vel aliquid cōtra honestatem perpetrasse, vel similia. Et hæc inquisitio conuenit cum præcedenti, quod sine vlla præcedente infamia personæ alicuius fieri potest; quia cum de nulla persona in particulari fiat interrogatio, nulli fit iniuria,etiamsi infamia non præcesserit. Et ita quotidie fit ab Episcopis,& alijs visitatoribus.
3. Nihilominus tamen circa hunc secundum modum aduertunt auctores,non debere vsurpari, præsertim in Monialibus,nisi speciale

ciale delictum, de quo interrogatur, præcesserit, vel de illo sit cõmunis rumor, & suspicio; quamuis de auctrice nec infamia, nec notitia sit; quia vbi nullus rumor de delicto etiam præcessit, nonnulla iniuria videtur fieri communitati eo modo interrogando; quia eo ipso videtur generari suspicio aliquid huiusmodi in tali communitate factum esse.

4. Tertio potest inquisitio fieri in particulari de tali Moniali, quæ etiam potest fieri in particulari de tali delicto, vt an soror Lucia clausuram violauerit, vel in generali, an commiserit aliquod delictum graue. Et vterque modus comprehendi solet sub inquisitione particulari, de qua communis regula est, non licere huiusmodi particularem inquisitionem, nisi de tali Moniali præcedat infamia proportionata delicto.

5. Hinc sequitur, in huiusmodi visitationibus non teneri Monialem interrogatam etiam sub iuramento ad manifestandam eam, quam deliquisse nouit, quando adeo occulta ipsa est, vt nulla infamia laboret. Et ratio est, quia Iudex non potest de tali Moniali iuridice interrogare, neque alia tenetur respondere, Monialem illam manifestando. Vnde licet Prælatus absolute interroget, semper subintelligitur, an Monialis sciant delictum de aliqua Moniali, quæ de tali delicto infamata sit.

6. Sed notandum est, quod si Prælatus deposito Visitatoris iudicialis munere (vt sic dicam) postulet, vel præcipiat sibi, vt patri, & in ordine tantum ad emendationem secretam denunciari ea, quæ ad bonum communitatis opportuna fuerint, possunt, & debent Moniales, supposita morali fide de recta intentione Prælati, illi obedire.

7. Potest tamen in duobus casibus delictum sororis denunciare, licet non præcesserit infamia. Primus est, quando delictum vergit in damnum communitatis, & facile potest alios inficere. Alter casus est, quando Monialis secreto monuit deliquẽtem sororem, & non potuit illam emendare.

8. In quibusdam Religionibus, vbi studium est perfectionis, moris est ante priuatam monitionem, denuntiare fratres. Ratio

est, quia in Religionibus, vbi ista consuetudo est, censentur Regulares renuntiasse iuri suo quoad læsionem famæ, quæ contingit prætermisso ordine fraternæ correptionis, eo ipso quo tale institutum suscipiunt. Nec id est contra præceptum Domini de correptione, vt latè probat *Greg. de Val. 3. par. disputat. 3. quæst. 10. punct. 5.* & fauet etiam *Bannes* citatus ab ipso.

9. Ad nullius etiam Senioris, & discretæ Monialis delationem iudicium firmare debet Superior, nam & falli Monialis cetera probatissima, & in errorem ab alia adduci potest; cum optima quæque Religionis suæ zelo per facile in errorem inducatur. Facit hoc amor, dum enim damna metuit, imminentia credit.

10. Nusquam è nudis delationibus ad aliquid opere explendum procedat ipse Superior. Quid enim si post hæc innocentem ream deprehendat? Quanta conscientiæ inquietudo insurgit? cum non raro innocens damnata, merore contabescat.

11. Numquam inaudito rea, quantumuis noxia, certo aliquid apud animum statuat Superior. Nihil commoto recenter à delationibus animo peragere debet, cum fere in animo commotiore prudentiæ locus non sit.

12. In omni delatione persuadet Superior sibi, posse delatricem falli, seu visa, seu narrata deferat. Delatione facta tacitus secum consideret Superior, num quæ inter deferentem Monialem, aut ream æmulationis causa intercurrat.

13. Vocet deinde ad se ream, cui frigide potius, quam calide delata proponat, minuat etiam verbis delictum, humanamque conditionem ad lapsum procliuem adferat, pronumque in ipsam animum ostendat, verbisque è paterno pectore de promptis beneuolentiam iuuet.

14. Si audita delatrix referat, det operam Superior, vt ad primam narrati delicti auctricem deueniat, antequam cũ rea agat. Videat deinde quibus narrationis illius auctrix nitatur, suspicionibusve, & coniecturis nudis, an alijs certioribus: Mores etiam huius consideret, an ad delationem prona, ad censurarum seueritatem, ad res supra veritatem augendas, aut ad alium minus

ordi-

ordinatum affectum; intercedat ne aliquid alienæ mentis, offensa à rea sit.

15. Si delatrix visa à se referat, reaque neget, nec minus hæc fortis in negatione, quam illa in accusatione sit; post tentatos varie vtriusque animos, si parem in vtrisque verborum constantiam repererit, nec in vlla circumstantia à semel affirmatis, aut negatis deflectentes, poterit canonicam vtrique purgationem imponere.

16. Quod si complicem complex accuset, ingens fidem adhibendi occasio est, ac nisi clare se qui accusatur, purget, vix denegari accusatrici fides potest, cum facta ipsa sit accusatrix sui, quod gratuito nemo prudens facit.

17. Si ipsius Monasterij Prælata sit, quæ accusatur, maiore opus discussione, accurationeque inuestigatione, cum multa ratione muneris in illa sint, quæ æmulationes alienationesque animorum nata sunt producere.

18. Cum mulieres laicæ, etiam de iure canonico admittantur in testes, quando aliter veritas haberi non potest, multo magis admittendæ sunt Moniales contra alias Moniales, cum earum delicta non nisi per ipsas probari valeant. Et licet ex dicto duarum feminarum non possit quis condemnari, vt aliqui sentiunt, hoc tamen non videtur admittendum in Monialibus, quæ sunt religiosæ timentes Deum, & ita duæ sufficienter probant, si alias omni exceptione maiores sint. Sed in hoc sint circumspecti, & prudenter interrogent iudices.

19. Sed notandum est, alios esse contestes alios testes singulares. Contestes sunt illi, qui concordant in facto, loco, & tempore. Vt si duo testes iurent se vidisse sororē Lugretiam alloquentem Antonium talibus verbis, prima die Martij, hora sexta, in loquutorio. Hi sunt contestes, quia in omnibus contestantur, id est concordant. Testes singulares sunt, qui descordant in aliquo, vel in aliquibus illorum. Vt si vna ex Monialibus dicat se vidisse dictam sororem Lugretiam illa die, sed in alio loco, vel alia die; vel dicat, vidisse quidem illud, sed variat, & in die, & in loco, vel

in hora; vel si vna testificetur, alloquutam ipsam fuisse Antoniũ, & alia Petrum; licet alias concordent in loco, & in tempore. Et est communis Doctorum.

20. Si testes concordent in substantia, seu facto principali per eadem verba formalia, vel æquiualentia, & in loco, & in tempore; licet alias discordent in aliquibus verbis, vel circumstantijs, non desinunt esse contestes, immo illa discordia accidentalis aliquando magis firmat testimonium, testificant enim modo humano.

21. Stando in communi iure, Episcopus, siue Prælatus Ecclesiasticus super Moniales iurisdictionem habens, indicere potest purgationem canonicam Moniali sibi subditæ, infamatæ de non seruanda castitate, si delictum non possit plene probari, & constare de veritate. Hæc conclusio habetur expressa *in cap. Moniales de purgatione canonica.* Non tamen passim huiusmodi purgatio indicenda est.

22. Monialis, cui iudicitur purgatio canonica, iurare debet coram Prælato, se non commisisse decessum illud, de quo est infamata, inquisita, denunciata, vel accusata.

23. Ad faciendam purgationem prædictam, debent etiam concurrere aliqui testes compurgatores, qui & iurare debent (non quod rea non commiserit illud delictum) sed quod ipsi credunt, ipsam verum iurasse.

24. Monialis, si in indicta sibi purgatione defecerit, si fueras accusata, punitur tamquam conuicta; si vero inquisita, aut denunciata, erit punienda pœna arbitraria.

25. Aduertendum est, nullum in visitatione exigi posse iuramentum ab interrogandis, extat text. expressus in Capitulo Romano cit. de cens. in 6. §. sanè. Modus autem interrogandi in visitatione est, an sciant, aut credant, aut fama sit.

26. Visitans Episcopus Monasterium Monialium, potest quidem Moniales monere, vt reuelent ea, quæ correctione, & emendatione indigerent, sed hoc præstabit sine excommunicatione, nam ita censuit *Sacra Congregatio*.

Tan-

27. Tandem sciant Episcopi, quod satius est, ipsos in visitationibus Monialium procedere erga ipsas, tamquam Patres, quam tamquam Iudices, dummodo causæ sint leues, aut etiam graues, non autem scandalosæ. Curare igitur quam maxime debent, vt omnia paterna charitate fiant, & benigne, & charitatiue eas corrigant, iuxta sua regularia statuta; simpliciter, & de plano absque omni prorsus ordine iudiciario; omnino nihil de pœna, aut supplicijs cogitando (si fieri possit) sed sollicite curando ipsarum mederi vulneribus, & vt conuenienti modo in officio ipsæ contineantur, & vitia omnia ab illis radicitus euellantur.

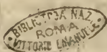
28. Pro quo facit illud, quod habetur *in capit. licet plerumque dist.5.* quod est *Diui Gregorij in Epist. ad Episcopos per Galliam, & Germaniam Constitutos*; & est quidem adhoc propositum valde notandum, cuius sunt quæ sequuntur verba. Licet plerumque accidant in sacerdotibus (dicamus nos in Monialibus) quæ sunt reprehendēda, plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quam seueritas, plus cohortatio, quam comminatio, plus charitas, quam potestas, cum nemo nostrum sine peccato viuat.

29. Quæ supradicta verba ad litteram extracta sunt à *Sacri Concilij Triden. Patribus, & allata sess.13. cap.1. In Decreto de Reform.* agendo de Prælatorum officio, & suorum subditorum correctione, vbi etiam post alia sequentia habentur verba. In primis Prælatos omnes Concilium admonendum censet, vt meminerint se esse Pastores, atque ita oportere præesse sibi subditis, vt non in eis dominentur, sed illos tamquam filios, & fratres diligant; elaborentque vt hortando, & mouendo ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint eos debitis pœnis coercere cogantur. Quos tamen si per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli præceptio ab eis seruanda est, vt illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, & patientia; cum sæpe plus erga corrigendos agat beneuolentia, quam austeritas, plus exhortatio, quam comminatio, plus charitas, quam potestas.

Post

Post quæ addita ibidem. Si autem ob delicti grauitatem virga quandoque opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt sine asperitate disciplina salutaris, ac populis necessaria conseruetur.

F I N I S.

Laus Iesu, Mariæ, Hieronymo.